

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

АГРАРНА НАУКА – ВИРОБНИЦТВУ

**Тези доповідей
державної науково-практичної конференції**

м. Біла Церква, 17 листопада 2016 року

Частина 3

Біла Церква
2016

Затверджено
вченою радою університету

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., д-р екон. наук, академік НААН, ректор;
Сахнюк В.В., д-р вет. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності;
Арбузова Т.В., канд. екон. наук, декан економічного факультету;
Борщовецька В.Д., канд. пед. наук, декан факультету права та лінгвістики;
Хомяк Н.В., канд. екон. наук, координатор НТТМ економічного факультету;
Резнік В.Г., асистент, координатор НТТМ факультету права та лінгвістики;
Мельник О.Г., канд. юрид. наук, координатор НТТМ ф-ту права та лінгвістики.
Сокольська М.О., зав. редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар;
Царенко Т.М., канд. вет. наук, начальник відділу науково-дослідної та інноваційної діяльності.

Аграрна наука – виробництву: тези доповідей державної науково-практичної конференції, м. Біла Церква, 17 листопада 2016 року. – Біла Церква, 2016. – Ч. 3. – 120 с.

У збірнику подані матеріали напрямів конференції «Стратегічні пріоритети економічного розвитку агросфери», «Психолого-педагогічні та лінгвістичні дослідження в умовах реформаційних процесів у аграрній освіті та науці» та «Актуальні проблеми законодавства України».

В тезах доповідей висвітлені актуальні проблеми розвитку агропродовольчого виробництва, результати наукових досліджень з питань державного управління та державно-правового регулювання в сфері сільського господарства, а також сучасні тенденції в методиці викладання іноземних мов у вищій школі.

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ

УДК 338.436:631.151.6

РИБАК Н.О., канд. екон. наук.

Білоцерківський національний аграрний університет

ДОЦІЛЬНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВаних ОБ'ЄДНАНЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Наука і практика визнали дієвість закону концентрації виробництва також і в аграрному секторі. Ефект масштабу виробництва або рівень його концентрації досягається декількома шляхами, зокрема через підвищення рівня інтеграції виробництва, поглиблення спеціалізації, виробниче кооперування окремих господарюючих суб'єктів, злиття декількох господарюючих суб'єктів в один (централізація), що підвищує конкурентоспроможність виробництва продукції.

У ході ринкових перетворень аграрного сектора економіки масштаб виробництва, як важливий фактор ефективності та продуктивності новостворених господарюючих суб'єктів не брався до уваги. У зв'язку з цим рівень концентрації сільськогосподарського виробництва суттєво знизився. З багатьох крупно технологічних господарств виділились малі і, навіть, дрібні, на яких покладалися надії швидкого нарощування обсягів продукції. Стимули на базі приватної власності та гнучкість невеликих підприємств визнавалися як переваги господарювання. Проте результати діяльності нових підприємств виявилися мало втішними, замість нарощування виробництва відбулося його скорочення, особливо помітно після активного паювання землі. Особисте господарство стало основним джерелом доходів для більшості сільських сімей.

Протягом усього періоду економічних реформ на селі через приватизацію землі відбувався пошук ефективного її власника. Проте, на наш погляд, такого власника і понині не знайдено. Оскільки власник землі та майна самостійно не використовує цю власність, а передає її в оренду іншим особам. Це не зацікавлює товаровиробника у піклуванні за збереження землі та вкладанні капіталу в збереження та підвищення її якості, він прагне одержати за цей період якомога більше вигоду від її використання.

Із часом у системі оренди землі відбулися серйозні структурні зміни. Останніми роками набули розвитку вертикальні інтеграційні процеси з перерозподілом власності на селі та формуванням трансрегіональних інтегрованих господарських структур – агрохолдінгів, діяльність яких поряд із підвищенням конкурентоспроможності виробництва призводить до вимивання коштів із сільських територій і зростання соціальної напруги на селі.

Поєднання переваг приватної власності та концентрації виробництва може відбутися при обов'язковому державному втручанні. Держава зобов'язана встановити жорсткий контроль за раціональним використанням землі незалежно від того, кому вона належить і хто її обробляє. Такий контроль є в усіх розвинених ринкових країнах світу.

УДК 336.748.12(477)

ПОНЕДІЛЬЧУК Т.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Komar.tv@ukr.net

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Забезпечення високих темпів економічного зростання – одне з ключових завдань, яке стоїть перед будь-якою країною світу. Як свідчить досвід останніх десятиліть, основним

фактором економічного зростання провідних країн світу є більшою мірою не фінансовий капітал і засоби виробництва, а знання та нові ідеї, що забезпечують створення інтелектуальної, конкурентоспроможної, затребуваної на ринку продукції.

Так, у проведеному дослідженні нами було встановлено, що майбутнє нації залежить від національної конкурентоспроможності, яка в свою чергу, ґрунтується на національному інтелектуальному капіталі і можливості отримати вигоду з нього. "Конкурентоспроможність аналізує, яким чином країни і підприємства управляють сукупністю своїх повноважень для досягнення процвітання або вигоди" [1]. Відправною точкою в цьому визначенні Міжнародного інституту управлінського розвитку є інтелектуальний капітал і його вплив на конкурентоспроможність. Крім того, встановлено, що приблизно одні й ті ж показники та елементи використовуються як при дослідженні національного інтелектуального капіталу так і дослідженні національного рівня конкурентоспроможності.

Незважаючи на те, що національна конкурентоспроможність була визначена багатьма вченими по-різному, але всі вони виокремлюють одну спільну рису: із знань можна отримати вигоду, як в даний час так і в майбутньому. Наприклад Н. Бонтіс [2, с. 35] визначає інтелектуальний капітал, як "приховані цінності окремих людей, підприємств, установ, громад та регіонів, які в даний час є потенційними джерелами створення цінностей». Таким чином, відправною точкою для накопичення національного інтелектуального капіталу та зростання національної конкурентоспроможності стають одні і ті ж фактори, які є чинниками економіки, заснованої на знаннях.

Отже, у системі заходів сприяння формуванню вітчизняної економіки знань залишаються актуальними питання, пов'язані зі створенням реального ринку інтелектуальної власності, створення механізмів передачі технологій, готових до застосування, законодавчого захисту прав ІВ, що у свою чергу, не дозволяє ефективно використовувати в активному господарському обігу результати інтелектуальної діяльності і опиратися на них як на ключовий компонент економічного зростання і міжнародного обміну. Ці заходи мають сприяти підвищенню конкурентоспроможності продукції на міжнародному і внутрішньому ринках, забезпеченню національної економічної безпеки.

Виходячи з вище сказаного інтелектуальна діяльність стає головною умовою економічного розвитку, а інтелектуальний капітал – найважливішим та найціннішим ресурсом для досягнення цієї мети. Забезпечення конкурентоспроможної економіки неможливе без розуміння специфіки постіндустріального бізнесу, без усвідомлення ролі інтелектуального капіталу і оволодіння навиками управління ним.

Список літератури

1. International Institute for Management Development (IMD): World Competitiveness Yearbook 2008 // IMD [Electronic resource]. – IMD, 2001 – 2008. – Mode of access: <http://www.imd.ch/research/publications/wcy/World-Competitiveness-Yearbook-2008-Results.cfm>. – Date of access: 10.11.2008.
2. Bontis, N. National intellectual capital index: A United Nations initiative for the Arab region / N. Bontis // Journal of Intellectual Capital. – 2004. – 5(1339). – P. 13–39.

УДК 930.2:378.4.091.32

КАРПУСЬ Д.О., канд. іст. наук
karpusdmitro@ukr.net

ВСТУПНА ЛЕКЦІЯ М. В. ДОВНАР-ЗАПОЛЬСЬКОГО В УНІВЕРСИТЕТІ СВ. ВОЛОДИМИРА

20 вересня 1901 року в стінах Університету св. Володимира Митрофан Вікторович прочитав свою вступну лекцію "Исторический процесс русского народа в русской историографии". Ця лекція стала своєрідною програмою дій для М. В. Довнар-Запольського та його учнів і заклала ідейні підвалини розуміння історичного процесу на два наступні

десятиріччя для київської школи економічної історії, тому ми досить докладно зупинимось на основних її положеннях. Вже сама назва лекції свідчить про непросте завдання, яке стояло перед молодим викладачем проаналізувати розвиток російської історичної науки та з'ясувати на які ідеї про історичний процес вона спиралась. Початок лекції дав відповідь чому лектор обрав саме таку постановку проблеми. Історична наука на той час перебувала в кризі, це викликало дискусію та поставило питання “о пересмотре исторического мирозерцания”. М. В. Довнар-Запольський переконаний, за таких умов кожний хто займається, або цікавиться історією має розібратися, що складає сутність історичного процесу.

Митрофан Вікторович виділив два великих періоди еволюції російської історичної науки: перший період охоплює собою XVIII ст. і в XIX ст. закінчується М. М. Карамзіним; другий починається С. М. Соловйовим. Початковий етап розвитку російської історіографії майже не зацікавив М. В. Довнар-Запольського, вчений лише зазначив, що в історичній науці цього часу панували етико-націоналістичні погляди. Значно більше він уваги приділив аналізу науки наступного періоду. М.В. Довнар-Запольський переконаний російська історіографія значну частину XIX ст. перебувала під впливом ідей Гегеля. Останнього Митрофан Вікторович цінить, але абсолютно не приймає його філософську систему. Гегеля він називає “величайшим схоластиком XIX в.”, для М.В. Довнар-Запольського є доведеним факт, що Гегель філософ реакції. Під впливом вчення про “абсолютний дух” в Росії формується юридична школа та слав'янофільський рух. М.В. Довнар-Запольський переконаний їх об'єднує спрямованість дослідження: “Центром изучения всех направлений являются факторы идеологические, т.-е. государство, право, религия, мораль, литература, наконец, народная психика”. А оскільки вивчається лише “идейное содержание общества, материальным факторам в науке нет места”. На думку М.В. Довнар-Запольського це створило, певну, диспропорцію в накопиченому російською історіографією доробку. Це було актуальною проблемою для історичної науки Росії початку XX століття. Зокрема, М. Н. Покровський писав: “История учреждений разработана, для России, очень хорошо, даже с историей “духовной культуры”, литературы, искусства дело обстоит весьма недурно, а экономическая эволюция России все еще, по классическому выражению, “ждет своего исследователя””.

Звертається вчений і до актуальної на той час проблеми об'єктивності в історичній науці. Він стверджує, що відправною точкою в наукових пошуках для істориків слугували пануючі філософські та політичні ідеї, тобто думка відштовхувалась не від реального дослідження до загальної ідеї, а навпаки. Але такий висновок не повинен лякати: “... полный объективизм в истории – это призрак, за которым напрасно гоняется методология науки”.

Висловлюючи власні методологічні погляди Митрофан Вікторович пропонує вихід у доповненні революційного в тогочасній науці гасла “назад к Канту” гаслом “назад к Марксу”. Своєрідною даниною ідеям, що панували у минулому столітті є переконання М.В. Довнар-Запольського: формула прогресу, яка базується на важливому, або навіть домінуючому впливі економічного фактора на історію, буде неодмінно обґрунтована. Але на думку вченого помилково було б вважати, що це вже зроблено у працях К. Маркса, Ф. Енгельса та їх послідовників. Перспективний шлях у подальшій науковій роботі він бачить у поясненні історичного процесу, ґрунтуючись на дослідженні матеріальних факторів у їх взаємодії з факторами ідеологічними.

Що до методології на якій мають будуватися дослідження в майбутньому російська історіографія ще занадто мало зробила у цьому напрямку. М.В. Довнар-Запольський на завершення говорить: “Быть может, такой вывод способен смутить: чтобы понимать и знать русскую историю, надо еще работать и ожидать работ других! Это зависит от взгляда. Но думается, что лучше, интереснее самому принимать участие в работе, чем получить все готовое. Если так, то мы живем с вами в счастливое для работы время и можем приступить к делу с глубокой верой в силу научной мысли”. Виступ засвідчив: М.В. Довнар-Запольський вже має чіткий план роботи, та готовий стати науковим лідером для молоді. Студенти лекцію сприйняли захоплено і навіть влаштували Митрофану Вікторовичу овацію, іншою була реакція окремих професорів. Тодішній ректор університету професор Ф.Я. Фортинський

зробив зауваження: “Ваше право быть каких угодно убеждений, но выступать с такими радикальными мыслями публично большая неосторожность для начинающего”. Коментуючи вступну лекцію М.В. Довнар-Запольського варто зазначити, що місцями вона мала відверто популістський характер. Молодий викладач дуже бажав сподобатись студентам, і не завжди обирав засоби для досягнення мети, як згадував про нього учень В.О. Романовський: “... Митрофан Викторович не имел среди нас репутации принципиально твердого человека, не отступающего ни в политике, ни в морали от раз принятого направления”. Кращого способу сподобатись студентам аніж загравання з ліворадикальними ідеями напередодні революції 1905 року і годі було шукати. “Назад к Марксу” звучало водночас гучно і провокаційно. На нашу думку, ставлення М.В. Довнар-Запольського до марксизму повністю відображає наступна фраза: “Сознание простого факта, влияния производственных форм на исторический процесс, составляет важный поворот в направлении исторической мысли”. Ця теза є фундаментальною для розуміння наукових поглядів М. В. Довнар-Запольського. Вчений запозичує у марксистів думку про домінуючий вплив економіки на історичний процес.

УДК 339.172

ГУРА А.М., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РОЗВИТОК БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УКРАЇНІ

Сьогодні в Україні сформовані передумови для активізації біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією, зокрема зерном, яка є одним з основних напрямів розвитку агропродовольчого ринку. Однак практична реалізація організаційно-економічного механізму державного регулювання збуту сільськогосподарської продукції з урахуванням саморегулятивної функції товарної біржі має здійснюватися з метою подолання негативних явищ.

Світова економіка розвивається на основі біржових торгів, однак в Україні біржовий механізм сприймається більшістю товаровиробників агропродовольчої продукції лише як інструмент при проведенні державних закупівельних і товарних інтервенцій. Вагомою проблемою у системі торгівлі сільськогосподарською продукцією є відсутність налагодженої інфраструктури. Відомо, що товаровиробники галузі знаходяться під впливом значного варіювання цін на продукцію на національних і міжнародних ринках. Проте споживачі й уряди намагаються їх стабілізувати через використання ф'ючерсів та опціонів.

Форвардні закупівлі зерна передбачають придбання товару на організованому аграрному ринку для потреб державного інтервенційного фонду у визначений час та на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією цін такого придбання під час укладання форвардного біржового контракту.

За результатами проведеного дослідження, частка біржової складової в структурі інтервенційних та експортних цін дорівнює відповідно 7,1 і 12,1%, у структурі ціни товарної інтервенції – 6,7% від суми угоди за відсутності транспортної компоненти.

У структурі експортної ціни велика частка витрат припадає на митний збір – 0,2% і в кінцевому підсумку, збутові витрати досягають майже 16%.

Порівняльний аналіз реалізаційної ціни 1т пшениці 3 класу за можливими каналами збуту переконує, що найбільш економічно привабливим є експорт і продаж переробним підприємством.

Висока частка інфраструктурних витрат, не розуміння товаровиробниками переваг біржової торгівлі, і той факт, що головними гравцями на біржі є трейдери, які акумулюють і формують на експорт великі запаси зерна, призводять до погіршення фінансового стану сільськогосподарських товаровиробників і деформації системи ціноутворення.

ГАЛЕНКО О.І., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет.
galenko55@i.ua

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ БЕЗБИТКОВОГО ЗЕРНОВОГО ВИРОБНИЦТВА В АГРАРНИХ ФОРМУВАННЯХ

Проведені міри ринкового перетворення АПК не забезпечили збалансовану систему відносин учасників продовольчого ринку й не повною мірою сприяють стійкому економічному й соціальному розвитку сільського господарства. У цьому зв'язку особливу значимість здобуває дослідження проблеми формування ефективного механізму управління й регулювання сільськогосподарського виробництва. Окреме місце при цьому повинне приділятися регіональному рівню стійкого розвитку зерновиробництва, від функціонування якого залежить результативність аграрної політики країни.

У системі численних факторів, що впливають на господарську діяльність зернового господарства і його ефективність, основними є ціна реалізації, рівень виробничої й повної собівартості продукції й питома вага видів витрат на основне виробництво й накладні витрати. Тому в вирішенні проблеми оптимізації цін, мінімізації витрат, зниження собівартості й підвищення економічної ефективності виробництва вирішальна роль належить міжгалузевим вертикально інтегрованим структурам (МВІС) і розробка механізму безбиткової діяльності (МБД), що досягається шляхом впровадження заходів твердого контролю над витратами виробництва й цінами. Тому, важливим моментом стає розробка механізму трансферного ціноутворення

Основне завдання трансфертного ціноутворення – мінімізація витрат на всіх стадіях виробничого циклу.

Фактори, що впливають на визначення трансфертної ціни: законодавча й нормативна база формування внутрішньогосподарських цін; стан ринку й гострота конкуренції; рівень інфляції; прийнятний рівень прибутку для МБД; антимонопольне законодавство; розміри інтегрованих підприємств; зовнішньоекономічні фактори й т.п.

Специфічні функції трансферних цін: узгодження інтересів окремих виробничих ланок з метою досягнення МБД, мінімізація витрат, перерозподіл відповідальності в прибутку між ними, завоювання нових ринків, підвищення ефективності підприємств.

Іншим важливим напрямком удосконалення економічного механізму є оптимізація відносин сільськогосподарських товаровиробників з переробними й торговельними підприємствами. Для розрахунку економічних показників виробництва й реалізації продукції в умовах інтеграції сільськогосподарських і переробних підприємств необхідно обґрунтувати витрати виробництва на сільськогосподарських підприємствах на рівні механізму безбиткової діяльності.

Інтеграційні процеси в сфері АПК у зв'язку із цим є об'єктивно необхідними й економічно доцільними, оскільки дозволяють знизити трансакційні витрати, забезпечити стійке постачання ресурсами й збут виробленої продукції, використовувати ефект масштабу виробництва, переваги спеціалізованого виробництва й разом з тим знизити фінансові ризики за рахунок диверсифікованості виробництва, тобто одержати синергетичний ефект. До основних форм агропромислової інтеграції в цей час нами віднесені агропромислові формування у формі зернових кластерів і агропродовольчих холдингів.

ШЕВЧЕНКО А.О., канд. екон. наук
Білоцерківський національний економічний університет
aktuariy@ list. ru

РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Регулювання фондового ринку є невід'ємною частиною фінансового механізму вітчизняної економіки. Ефективність заходів державного регулювання фондового ринку вимагає усунення ряду проблем законодавчо-правового, інституційного, організаційно-методичного, фінансово-інвестиційного та інформаційного характеру, що сприятиме розвитку інвестиційних процесів, максимальній концентрації всіх форм фінансування. Регулювання розвитку та удосконалення національного фондового ринку повинно базуватись на максимальному наближенні до принципів організації функціонування розвинутих ринків та врахуванні специфічних умов та завдань формування фондового ринку в Україні.

Стан фондового ринку значною мірою впливає на ефективність та платоспроможність фінансової системи, підсилюючи та поліпшуючи мобілізацію й перерозподіл фінансових ресурсів чи навпаки. Але як частина економічної системи зазнає сильного впливу останньої. Державне регулювання фондового ринку передбачає: визначення його законодавчої бази; розвиток інституційної основи роботи; розширення переліку інструментів, які обертаються на цьому ринку; забезпечення захисту інвесторів; сприяння прозорості його роботи; умов для оптимального ціноутворення.

Регулювання фондового ринку лише через державні органи не зможе охопити всі функції і завдання, які потребують втручання, коригування та стимулювання. Необхідно частину функцій регулювання та управління перекласти на саморегулювальні організації.

Важливим стратегічним завданням є розвиток державної програми щодо створення базового учасника фондового ринку – вітчизняного інвестора. Необхідно зважити й на те, що наймасовіший інвестор на фондовому ринку – це населення, котре, як правило, не має ні спеціальних знань, ні спеціальних кваліфікацій у царині обігу цінних паперів.

Серцевиною державного регулювання фондового ринку є принцип законності. Отже, компетенція державних органів щодо регулювання фондового ринку має бути визначена у законах або підзаконних актах. Державні органи мають діяти так, аби не порушувати меж своєї компетенції.

Основний обсяг робіт у справі регулювання фондового ринку між державними органами покладено на Державну комісію з цінних паперів і фондового ринку. Вона ж несе й основний тягар відповідальності.

Ефективне функціонування та перспективний розвиток фондового ринку в Україні потребують першочергової реалізації заходів щодо формування уніфікованої нормативно-правової бази; забезпечення єдиного підходу до регулювання діяльності на фондовому ринку як банківських, так і небанківських фінансових установ; підвищення інвестиційної якості та конкурентноздатності інструментів фондового ринку; посилення контролю за дотриманням учасниками фондового ринку регулятивних вимог та створення механізмів надійного захисту прав інвесторів та споживачів; удосконалення інституційної основи та інфраструктури фондового ринку; запровадження ефективної системи обміну інформацією між державними органами, що здійснюють регулювання і контроль на фондовому ринку; створення єдиної бази даних про акціонерні товариства; забезпечення умов для оптимального ціноутворення, інформаційної прозорості та доступності інформації для учасників фондового ринку.

Отже, тільки належний контроль може посприяти і допомогти в досягненні основної мети – створити цілісний, високоліквідний і ефективний фондовий ринок в Україні, який регулюватиметься державою і буде здатний інтегрувати у світові фондові ринки.

ЗАДОРОЖНА Р.П., канд. екон. наук
Білоцерківський національний економічний університет
ruslana.zadorozhna@gmail.com

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ BIG DATA ЯК РІЗНОВИДУ ДАНИХ

Першоосною інформації є дані, які на найвищому рівні узагальнення являють собою зареєстровані сигнали. Згідно концепції інформаційної ієрархії DIKW (data – information – knowledge – wisdom), дані можуть бути трансформовані в інформацію, з якої, в свою чергу, можуть бути здобуті знання і, нарешті, останнім кроком є перетворення знань у мудрість. Кожен вищий рівень ієрархії є більш довершеним, ніж попередній, завдяки додаванню певних властивостей до рівня нижчого порядку – дані перетворюються на інформацію завдяки додаванню контексту; знання додає опцію «як» (механізм використання); мудрість – «коли» (умови використання).

Розвиток комп'ютерних технологій уможливив розширення спектру даних, до яких наразі відносять текстові файли різноманітних документів, електронні листи, sms-повідомлення, аудіофайли, цифрові зображення, відеокліпи, профілі користувачів у соціальних мережах, блоги, коментарі під статтями і новинами, пошукові запити тощо. Подібні дані за умови застосування відповідних методів аналізу можуть виявитися дуже інформативними з погляду наявності в них так званих «прихованих знань», котрі можуть бути отримані за допомогою інтелектуального аналізу даних – Data Mining.

Набори структурованих та неструктурованих даних «незручно великих» обсягів, які можуть бути проаналізовані за допомогою комп'ютерів з метою виявлення певних шаблонів (зразків, паттернів), тенденцій та зв'язків, отримали назву Big Data. Феномен великих даних стає предметом вивчення дедалі ширшого кола дослідників – від аналітиків даних до економістів, соціологів, маркетологів, медиків і т.д.

В якості основних особливостей цього виду даних дослідники найчастіше виділяють:

- обсяг (volume) – говорячи про великі дані, зазвичай оперують такими одиницями виміру інформації, як терабайти, петабайти тощо;
- швидкість (velocity) – дані стрімко накопичуються та вимагають якомога швидшого реагування у вигляді обробки потоків даних у режимі реального часу;
- різноманітність (variety) – це може бути як структурована, так і неструктурована інформація.

Як додаткові характеристики Big Data можуть бути визначені їх мінливість (variability) – потоки даних можуть отримуватись нерівномірно, з періодичними піками (добовими, сезонними і т.д.) та складність (complexity) – на практиці дані часто надходять з декількох джерел, що ускладнює завдання їх поєднання, очищення та трансформації в різних системах.

Адекватне використання отриманих з інформації знань уможливорює вирішення широкого кола завдань – від задоволення нових потреб людини, що з'являються внаслідок розвитку технологій, до вирішення проблем збереження навколишнього середовища чи розв'язання завдань бізнесу щодо генерації прибутку.

Наразі ефективно використання Big Data стає основою конкуренції. Ті компанії, які завдяки інтелектуальному аналізу даних набувають можливості краще розуміти своїх споживачів, логіку та мотиви їх поведінки, отримують конкурентні переваги перед рештою гравців ринку. Монетизація цих переваг забезпечує поліпшення фінансових результатів, підвищення рентабельності, зростання вартості бізнесу.

ТКАЧЕНКО М.В., канд. с.-г. наук, **ТКАЧЕНКО С.В.**, канд. біол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
maryna.tkachenko@gmail.com

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВАРІАНТІВ ОПТИМІЗАЦІЇ СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАЛЕЖОСТІ ВІД ПЛЕМІННОЇ ЦІННОСТІ ТА ІНТЕНСИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БУГАВ

Так як біля 90-95% генетичного прогресу у популяції залежить від бугаїв станції штучного осіменіння (батьків і матерій бугаїв, батьків корів), то й економічна ефективність програми селекції визначається цієї категорією племінних тварин.

Аналіз проводився для визначення розміру чистого прибутку (збитку) за рахунок використання окремих бугаїв плідників. При цьому враховувались грошові витрати корма на додатково отриманий 1 кг молока, витрати на закупку бугаїв та його утримання, взяття, обробку, заморозку та зберігання сперми, а також витрати на оцінку бугаїв за якістю потомства.

Аналіз використання бугаїв-плідників у популяції української чорно-рябої породи Київської області показав, що не залежно від рівня племінної цінності бугаї використовувались ні однаково та мали різною кількістю потомків. Тому визначення фактичного прибутку на окремих бугаїв з врахуванням того, що після отримання результатів оцінки за якістю потомства, сперма бугаїв на станціях штучного осіменіння буде використовуватися у середньому 3 року.

Дані показали, що від окремих бугаїв-поліпшувачів було отримано набагато менше телиць, чим від бугаїв-погіршувачів. З іншою сторони інтенсивність використання бугаїв не залежала від їх племінної цінності, що сприяло отриманню від нейтральних бугаїв великої кількості потомків. Екстенсивне використання сперми бугаїв-поліпшувачів привело до того, що приведені витрати на їх племінну оцінку, утримання, взяття та зберігання сперми були не компенсовані. Одно час інтенсивне використання сперми нейтральних бугаїв і погіршувачів також ні відшкодує витрати на бугаїв, а тики збільшує розмір збитку.

Моделювання варіантів програми селекції в залежності від створення розміру банку сперми (5000, 20000-25000 і 50000 доз), показало що бугаї, які мали племінну цінність менше +170 кг молока були збитковими при будь-якому розмірі банку сперми. Економічна ефективність різних варіантів селекції використання бугаїв в залежності від їх племінної цінності і заготовленого розміру банку сперми, підвищується при інтенсивному використанні бугаїв. Так при розмірі банку сперми 50000 доз економічно вигідно використовувати бугаїв з не високим рівнем племінної цінності (біля +350 кг молока), а при банку сперми 5000 доз (екстенсивний шлях селекції) бугаї з високим рівнем племінної цінності можуть бути збитковими.

При аналізі варіантів програми селекції інтенсивного відбору бугаїв після оцінки їх племінної цінності за потомством показав, що для відбору одного бугая-плідника, проводити перевірку на трьох і більше бугаїв витрати збільшуються, а дохід від використання різко знижується і при не великому запасі банку сперми нерентабельно використовувати високоцінних бугаїв.

Таким чином головним завданням оптимізації селекційного процесу та удосконалення української чорно-рябої породи Київської області є ні тики отримання максимального генетичного прогресу по надою, но і отримання максимального чистого доходу від програми селекції, тобто отримання максимального ефекту селекції при мінімальних витратах на племінну роботу.

НЕПОЧАТЕНКО А.В., канд. екон. наук

НЕПОЧАТЕНКО І.А., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

nepochatenko78@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНИЙ РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ЗМІНИ КІЛЬКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ ТА ЗАЙНЯТОГО СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ПЕРІОД 2000–2015 рр.

З 2000 по 2015 рік у сільськогосподарських підприємствах Київської області відбулось зменшення кількості: тракторів – у 2 рази, зернозбиральних комбайнів – у 2,1 рази, бурякозбиральних машин – у 3,7 рази, картоплюзбиральних, кукурудзозбиральних та льонозбиральних комбайнів – у 4,3; 5,3; 6,5 рази відповідно.

Необхідно відмітити, що поряд з цим відбувається значне зменшення чисельності сільського населення, особливо працездатного віку. Це призводить до погіршення економічної ситуації в сільському регіоні й негативно впливає на перспективи його подальшого розвитку. За останні роки фінансове стимулювання народжуваності – істотно не змінило негативну демографічну ситуацію на селі.

Нами встановлено, що зменшення кількості техніки відбувається за експоненціальним законом:

$$n = a_0 \cdot e^{a_1 \cdot t}, \quad (1)$$

де a_0 і a_1 – параметри функції, t – час.

Параметри експоненціальної регресії (1), яка відповідає кількості сільськогосподарської техніки (трактори і комбайни всіх типів) в Київській області за період 2000-2015 рр. визначалися з офіційних статистичних даних за методом найменших квадратів, попередньо зводячи її до лінійної однофакторної регресії.

Зменшення кількості техніки має не тільки економічні, але й соціальні наслідки. Так, зокрема зниження показників зайнятості сільського населення призводить до збільшення міграції. Нами визначені парні коефіцієнти кореляції, які визначають ступінь залежності кількості сільського населення (КСН) від кількості зайнятого сільського населення (ЗСН), народжуваності (Н), смертності (С) міграції сільського населення (МСН) і кількості сільськогосподарської техніки (КСТ) за період 2000-2015 рр.

Встановлено, що існує два фактори (кількість зайнятого населення й кількість сільськогосподарської техніки), які мають найбільшу ступінь корельованості з динамікою зміни кількості сільського населення. Народжуваність відповідає обернено пропорційному, а смертність пропорційному співвідношенню до зміни кількості сільського населення а це означає, що їх вплив можна вважати другорядним. Тому кількість (N) і зайнятість (N_з) сільського населення за 2000-2015 рр. спадала також за експоненціальним законом.

Проведений аналіз показав, що для подолання кризової ситуації, в якій перебуває сільське господарство нашої країни необхідне комплексне вирішення цілого кола взаємопов'язаних питань, таких як: збільшення інвестицій; зменшення відтоку трудових ресурсів з села за рахунок підвищення соціальних стандартів та збільшення зайнятості сільського населення, в тому числі за рахунок стимулювання, розвитку й поширенню галузей тваринництва в сільськогосподарських підприємствах.

БОНДАРЕНКО Р.І., аспірантка
Науковий керівник – **ШУСТ О.А.**, д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
bond.ruslana@ukr.net

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ КЛАСТЕРІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Швидкі темпи розвитку світової економіки, зростання та мінливість конкурентного середовища на світовому аграрному ринку, реформування внутрішнього економіко-правового простору функціонування суб'єктів виробництва, складна соціальна та екологічна ситуація ставить галузь сільського господарства України перед викликом імплементації нової моделі розвитку, яка б за мінімальних фінансових витрат могла сприяти відродженню аграрного сектора.

Як показує прогресивна світова практика, одним з інструментів вирішення озвучених проблем є кластеризація.

Кластер – це об'єднання активних та зацікавлених структур у певній галузі для підвищення конкурентоспроможності продукції, збільшення прибутковості, мінімізації стримувальних та обмежувальних факторів і розвитку галузі загалом.

Регіональний агропродовольчий кластер – це формування системи горизонтальної взаємодії на регіональному рівні між головними функціональними ланками агропродовольчої сфери: с.-г. виробниками, переробною промисловістю, торгівлею, а також органами місцевого самоврядування та державної влади, профільними й галузевими організаціями та громадою. При цьому, організація взаємодії між суб'єктами виробництва відбувається за принципом «здорової конкуренції заради спільної мети».

Варто зазначити, що від створення кластерів вииграє не лише конкретний учасник, а й галузь сільського господарства в цілому завдяки більш злагодженій роботі всіх ланок. Однак саме виробники с.-г. продукції є фундаментом кластеру, вони першими можуть відчувати зміни та всі переваги від такої форми організації завдяки:

1. Ефективній та скоординованій співпраці з органами влади;
2. Економії на масштабі шляхом спільних закупівель ресурсів, дослідження ринків та замовлення наукових розробок;
3. Зростання можливостей доступу до фінансових ресурсів та грантових програм;
4. Розбудова спільної логістичної інфраструктури та спільне просування продукції учасників кластеру на внутрішньому і зовнішньому ринках;
5. Отримання комплексних консалтингових послуг, забезпечення кваліфікованим персоналом, проходження сажування та переймання досвіду.

Створення кластера можна звести до п'яти основних етапів:

1. Аналіз ланцюга від вхідних ресурсів до каналів збуту готової продукції, відтак, побудова вздовж цього ланцюга вертикальних інтеграційних зв'язків;
2. Дослідження кількості суб'єктів на кожному етапі продуктового ланцюга і побудова між ними горизонтальних зв'язків;
3. Вивчення інституцій, які мають вплив на ринок і налагодження співпраці з ними;
4. Створення платформи (певного роду форуму) для взаємодії зацікавлених сторін;
5. Власне реєстрація і подальша робота.

Існування таких добровільних б'єднань дасть змогу зміцнити позиції середнього класу на селі, допомогти малим та середнім виробникам стати повноправними учасниками ринку, налагодити взаємодію між виробниками та переробною сферою, скоротити диспаритет цін та підвищити інвестиційну привабливість регіону і галузі загалом, що пов'язано в першу чергу, з формуванням аграрного лоббі, як на місцевому рівні, так і на урядовому.

НЕПОЧАТЕНКО В.А., д-р фіз.-мат. наук
 НЕПОЧАТЕНКО І.А., здобувач
 Білоцерківський національний аграрний університет
vnepochatenko@gmail.com

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕМПЕРАТУРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ПАРАМЕТРІВ КРИСТАЛІЧНОЇ ГРАТКИ У СЕГНЕТОЕЛЕКТРИКАХ ПРИ ФАЗОВОМУ ПЕРЕХОДІ $m3mF4mm$

З умови збереження макросиметрії параелектричної фази в полідоменному кристалі запропонований метод аналітичного визначення температурних залежностей параметрів кристалічної ґратки сегнетоелектриків з структурним фазовим переходом $m3mF4mm$, якщо відомі параметри ґратки при двох довільних температурах в кожній фазі. Отримано кубічне рівняння, яке має три аналітичних рішення для фазового переходу другого роду. Аналіз отриманих рішень зроблений на прикладі $BaTiO_3$. Кожне рішення є дійсним, але тільки одне відповідає експериментальним даним при фазовому переході $m3mF4mm$ (рис. 1).

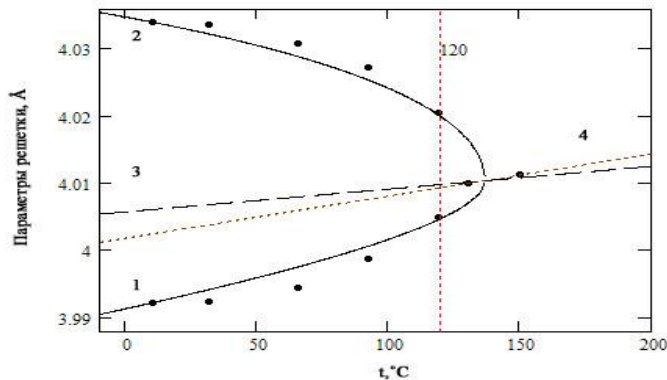

Рис. 1. Температурна залежність параметрів ґратки $a_t(1)$, $c_t(2)$, $a_u(3)$, $a_c(4)$ в $BaTiO_3$.

Запропонований метод обчислення температур і температурного гістерезису при фазовому переході першого роду оснований на умові когерентного узгодження кристалічних ґраток зародка і початкової фази. На межі зародка утворюється індукована фаза, що відповідає структурі складної фазової межі. Температурний гістерезис обумовлений існуванням двох можливих структур індукованої фази (А і В), щільність яких дозволяє погоджувати об'єми зародків з початковою фазою при прямому і зворотному фазових переходах (рис. 2).

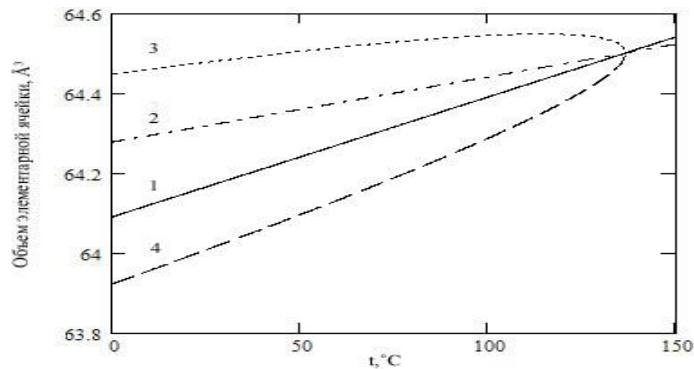

Рис. 2. Температурна залежність об'ємів кристалічних ґраток: $V_c(1)$, $V_t(2)$, $V_A(3)$, $V_B(4)$.

Отримане значення температури фазового переходу першого роду з кубічної у тетрагональну фазу у $BaTiO_3$ добре узгоджується з експериментальними даними ($118,52$ і $119^\circ C$), а температура зворотного фазового переходу на 8 градусів більша ($128,79$ і $120^\circ C$).

УДК 519.233.5:63

МЕЛЬНИЧЕНКО О.П., канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
mela731@rambler.ru

КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ НА РОЗВИТОК ПЕВНИХ ГАЛУЗЕЙ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

У сучасних умовах розвитку світової економіки науковці дедалі частіше застосовують математичні методи для оцінки та прогнозування економічних процесів. У роботі представлено одне з використань оперування кореляційно-регресійним аналізом у сільському господарстві, а саме: створення економічно-математичних моделей, що кількісно виражають зв'язок між наявними ресурсами і отриманими на їх основі результатами виробництва.

Метою роботи було з'ясувати закономірності математичного моделювання у сільському господарстві та застосувати кореляційно-дисперсійний аналіз для характеристики утвореної математичної моделі.

Розглянемо процес факторного аналізу виробництва ріпаку в Київській області на основі економіко-статистичної моделі. Увага до цієї культури прикута з деяких причин. По-перше, ріпак – однорічна олійна рослина, її насіння містить 48–52% олії, яку використовують у лакофарбовій, миловарній, харчовій (маргариновій) та інших галузях промисловості. Крім того, макуху після пропарювання згодовують худобі. Але найголовнішим є й те, що ріпак виходить на всесвітній ринок, як екологічно чисте паливо.

У пропоновану модель включені показники, що характеризують забезпечення виробництва трудовими, земельними, матеріально-технічними ресурсами.

Побудова кореляційно-регресійних моделей здійснювалася шляхом поступового включення до них окремих факторів. У результаті чого чотирифакторна модель, що відображає вплив сукупних виробничих ресурсів на виробництво ріпаку в Київській області, набула такого вигляду:

$$y = 5647,2 + 4,5x_1 + 192,0x_2 + 9,1x_3 + 9,4x_4,$$

де y – валовий збір ріпаку, ц; x_1 – середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у рослинництві, кількість осіб; x_2 – площа ріллі, га; x_3 – амортизаційні відрахування необоротних активів, тис. грн.; x_4 – матеріальні виробничі витрати, тис. грн.

Таким чином, головними факторами для виробництва ріпаку в Київській області є наявність трудових, земельних матеріально-технічних ресурсів. Розширення чи зменшення площ ріллі в сільськогосподарських підприємствах не є основним значущим фактором, що впливає на виробництво ріпаку в регіоні. За рахунок ефективного використання оборотних активів та трудових ресурсів можливе розширення та стабільний розвиток виробництва ріпаку без збільшення площ ріллі. Зміни цих площ не повинні впливати на виробництво сільськогосподарської продовольчої продукції.

УДК 519.246

РЕВИЦЬКА У.С., канд. фіз.-мат. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИДИ СТАТИСТИЧНИХ ГІПОТЕЗ

Перевірка статистичних гіпотез – один з основних розділів математичної статистики, який об'єднує методи перевірки відповідності статистичних даних деякій статистичній гіпотезі. Гіпотеза називається статистичною, якщо це деяке твердження (припущення) щодо

властивостей генеральної сукупності. Таке припущення може бути двох видів: або про тип закону розподілу, або про значення параметрів розподілу. Найпоширеніші типи розподілу: нормальний, біноміальний, рівномірний, поліномний, експонентний, Пуассона тощо. Істинного закону розподілу дослідник не знає. За аналізом даних вибірки і виглядом емпіричної функції щільності розподілу формують гіпотезу про тип закону розподілу. Сформульований закон розподілу називають гіпотетичним. Критерії перевірки гіпотез про узгодженість істинного та гіпотетичного законів розподілу досліджуваних ознак називають критеріями згоди. Основні критерії згоди: критерій Пірсона, Колмогорова – Смірнова, Мізеса – Смірнова.

Гіпотези про параметри розподілу застосовуються при відомому типі розподілу. Найчастіше розподіл вважається нормальним. Тоді робляться припущення про значення параметрів розподілу. Для перевірки правильності гіпотез користуються так званими параметричними критеріями: критерій Стюдента для перевірки гіпотези про рівність середніх значень, F критерій для перевірки суттєвості різниці дисперсій.

Приклади: для дослідження ефекту від використання нових технологій, для оцінки точності вимірювань.

УДК 519.233.5/.237.7:658

СТРИГІНА О.А., канд. фіз.-мат. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
oks9269@yandex.ru

ДЕЯКІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Умови ринкової економіки, в яких здійснюють свою діяльність суб'єкти господарювання, що існують в різних організаційно-правових формах, невизначені і непередбачувані. У сучасних умовах ведення господарської діяльності фахівці та науковці дедалі частіше звертають увагу на формування ефективної системи економічної безпеки.

Для визначення загального рівня економічної безпеки інноваційно-активних промислових підприємств із застосуванням фінансових показників, доцільно використовувати модель рейтингової оцінки підприємства. Іншим найбільш поширеним підходом до оцінки економічної безпеки інноваційно-активних промислових підприємств є програмно-цільовий підхід, заснований на інтегральному показнику, який визначається на підставі адитивної згортки приватних показників, що характеризують різні складові безпеки.

В своїх працях Мунтіян В.І. пропонує приватні показники визначати у балах за експертними оцінками. Однак не завжди є можливість визначення цих нормативів, а також для певних підприємств і показників існують індивідуальні особливості, які потрібно враховувати у відповідних нормативах. Дем'яненко Г.Е. з метою підвищення правильності оцінки запропонував за аналогією з методом Альтмана визначати за допомогою множинного кореляційно-регресійного аналізу залежність між інтегрованим показником і його складовими. Автор визначає лінійні регресійні моделі окремо для великих і малих інноваційно-активних промислових підприємств, а також критерії розташування підприємств в зоні безпеки і небезпеки. Шабинський О. В. при визначенні інтегрального показника безпеки підприємств промислової галузі замість методу адитивної згортки пропонує використовувати метод середньої геометричної. Перевага цього методу – простота розрахунку, проте він має і свої недоліки, з точки зору економічної інтерпретації, цей метод не завжди використовується.

Розглядаючи перераховані вище методи, можна сказати, що більш ефективними для оцінки рівня економічної безпеки інноваційно-активних промислових підприємств, є методи кореляційно-регресійного аналізу, методи факторного аналізу, головних компонентів, та методи порівняльного аналізу.

Проведене дослідження дало змогу зробити висновок, що методологічні підходи до забезпечення безпеки інноваційно-активних промислових підприємств повинні взаємодіяти суб'єкти забезпечення безпеки, об'єктів безпеки із застосуванням чітко визначених засобів і механізмів за умовами дотримання цілей і завдань системи безпеки. При цьому необхідно дотримуватися принципу збалансованого поєднання компонентів.

УДК 636.52/.58:611.013/.612.014.44

ДИРДА В.О., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

dblrda@ukr.net

ЗАСТОСУВАННЯ МОНОХРОМАТИЧНОГО ЕЛЕКТРОМАГНІТНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ ОПТИЧНОГО ДІАПАЗОНУ У ПТАХІВНИЦТВІ

При природній інкубації виводимість запліднених яєць, як правило, сягає майже 100 %, в інкубаторах цей показник досягає 85–95 %, що залежить від того, наскільки оптимально підібрані умови при яких відбувається розвиток пташиного ембріона. Зрозуміло, що зниження виводимості при промисловій інкубації змушує вивчати як причини, що обумовлюють це зниження, так і розробляти та впроваджувати різноманітні методи стимуляції ембріонального розвитку птиці. З метою підвищення виводимості молодняку птиці застосовують різноманітні методи впливу на інкубаційні яйця як перед закладанням на інкубацію, так і в процесі інкубації. З фізичних методів можна виділити застосування магнітного поля, ультрафіолетового, інфрачервоного та оптичного електромагнітного випромінювання у видимому діапазоні.

Експериментальними дослідженнями було встановлено вплив одноразового, та багаторазового застосування лазерного опромінення яєць протягом інкубації. Звертає на себе увагу як широта діапазону інтенсивностей лазерного світла, що спричиняло виражений стимулюючий ефект опромінення на розвиток птиці – від 0,05 мВт/см² до 2,5 мВт/см², так і час опромінення – від 40 мсек до 10 хв.

Вивчаючи вплив флуоресцентного світла потужністю 40 Вт на виводимість та живу масу курчат, було встановлено, що освітлення протягом 18 діб інкубації суттєво не впливало на досліджувані показники, порівняно з контрольними групами. При використанні щодобово 8-годинного опромінення широкосмуговим білим світлом протягом 25 діб інкубації яєць індиків відмічалось достовірне ($p < 0,01$) зменшення періоду інкубації без достовірних змін у розвитку ембріонів, маси серця та печінки, а також концентрації глікогену у цих органах.

При опроміненні інкубаційних перепелиних яєць червоним лазерним світлом у дозі 15мДж було відмічено достовірне зростання кількості диференційованих пар сомітів, що сформувались на 38-му годину інкубації на 21,5 %, маси ембріонів на 11,6–23,9 %. Аналіз показників фізіологічного стану виведеного молодняку підтвердив позитивний вплив опрацьованого режиму лазерної обробки на розвиток птиці, що виявлялось у більш високому рівні гемоглобіну та більшій кількості еритроцитів у отриманої птиці.

Рядом досліджень встановлено, що при інтенсивності електромагнітного випромінювання 0,1 Вт/м² зелене світло виявляє стимулюючий вплив на розвиток птиці тільки у перші 10-20 діб життя, в подальшому аналогічний ефект проявляє синє світло.

УДК 519.9

ПАТКІН Є.Д., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

Patkin88@mail.ru

ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОЇ ЦІНИ АЗІЙСЬКОГО АРИФМЕТИЧНОГО ОПЦІОНУ ДЛЯ НЕПОВНИХ РИНКІВ

На ймовірнісному просторі $\{\Omega, \mathfrak{F}, P_0\}$ розглядаємо еволюцію ризикового активу, заданого законом

$$S_n = (1 + \rho_n) S_{n-1}, \quad n = \overline{1, N}, \quad (1)$$

де $\rho_n, n = \overline{1, N}$ набуває значень з інтервалу $(-1, c], 0 < c < \infty$ і є послідовністю незалежних однаково розподілених випадкових величин, а неризиковий актив еволюціонує за законом $C_n \equiv 1, n = \overline{1, N}$.

Розглянемо дериватив вигляду $(S_n - K)^+$, азійським європейським опціоном.

Визначимо справедливу ціну для азійського арифметичного опціону, функція платежу якого задається формулою $\frac{1}{N+1} \sum_{i=1}^N S_i$.

В роботі доведено, що при дохідності цього опціону від -100% до 100% існує справедлива ціна, яка менша за S_0

Список літератури

1. Dalang R. C., Morton A., Willinger W. Equivalent martingale measures and no-arbitrage in stochastic securities market models // Stochastic and stochastic reports. – 1990. – Vol. 29. – P. 185–201.

2. Паткін Є. Д. Опис мартингальних мір для однієї еволюції ризикових активів / Є. Д. Паткін // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Серія фізико-математичні науки. – К., 2015. – Т. 3. – С. 25–28.

3. Паткін Є. Д. Приклад побудови мартингальних мір / Є. Д. Паткін // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Серія фізико-математичні науки. – К., 2013. – Т. 4. – С. 59–62.

УДК 681.3:339.138

ТРОФИМЧУК М.І., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Якщо підприємство вирішило використовувати електронну комерцію як засіб продажу товарів і послуг, поширення географії та їх орієнтації на певного покупця, знадобитися відповідна платформа електронної комерції і стратегія, які можуть ефективно залучити клієнтів.

В даний час на операції за допомогою мобільних пристроїв припадає до 40 % всіх доходів від електронної торгівлі, і очікується подальше зростання. Це означає, що комерційний сайт повинен працювати без збоїв як на робочих столах комп'ютерів, так і на мобільних пристроях. Вигляд сторінок повинен бути синхронізованим для переходу від одного пристрою до іншого в процесі покупки. Велике значення в успішності операції припадає на зручність користувацького інтерфейсу сайту, відсутність невідповідностей в навігації, зниження кількості зайвих рухів.

Наступною суттєвою тенденцією є персоналізація, яка дозволяє головній сторінці змінитися, залежно від того, які продукти клієнт переглядав у свій останній візит та рекомендації щодо аналогічних продуктів. Надання інтерактивних демонстрацій продукту є

ще одним переконливим способом демонстрації того, як товар насправді виглядає і функціонує. Таким чином, кожен споживач точно знає, який продукт він хоче і який отримує.

Перегляд відео допомагає покупцям прийняти рішення про покупку продукту. Відео є найкращим засобом, щоб побачити, що продукт виглядає і працює, і як він задовольняє потреби іншого незаангажованого покупця. Статистика свідчить, що на 73 % збільшується відсоток покупок після просмотра відео продукту. Користувачі можуть відразу зрозуміти значущість або унікальність товару.

Інтеграція мобільного пристрою з GPS дозволяє точно визначити своє місце його розташування та надання цільової мобільної реклами. При цьому можна скористатися легкою досяжністю і доступністю товарів, щоб побачити більше та отримати їх на місці.

І ще одною найважливішою стратегією розвитку електронної торгівлі є здешевлення доставки товару та зменшення часу його надходження.

УДК 330.101.8

ЗАМКЕВИЧ Б.М., канд. техн. наук

Білоцерівський національний аграрний університет

bogdan_zam@list.ru

МОРАЛЬ І ЕКОНОМІКА

Оптимізація використання суспільних ресурсів для задоволення державних інтересів і соціального забезпечення населення завжди була і залишається важливою економічною проблемою. Необхідність поєднання комерційних (економічних) і соціальних потреб для розвитку суспільства була показана ще в минулому столітті П. Друкером як метод програмно-цільового (ПЦМ) бюджетування і управління ресурсами.

Ціннісна орієнтація суспільства (або окремого підприємства) – це визначаючий фактор розвитку на всіх рівнях управління: операційному, тактичному і стратегічному. “Філософію цінності” найбільш послідовно і систематизовано виклав І. Кант. По Канту, цінність існує як властивість розумної людини і людського відношення до світу, як міра людяності і свободи. Тому можна говорити і про існування персональних цінностей, цінностей значимих для суб’єкта-особистості, або відносних цінностей (цінностей-засобів).

У філософському словнику наводиться практичне визначення моралі, як “сукупності правил, норм гуртожитку, поведінки людей, що визначають їх обов’язки і відношення один до одного і до суспільства”. Моральні цінності не мають ціни, але їх ціна проявляється в поступках людей і таким чином мораль стає економічною категорією.

Кілька прикладів ціни моралі в українській економіці. Площа територій санкціонованих та несанкціонованих полігонів сміттєзвалищ в Україні складає 7% від всієї території держави, а площа об’єктів природного заповідного фонду – близько 4,5%. Ціна аморального адміністративного керівництва складає 2,5% не використаної площі території від всієї території держави. ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) станом на 31.12.2015 склало 106702,3 млн. грн., а відшкодовано бюджетом лише 68405,3 млн. грн. Ціна аморальності державної податкової служби – 38297 млн. грн. Розмір попереджених у наслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції неправомірних втрат і витрат юридичних і фізичних осіб у 2014 році становив понад 753,5 млн грн. Ціна аморального бізнесу – 753,5 млн. грн.

Ціннісна орієнтація українського суспільства з метою прогнозування, оптимального прийняття рішень в системі управління економічним розвитком та забезпечення соціально-політичного спокою суспільства вимагає розуміння, що мораль через проявлення в поступках є економічною категорією.

УДК 336.115:330.32

БОНДАР О.С., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Суб'єктами фондових ринків для прийняття рішень використовуються різні моделі, які представляють певні характеристики ринку і служать для виконання різних цілей. Найбільш простий і загальнодоступний параметр, який дозволяє отримати інформацію про поточний стан і динаміку фондового ринку є індекс і його зміна з плином часу.

Кореляційний аналіз фондових індексів може застосовуватися для досягнення різних цілей. Розвитку досліджень в цій області сприяють, з одного боку, наявність кількісної статистики, що характеризує динаміку кон'юнктури ринків у вигляді фондових індексів, з іншого боку – висока практична цінність результатів досліджень. Кореляційний аналіз часто застосовується для оцінки взаємозв'язків між світовими фондовими ринками. Також важливою інформацією є динаміка коефіцієнта кореляції між місцевим і заданим закордонним індексом: значне зниження коефіцієнта дає сигнал про послаблення взаємозв'язку, і, навпаки, несподіване підвищення сигналізує про те, що слід більш уважно відслідковувати кон'юнктуру відповідного фондового ринку.

При проведенні порівняльного кореляційного аналізу фондових індексів необхідно враховувати наступні фактори:

1. Коефіцієнт кореляції вимірюється не між фондовими індексами, а між відносними змінами фондових індексів. Чим довше період дослідження, тим більшими є спотворення значень.

2. Вибір періоду зміни фондових індексів залежить від суб'єкта аналізу. Розрахунок коефіцієнта кореляції можна виробляти на основі денної, тижневої, місячної прибутковості фондових індексів. Чим менше період прибутковості, тим більша ймовірність, що коефіцієнт кореляції не враховуватиме реально існуючий вплив, а при подовженні періоду зменшується число спостережень і відповідно коефіцієнт кореляції стає менш значущим.

3. При оцінці динаміки коефіцієнта кореляції виникає проблема гетероскедастичності. Суть проблеми в тому, що оцінка кореляції в окремі періоди спотворюється через зміну амплітуди коливань фондових індексів.

Кореляційний аналіз підтверджує наявність в країнах з динамічною економікою тісного зв'язку зростання внутрішнього валового продукту протягом тривалих періодів зі збільшенням капіталізації ринку цінних паперів. Підвищенню ефективності економіки здатен допомогти розвиток фондового ринку в Україні. Ефективність перетікання заощаджень в ресурси для бізнесу залежить від очікуваного в результаті доходу. Фактично такий дохід через невизначеність майбутньої ринкової ціни активу рідко збігається з очікуваним. У цьому – ризик операції. Він тим вище, чим сильніше коливається ця ціна, а до того ж є неоднаковим для окремих активів та дій з ними.

УДК 519.8; 519.21

ДРОЗДЕНКО В.О., канд. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

drozdenko@yandex.ru

МІНІМІЗАЦІЯ ВАРТОСТІ СТРАХОВИХ КОНТРАКТІВ ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕКІЛЬКОХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Нехай X це випадкова величина, з функцією розподілу $F(x)$, яка відображає розмір страхової компенсації пов'язаної з певною страховою угодою. Премію, яку слід заплатити при укладанні угоди за покриття ризику X , позначатимемо $\pi[X]$.

Премія середнього значення для ризику X , задана за допомогою двічі неперервно-диференційованої функції $v(x) \in C^2(\mathbb{R})$, такої, що $v'(x) > 0$ та $v''(x) \geq 0$ для $x \in \mathbb{R}$, означається як розв'язок рівняння

$$v(\pi_{c.z.}[X]) = E[v(X)].$$

Аргументація для принципу середнього значення трохи прихована в нерівності Єнсена $v(E[X]) \leq E[v(X)]$, тобто отримана в такий спосіб премія буде не меншою за математичне сподівання розміру страхової компенсації.

Часто вживаним частковим випадком принципу середнього значення, якщо обрати $v(x) = \alpha e^{\beta x} + \gamma$ для $\min[\alpha, \beta] > 0$, є експоненційна премія

$$\pi_{\text{експ.}(\beta)}[X] := \frac{1}{\beta} \log(E[e^{\beta X}]), \quad \text{для } \beta > 0.$$

Експоненційна премія виникає також як частковий випадок методик страхового оцінювання оснований на концепціях корисності страховика/клієнта.

В доповіді розглядатиметься питання оптимального поділу X_1, \dots, X_n ризику X між n страховими компаніями, кожна з яких користується експоненційним принципом підрахунку вартості страхових контрактів з параметрами інтенсивності β_1, \dots, β_n відповідно, такого, що $X_1 + \dots + X_n = X$, який би мінімізував страхову вартість ризику X , а також демонструватиметься, з використанням методик оснований на нерівностях Гельдера, що оптимальним поділом за зазначених умов є наступний

$$X_i = \frac{\beta}{\beta_i} X, \quad \text{де } \beta := \left(\sum_{i=1}^n 1/\beta_i \right)^{-1},$$

при цьому, мінімально-оптимальна вартість ризику X складатиме

$$\pi_{\text{optimal}}[X] = \sum_{i=1}^n \frac{1}{\beta_i} \log(E[e^{\beta_i X_i}]),$$

більш того, отримана ціна еквівалентна вартості ризику X при задіяні лише однієї страхової компанії, яка користується експоненційним принципом з параметром β .

УДК 681.3:339.138

САВЧУК О.В., здобувач

Науковий керівник – **ЮХИМЕНКО П.І.**, д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

В Україні ринок електронної комерції знаходиться на етапі формування але має значний потенціал (рис. 1). Пояснюється це тим, що постійно зростає кількість користувачів мережі Інтернет в тому числі в комерційних цілях. Сучасний рівень розвитку цифрових та комунікаційних технологій дозволяє поширювати інформацію про товар і послуги на глобальному рівні і автоматизувати маркетингові та логістичні процеси. З огляду на зростаючу конкуренцію, переваги отримає той хто найкраще оптимізує власні бізнес процеси, сервіс, гнучкість та зручність для покупця. Тому надзвичайно актуальним для українського бізнесу є питання, як повною мірою використати можливості електронної комерції та зайняти нові нішеві позиції в ній.

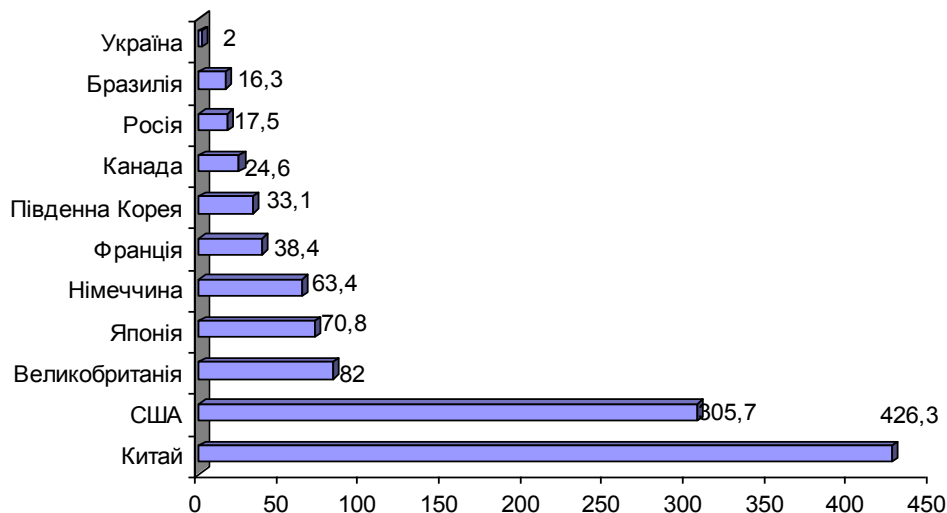

Рис. 1. Об'єм найрозвиненіших ринків електронної комерції світу та України у 2014 р., млрд. \$. Джерело: E-marketer.com; ekosglobal.com; експертні оцінки ЕУ.

Розкриття потенціалу українського сегменту електронної комерції значною мірою залежить від розвитку та використання українцями електронних платіжних систем, розповсюдження швидкісного Інтернету, прийняття законодавства в сфері електронної комерції, тощо. Разом з тим, орієнтуючись на кінцевого споживача, компанії мають особливу увагу звернути на такі аспекти своєї діяльності, як:

1. **Формування мультиканальних продажів.** Щоб якомога більше залучити покупців, потрібно створити найоптимальніші можливості для них, наприклад можливість замовляти товар в звичайному магазині, інтернет-магазині чи по телефону, сплатити за нього різними способами – готівкою, картою, електронними грошима, при необхідності надати можливість повернути товар зручним для покупця способом, тощо.

2. **Робота над підвищенням лояльності з боку покупців.** Ця робота має бути пов'язана з забезпечення позитивного досвіду взаємодії клієнта з компанією, що часто досягається при персоналізованій роботі з клієнтом, коли враховуються конкретні потреби клієнтів.

3. **Забезпечення швидкої, дешевої та безпечної доставки товарів.** Має бути наданий вибір способу доставки пошта, транспортна служба, кур'єрська доставка, само вивіз. В основному інтернет-магазин повинен орієнтуватися на не віддалених покупців, а у межах своєї області, чи мегаполісу, щоб вчасно та дешево доставити товар.

4. **Оптимізація контенту та функцій інтернет-магазину, що значно полегшить здійсненню покупки на всіх етапах взаємодії з сайтом.** Обов'язковим тут має бути наявність якомога точної інформації про товар, його рейтинг, відгуки, тощо.

Належна увага, що приділяється компаніями електронної комерції вищеперерахованим напрямкам діяльності забезпечить їм ріст он-лайн продажів, збільшення конверсії, лояльність покупців і саме на їх основі формуються специфічні критерії, що визначають ефективність функціонування підприємств електронної комерції.

ВАРЧЕНКО О.М., д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОСВІТИ У США ТА НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ ЙОГО У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРАКТИЦІ

Вища спеціальна сільськогосподарська освіта в США здійснюється в університетах, технологічних та технічних інститутах, технічних школах та коледжах, регіональних професійних інститутів штатів. Сучасні програми сільськогосподарської освіти, які пропонуються поділяються на такі види: дворічна професійна підготовка; чотирирічні курси, що передбачає одержання степені бакалавру та короткострокові програми, що зумовлює одержання сертифікату.

У рамках системи професійної освіти США великого значення набувають місцеві коледжі із дворічними програмами навчання. Як відомо, місцевий коледж – це заклад, акредитований для видачі диплому молодшого спеціаліста, що дозволяє поступити на третій курс університету або працювати на виробництві. При цьому сільськогосподарський коледж входить до складу загальнопрофільного університету, навчальні плани та програми визначаються та розробляються безпосередньо у навчальному закладі.

Особливої уваги заслуговує практика підготовки фахівців для сільського господарства в університетах США. Узагальнення програм підготовки за рівнем бакалавр та магістр в галузі сільськогосподарського бізнесу в університеті Колородо зорієнтовані на надання теоретичних засад та практичних навичок, необхідних для управління виробництва і збуту сільськогосподарської продукції. Наприклад, програми підготовки в області сільськогосподарської економіки фокусуються на застосуванні економічної теорії для вирішення проблем, із якими стикаються фермери щоденно, та прогнозуванні майбутніх результати ринкової та державної взаємодії в нестабільному середовищі.

Високий рівень практичної підготовки досягається викладачами шляхом інтеграції університету із виробництвом, що забезпечується на основі функціонування у рамках університету та факультету дорадчої служби (Екстеншин). Основною функцією служби Екстеншин полягає в доведенні результатів інноваційних розробок та іншого роду рекомендацій, що надходить від Міністерства сільського господарства США та університетів до фермерів. Дорадчі служби в США функціонують на базі університетів, вони фінансуються з різних джерел: 25% – департамент сільського господарства Міністерства сільського господарства (USDA), 40% – уряд штату, 35% – уряд округу.

Окрім цього тісну співпрацю мають науково-дослідні лабораторії університету та фермери, яким пропонують цілий комплекс послуг від проведення аналізів ґрунту, насіння і т.д. за доступними цінами порівняно з комерційними структурами до експериментальної апробації наукових розробок на виробництві. Можна зробити висновок про те, що основною успішної діяльності дорадчих служб та лабораторій університету є відповідне фінансове забезпечення. Так, в університеті штату Колорадо дослідницьку діяльність із державних фондів у 2015 р. було виділено 313,2 млн. дол. США, 219,8 – із федеральних ресурсів, 46,9 – із нефедеральних зовнішніх джерел та 46,5 млн. дол. США – із місцевих фондів. Водночас, загальне фінансування служби «екстеншин» університету склало у 2015 р. понад 25 млн. дол. США, які надійшли з різних джерел: 41% – Міністерства сільського господарства США, 31% – уряд штату, 16% – федеральний уряд та 12% – державні та недержавні гранти.

Заслуговує на увагу вітчизняної практики державна програма 4-H (head, heart, hands, and health), що реалізується фахівцями служби Екстеншин та зорієнтована на всебічний розвиток сільської молоді. Ця програма має на меті сформувати навички сільської праці та прихильність працювати у сільському господарстві для молодих людей, а також цінні життєві навички, такі як лідерство, етика, прийняття рішень, відповідальності тощо.

Університети визначають спеціалістів з дорадництва, які керують відділенням з навчальної й наукової діяльності, розробляють та реалізують запровадження консультаційних програм в штаті. Викладачі університету відповідно до їхніх індивідуальних контрактів можуть займатися одним, двома або всіма трьома видами діяльності: навчальною (20-30%), науковою (30-50%) та дорадчою діяльністю (30-40%). Викладачі із виходом на пенсію займаються саме консультаційною діяльністю як незалежні представники університету, або ж на волонтерських засадах.

Вважаємо, що у практиці функціонування українських вищих навчальних закладах аграрної освіти доцільно розвивати дорадчу діяльність, що дозволить одержати синергетичний вплив на підвищення якості освітнього процесу та фермерам в оперативній імплементації новітніх розробок у практичну діяльність.

УДК 347.278.1

РУДИЧ О.О., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

8282@ukr.net

РИНОК ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНО-СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Досліджуючи сучасні тенденції на ринку іпотечного кредитування можна виділити два етапи розвитку іпотечного ринку. Перший період припадає на 2000-ні роки включно до 2008 р., які характеризуються ростом попиту на іпотечний кредит. Це пояснюється факторами недосконалої кредитної політики банківських установ, хиткого законодавчого рівня країни та низьких відсоткових ставок за кредитами як в національній, так і в іноземній валюті. Велике значення на розвиток іпотечних відносин справила світова фінансова криза 2008 р., наслідком якої стало підвищення рівня безробіття, ріст інфляції та підвищення курсу іноземної валюти. Всі ці фактори призвели до збільшення обсягів проблемних кредитів, особливо іпотечних, прострочення графіків погашення іпотечної кредитної лінії або взагалі неповернення запозичених коштів клієнтами. Починаючи з 2009 р., спостерігалася незначна стабілізація кредитних відносин фінансових установ з позичальниками. Також, як наслідок фінансової кризи банківські установи переглянули кредитну політику та підвищили рівень своїх вимог, щодо отримання іпотечних кредитів клієнтами, а також було підвищено відсоткові ставки за кредитними лініями з метою покриття збитків та ризиків. Також, аналізуючи іпотечних механізмів ринку житлової нерухомості, необхідно відмітити, що існує проблема доступності іпотечних продуктів, які пропонують на ринку іпотечні кредитори. Характер таких продуктів може частково або повністю знівелювати ті переваги, які визначально властиві іпотеці. По-перше високі відсоткові ставки та обов'язкові авансові платежі, а по-друге – відсутність дієвого механізму регулювання іпотечних відносин та незадовільне законодавче забезпечення цих процесів. Наступним етапом активності на іпотечному ринку можна вважати дестабілізаційну ситуацію в країні у 2014 р., зокрема значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим.

Також, необхідно відмітити, що нині на вторинному ринку нерухомості спостерігається ситуація завищеної ціни і інколи житлову нерухомість у новобудові можна придбати за доволі демократичними цінами в порівнянні із вторинним ринком. І ще одна головна особливість – купівельна спроможність населення, яка нині перебуває на невтішному негативному рівні, тобто, іпотечний кредит з урахуванням його вартості і умов зобов'язань за договором є досить малопривабливим для середньостатистичних українських сімей.

Аналізуючи сучасний стан ринку іпотечних кредитів, необхідно приділити увагу пільговим державним програмам і спеціалізованим програмам від приватних фінансово-кредитних установ. Зокрема, у період з 2014 р. по 2016 р., більшість позичальників які звернулись до фінансових установ за отримання іпотечного кредиту отримали відмову через

високі вимоги до офіційних доходів членів сім'ї та відсутність гарантії держави відносно своїх зобов'язань по сплаті відсотків. Наприклад як це відбулося у 2009 році, коли за державною програмою компенсації відсотків виплати було призупинено.

Отже, державна підтримка пов'язана з державними субсидіями, гарантіями і страхуванням та участь держави у реалізації іпотечних програм має бути на належному рівні. Також необхідно реально оцінювати сучасне економічне становище нашої країни, коли коштів в бюджеті не вистачає, а за деякими статтями навіть не передбачається, тому важливим залишається питання здешевлення іпотечних кредитів та їх доступність. А покращення стану іпотечного кредитування прямо пропорційно призведе до підвищення соціально-економічного рівня розвитку країни, адже іпотечний ринок тісно пов'язаний з фінансовим, валютним та інвестиційним ринками країни.

УДК 338.12/.439.5

АРТИМОНОВА І.В., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
artimonovair@ukr.net

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ КОН'ЮНКТУРИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ

Одним з ключових методичних питань дослідження розвитку вітчизняного агропродовольчого ринку є визначення системи показників аналізу його кон'юнктури. Відомо, що для аналізу та прогнозу кон'юнктури ринку рекомендують широкий перелік показників, які можна об'єднати в такі основні групи як показники внутрішнього товарообігу, показники зовнішньої торгівлі та цінові показники. Враховуючи специфіку досліджуваного ринку, а також доступність інформаційного забезпечення аналізу обґрунтуємо систему збалансованих показників, які доцільно використовувати для аналітичного дослідження кон'юнктури агропродовольчого ринку.

Так, показники внутрішнього товарообігу відображають динаміку й напрями змін кон'юнктури внутрішнього ринку та включають: оборот оптово-роздрібної торгівлі агропродовольчою продукцією; обсяги продажів найбільших оптових і роздрібних торговельних підприємств; індекси вартості мінімального набору продуктів харчування; обсяг і структуру споживчих витрат; індекси споживчих цін на продовольство; інформацію про рух та облік товарних запасів.

До показників зовнішньої торгівлі доцільно включити: фізичний і вартісний обсяг зовнішньоторгового обігу та його індекси; фізичний та вартісний обсяг експорту й імпорту та їхні індекси відносно попередніх періодів; географічний розподіл експорту й імпорту агропродовольчої продукції; сальдо торговельного балансу; товарну структуру зовнішньої торгівлі країни; частку країни у світовому експорті й імпорті.

Серед показників динаміки і рівня цін слід виділити: індекс оптових та роздрібних цін. У світовій практиці для оцінки кон'юнктури ринку широко використовують індекси ділової активності (динаміка показників виробництва товарів, товарних запасів, цін), а також показники загальної економічної ситуації, тобто рівень зайнятості та обсяги інвестицій в цілому та в галузі тощо.

Основною характеристикою кон'юнктури агропродовольчого ринку є ступінь її збалансованості, яка визначається відповідною пропозицією агропродовольчої продукції до вимог споживачів та рівнем платоспроможності покупців. Зазначимо, що в деяких країнах світу визначають один із найважливіших кон'юнктурних індикаторів ринку – індекс споживчих настроїв.

Очевидно, що одним із важливих напрямів кон'юнктурного аналізу є саме рівновага і співвідношення попиту і пропозиції. Разом з тим, існує сукупність інших значимих показників пропорційності агропродовольчого ринку, тобто оптимальність відношення між

різними елементами ринку. У свою чергу, різні диспропорції і деформації окремих складових частин ринку спричиняють кризові форми розвитку, ускладнюють і гальмують розвиток ринкових відносин, що робить ринок недостатньо ефективним. Тому дослідження макро- і мікропропорцій агропродовольчого ринку є першочерговими завданнями аналізу ринкової кон'юнктури.

Результати дослідження свідчать, що для кон'юнктури агропродовольчого ринку властивими є: динамічність, пропорційність, варіативність і циклічність, які необхідно висвітлити у кон'юнктурному аналізі, що сприятиме встановленню динамічних тенденцій, пропорційності та стійкості ринку та виділити цикли розвитку.

УДК 338.439:633.1

ТКАЧЕНКО К.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Katya_vv@mail.ru

ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА

Організація вирощування зернових у сільськогосподарських підприємствах у нинішніх умовах орієнтується на забезпечення підвищення продуктивності та якості зерна на основі ресурсозбереження, зниження рівня технічного й антропогенного забруднення навколишнього природного середовища та виробленої продукції. Вирішення цього завдання ускладнене негативними тенденціями розвитку зернової галузі, що призвело до дестабілізації виробництва: зниження рівня інтенсивності ведення зернової галузі; погіршення фітосанітарної ситуації в рослинництві; зміна структури зернового клину та виробництва зерна в напрямку, що не відповідає оптимальній структурі потреб країни у продовольчому та фуражному зерні; зниження економічної ефективності виробництва та якості виробленого зерна і продуктів його переробки; недоліки в організації галузі насінництва; фактична відсутність системи цивілізованих форм збуту зерна; істотний вплив на рівень його виробництва природних та кліматичних факторів.

На формування передумов та умов стійкого виробництва зерна впливають різноманітні чинники, серед яких доцільно виділити основні групи: природно-кліматичні, виробничо-технічні, організаційно-економічні та соціально-економічні.

Економічна стійкість та ефективність виробництва зернових сільськогосподарськими товаровиробниками забезпечуються під впливом багатьох факторів та характеризуються численними показниками, серед яких важливою є урожайність культур.

Отже, формування урожайності – це складний процес, який відбувається під впливом природних і економічних факторів. Серед природних слід виділити стан і якість ґрунтів, метеорологічні та кліматичні умови вирощування культур.

Одним із чинників впливу на рівень урожайності є природний фактор, який виявляється в циклічності коливань значення цього показника. Низький техніко-технологічний рівень обробітку зернових культур в Україні не дозволяє подолати несприятливий вплив природного фактору, застосовувати «точне землеробство», впроваджувати досягнення науки і передового досвіду. Відсутність налагодженого механізму реалізації наукових розробок посилюється відсутністю попиту на них з боку вітчизняних товаровиробників, а також нерозвиненістю інформаційно-сервісної сфери.

Інноваційні системи землеробства, розроблені та запроваджені у провідних країнах світу, функціонують в умовах відсутності дефіциту засобів інтенсифікації. Саме високий рівень агрокультури є результатом істотних відмінностей врожайності зернових культур в Україні та розвинених країнах – виробниках зерна.

Важливим фактором, який впливає на урожайність, а, отже, і на ефективність та стійкість виробництва зернових культур, є кліматичні умови. Так, втрати врожайності від

несприятливих погодних умов в окремі роки на території України по областях можуть досягати 45–50%.

Отже, підвищення ефективності виробництва зернових у сільськогосподарських підприємствах можливе за умови забезпечення інтенсивного розвитку галузі на основі поєднання дієвої фінансової підтримки держави та мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів товаровиробників, які б спрямовувалися на придбання та застосування новітніх технологій вирощування зернових; високоврожайних, стійких проти хвороб сортів посівного матеріалу; розробку науково обґрунтованих програм зерновиробництва.

УДК 336.14:352-048.74

БАТАЖОК С.Г., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ І РОЗПОДІЛ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

У процесі дослідження формування і розподілу доходів місцевих бюджетів України за 2010 – 2015 рр. виявлено кризовий рівень фінансової самостійності місцевих бюджетів. Аналіз показників вказує на значне зниження рівня фінансової децентралізації за доходами, пряму залежність місцевих органів влади від центрального уряду, а доходів місцевих бюджетів від трансфертів із державного бюджету (табл. 1).

Таблиця 1 – Показники формування і розподілу доходів місцевих бюджетів України

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Закріплені доходи, у % до загальної суми доходів	35,4	31,6	28,8	30,8	28,2	20,1
Власні доходи, у % до загальної суми доходів	12,5	7,7	7,1	7,5	6,4	12,8
Міжбюджетні трансферти, у % до загальної суми доходів	49,1	52,3	55,2	52,4	56,4	59,1
Податкові доходи, у % до загальної суми доходів	42,7	40,3	38,1	41,3	37,7	33,4
Неподаткові доходи, у % до загальної суми доходів	5,6	6,0	5,6	5,5	5,3	6,8
Коефіцієнт фінансової самостійності	0,13	0,08	0,07	0,08	0,06	0,13
Коефіцієнт бюджетної залежності	0,49	0,52	0,55	0,52	0,56	0,59
Показник фінансової децентралізації доходів, %	25,6	21,7	22,6	23,8	22,2	18,5

Місцеві бюджети не відчули істотних позитивних зрушень у формуванні своєї дохідної бази, а більшість проблем залишилися не вирішеними та ще й більш поглибилися. Процеси фінансово-бюджетної децентралізації в Україні відбуваються повільно, не мають системності та не сприяють стимулюванню місцевих органів до пошуку джерел активізації власних економічних ресурсів.

Таблиця 2 – Загрози фінансовій безпеці регіонів

Зовнішні	Внутрішні
<ul style="list-style-type: none"> ➤ високі темпи інфляції та інфляційні очікування; ➤ стан грошового обороту; ➤ широкі коливання ринкового курсу валют; ➤ високий рівень бідності та безробіття; ➤ недосконалість нормативно-правового 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ низький рівень інноваційно-інвестиційної активності суб'єктів господарювання; ➤ відсутність участі місцевих бюджетів у відтворювальному процесі економіки територій; ➤ низька якість та несвоєчасність бюджетного планування та формування місцевих бюджетів;

<p>забезпечення бюджетного процесу;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ неефективна система регулювання та нагляду фінансової системи; ➤ інтегральний показник рівня тіньової економіки до 40% ВВП; ➤ низький рівень фінансової, бюджетної, фіскальної і податкової децентралізації; ➤ зростання цін на енергоносії; ➤ нерегульованість та нестабільність фінансового ринку; ➤ неефективність державних замовлень які є системоформуючими для економіки регіонів та сприяють її розвитку; ➤ недосконале інформаційно-технологічне забезпечення розвитку економіки; ➤ низький рівень конкуренто-спроможності вітчизняної продукції. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ зростання обсягів міжбюджетних трансфертів, що обмежує фінансові можливості місцевих органів влади; ➤ відсутність дієвих стимулів у органів місцевого самоврядування щодо наповнення дохідної частини бюджету та нарощування її економічної безпеки; ➤ низька ефективність системи контролю та аудиту за формуванням доходів місцевих бюджетів; ➤ зниження фінансової дисципліни розпорядників бюджетних коштів; ➤ недостатній рівень використання податкового потенціалу територій; ➤ зниження обсягів виробництва та зростання кількості збиткових суб'єктів господарювання; ➤ низький рівень кваліфікації управлінських кадрів регіону; ➤ завищені відсоткові ставки за кредитами.
---	--

У відповідності з Бюджетним кодексом України основними принципами формування доходів місцевих бюджетів є: принцип єдності, принцип збалансованості, принцип самостійності, принцип повноти, принцип обґрунтованості, принцип ефективності та результативності, принцип субсидіарності, принцип цільового використання бюджетних коштів, принцип справедливості й неупередженості, принцип публічності й прозорості. Не виконання принципів формування місцевих бюджетів впливає на їх фінансову стійкість та фінансову безпеку місцевих бюджетів. Виходячи з фактичних результатів формування доходів місцевих бюджетів, можна стверджувати, що місцеві бюджети України не є фінансово стійкими, а рівень їх фінансової безпеки зменшився. У таблиці 2 сформульовані основні загрози фінансовій безпеці регіонів.

Доходи місцевих бюджетів складають основу фінансової бази органів місцевого самоврядування, тобто є підґрунтям їхньої фінансової незалежності. У зв'язку з цим особливого значення набуває вирішення проблеми зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів. Вирішити ці завдання можна шляхом:

- подальшого розширення переліку власних доходів місцевих бюджетів;
- вивчення ринку фінансових ресурсів місцевого бюджету та визначення найефективніших методів їх залучення, розвитку ринку муніципальних цінних паперів;
- структурного реформування місцевої економіки з метою створення нових високоефективних виробничих потужностей, нових робочих місць, збільшення податкостроможності регіону;
- стимулювання органів місцевого самоврядування до участі у міжнародних проектах, проведення конкурсів кращих пропозицій по вирішенню місцевих питань, під які можна залучати кошти міжнародної технічної допомоги;
- застосування новітнього інструменту управління, як геоінформаційна система моніторингу регіональних ресурсів;
- забезпечення місцевими державними адміністраціями захисту прав інвесторів та надання гарантій щодо стабільності умов ведення бізнесу, пропагування можливостей та переваг створення такої форми господарської діяльності, як промисловий округ, який може сприяти активізації інвестиційної діяльності в регіоні;
- розроблення механізму здійснення державного замовлення, а також функцій місцевих державних адміністрацій у здійсненні державних замовлень;
- використання фіскальних важелів стимулювання припливу інвестицій, зокрема встановлення системи податкових преференцій для суб'єктів господарювання, які мають

диференціюватися від часткового до повного звільнення від сплати податків на весь термін реалізації інвестиційних проектів;

- ефективного контролю за формуванням і використанням доходів місцевих бюджетів;
- детінізації системи оподаткування і внаслідок цього збільшення доходів до бюджетів територіальних громад;
- подальшого удосконалення системи та інструментів врахування регіональних особливостей при розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів.

УДК 368:338

ГУТКО Л.М., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РИНОК АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні проблема аграрного сектору економіки, його реформування, і агрострахування лежить у площині національної безпеки держави. Це, по-перше, вирішення продовольчої проблеми забезпечення населення України продуктами харчування, по-друге, це надходження валютних коштів в економіку країни для її подальшого розвитку, по-третє, це робочі місця. Тому, проблему аграрного сектору економіки і агрострахування необхідно підіймати на найвищому державному рівні.

Історія агрострахування в Україні налічує уже 15 років. В 2001 р. у вітчизняному законодавчому полі з'явилася норма про часткову компенсацію сільськогосподарським виробникам вартості страхових премій, а в наступному році були запроваджені умови державної програми страхування від багатьох ризиків. Своєю найбільшою розквіту програма досягла протягом 2005-2008 рр., коли в Україні вперше стали виділяти з державного бюджету кошти на субсидування страхових премій. Втім, вже з 2009 р. дія програми припинилася і аграрії знову залишилися один на один зі своїми проблемами.

На сьогоднішній день ринок агрострахування демонструє тенденцію до повільного скорочення: зменшуються усі реальні показники його діяльності (кількість укладених договорів, розмір застрахованих площ та зібраних страхових премій у реальному вимірі). Українські аграрії в першій половині 2016 андеррайтингового року застрахували 343,4 тис. га земель під посіви на загальну суму 895,4 млн грн., при цьому середня ставка премії за вказаний період склала 4,1%. Ринок використовує невеликий набір страхових продуктів, в основному домінує страхування озимих від повної загибелі на період перезимівлі. Відсутнє повноцінне мультиризикове страхування на весняно-літній період, зокрема, не покривається такий системний ризик, як посуха. Майже не використовується страхування врожаю на весь цикл вирощування. Середня ставка страхової премії демонструє тенденцію до зменшення, зокрема, через те, що використовуються страхові продукти, які покривають невеликий перелік малоймовірних ризиків.

Ринок агрострахування України представлений виключно приватними компаніями. Ліцензію на надання такого виду послуг мають 47 страхових компаній. При цьому реально займаються страхуванням агроризиків лише близько 10 з них.

На нашу думку, ідеальною моделлю для українського ринку агрострахування було б державно-приватне партнерство. Його дієвість доведена, зокрема, такими країнами як Туреччина та Іспанія, США та Канада. Запровадивши таку модель, ринок агрострахування України отримав би спільне корпоративне управління системою з боку держави і приватного бізнесу. При цьому, якщо держава гарантуватиме чіткі та зрозумілі всім учасникам «правила гри» на ринку агрострахування, то всі сторони будуть зацікавлені в створенні фінансово стійкої системи, яка б гарантувала виплату відшкодувань і достатні фонди, щоб покрити чужі зобов'язання та перестраховання у надійних міжнародних страхових компаніях. Схема з такими принципами і підходами допоможе популяризувати аграрне страхування в Україні.

Закон «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» має регулювати відносини між усіма учасниками процесу страхування. Така практика допоможе усунути колізії різних норм права, а інститут аграрного страхування буде мати єдиний цілісний закон, для регулювання відносин.

Нова система аграрного страхування дозволить залучити до аграрного страхування найбільш надійних і капіталізованих страховиків, а за рахунок конкуренції між ними вдасться забезпечити якісний рівень послуг для сільськогосподарських виробників. Такий підхід в кінцевому підсумку гарантуватиме стабілізацію доходів агросектору України у довгостроковій перспективі.

УДК 332.2:347.27

ГЕРАСИМЕНКО І.О., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
irinagerasimenko@list.ru

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ШОПЕКИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Одним із напрямів забезпечення ефективного розвитку сільськогосподарських підприємств, як переконує досвід провідних країн світу, є використання землі як базового ресурсу в ринковому обороті, тобто надання можливості використання земельних ділянок для застави з метою отримання для сільськогосподарських виробників інвестицій через механізм іпотечного кредитування. Запровадження в Україні іпотечного кредитування під заставу земель сільськогосподарського призначення дозволить розв'язати проблему формування ринку довгострокових кредитних ресурсів, переходу земельних ділянок до більш ефективних землевласників та землекористувачів, залучення довгострокових фінансових ресурсів для забезпечення оновлення й розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств.

Становлення системи іпотечного кредитування у вітчизняній практиці потребує реалізації заходів організаційного та економічного характеру, важлива роль при цьому відводиться державі, що повинна сприяти становленню іпотечних відносин шляхом їх законодавчого забезпечення та безпосередньої участі у створенні іпотечних установ. З метою створення подальших умов для розвитку іпотечних відносин і формування прозорого ринку земель в аграрному секторі економіки потрібно прийняти низку законів: «Про ринок земель», «Про консолідацію земель», «Про сільські товариства з регулювання обороту земель», «Про державну інвентаризацію земель», «Про включення вартості землі в економічний оборот», «Про заставу права оренди землі» та ін., а також доцільно прийняти окремий закон, що враховував специфіку аграрної іпотеки – «Про аграрну іпотеку».

Очевидно, що повною мірою реалізувати потенційні можливості іпотеки можливо лише за умови повноцінного функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення. З метою впровадження механізму іпотечного кредитування під заставу земель сільськогосподарського призначення найближчим часом необхідно розв'язати такі завдання: завершити приватизацію земель сільськогосподарського призначення на умовах її прозорості; запровадити постійно діючу систему вивчення попиту і пропозиції, забезпечити розвиток маркетингу й менеджменту на ринку землі; вдосконалити оцінку нерухомості, насамперед земельних ділянок сільськогосподарського призначення; забезпечити надійну систему реєстрації прав на нерухоме майно і операції з ним, а також заставних з метою зменшення ризиків, пов'язаних із сумнівними правами; створити судовий механізм для розгляду випадків, пов'язаних із погашенням іпотечного боргу; створити систему інституцій, що забезпечує оборот іпотечних позик, гарантії щодо цінних паперів, забезпечених пулом застав тощо.

Важливе місце в механізмі іпотечного кредитування займає мінімізація ризиків на основі використання різних способів: оподаткування, страхування, рефінансування, ціно-утворення, а також система стимулів і санкцій, серед яких доцільно виділити такі: відсоткова ставка за

кредитами, розмір іпотечного кредиту, додаткові сплати до оформлення іпотечного кредиту, схема платежів, страховий поліс, прибуток, податки, пільги, компенсації, штраф або пеня.

В Україні 85–90 % земель сільськогосподарського призначення використовуються аграрними підприємствами на умовах оренди, тому залучити ці землі у систему іпотечного кредитування можливо шляхом отримання кредиту під заставу права оренди земельної ділянки.

Вважаємо, що запропонована модель іпотечного кредитування відкриває сільськогосподарським підприємствам доступ до кредитів, а власникам землі – дозволить зберегти об'єкт власності. При заставі права оренди слід дотримуватися певних вимог: застава права оренди земельної ділянки повинна бути передбачена договором оренди між власником землі та орендарем; термін застави права оренди земельної ділянки не може перевищувати терміну її оренди; гарантія власникові земельної ділянки отримання доходу (орендної плати) незалежно від того, чи буде повернуто кредитній установі взятий орендарем іпотечний кредит.

УДК 336.226.1:631.11

ШАЦІЛО Н.І., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФІСКАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних економічних умовах для конкурентоспроможного розвитку аграрної сфери важливо використовувати можливості податкових регуляторів шляхом наукового обґрунтування балансу інтересів бізнесу та держави при формуванні бюджетних податкових надходжень. При цьому особливої уваги заслуговує фіскальний потенціал, який є інтегрованим показником ефективного функціонування податкової системи.

Фіскальний потенціал податку на прибуток підприємств, що є складовою фіскального потенціалу держави, можна визначити як максимальну суму надходжень з даного податку без руйнування виробничого потенціалу та без стримування економічного розвитку господарюючих суб'єктів в умовах діючого законодавства. Важливо підкреслити, що від нарощування виробничого потенціалу та формування сприятливих умов для економічного розвитку суб'єктів господарювання сьогодні залежить фіскальний потенціал податку на прибуток підприємств та інших податків і зборів у майбутньому. Очевидно, що податкове навантаження має бути рівномірно розподіленим між усіма платниками податків та не підштовхувати їх до уникнення від їх сплати. Так, розмір бази оподаткування та рівень податкових ставок має першочергове значення для оцінки фіскального потенціалу податку на прибуток підприємств.

Суттєвим чинником, який впливає на величину фіскального потенціалу є наявність пільг по податку на прибуток підприємства. У вітчизняній практиці пільги щодо оподаткування мають сільськогосподарські товаровиробники, які сплачують єдиний фіксований податок. Як відомо, нині ведуться гострі дискусії щодо змін діючої системи оподаткування сільськогосподарських підприємств. Нами проведено оцінку рівня прибутковості залежно від системи оподаткування, встановлено, що найбільш ефективною є діяльність сільськогосподарських підприємств – 4-ї групи платників податків (табл. 1).

Таблиця 1 – Оцінка економічного ефекту від запровадження різних систем оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств–юридичних осіб, (млн. грн.)

Показник	4 група платників податків	3 група платників податків	Загальна система оподаткування
Собівартість – всього	129230,5	129230,5	129230,5
у т.ч. покупних, %	13,7	13,7	13,7
Обсяги виручки	162514,2	162514,2	162514,2
Податки та інші збори	2722,7	5679,9	7275,1
Прибуток після оподаткування	30561	27603,8	26008,6

Джерело: складено та розраховано за даними Держслужби статистики України.

Оцінюючи ефективність діяльності сільськогосподарських товаровиробників залежно від системи оподаткування нами встановлено, що господарювання в статусі юридичної особи – фермерського господарства є більш ефективною порівняно з іншими формами. Встановлено, що рівень податкового навантаження у фермерських господарствах значно вищий порівняно з СПД – фізичною особою та особистим селянським господарством, причиною чого є часткова компенсація держави у вигляді державної підтримки. Зазначимо, що більшість особистих селянських господарств не намагаються трансформуватися в суб'єкти підприємницької діяльності саме через непослідовність виваженої державної політики по відношенню до даної категорії сільськогосподарських товаровиробників.

Проаналізовано два нових варіанти, порівняно з фактичним, який передбачає державну підтримку у вигляді прямих державних дотацій та за рахунок часткового відшкодування ПДВ. Першим із них є перехід на загальну систему оподаткування ПДВ та запровадження прямої державної підтримки в розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь, іншим – загальний режим оподаткування ПДВ для рослинництва, тваринництва – «нульова ставка». Перехід до загальної системи справляння ПДВ з урахуванням особливостей виробництва сільськогосподарської продукції дасть можливість уникнути протизаконних схем отримання відшкодування, особливо в рослинництві. Пряме бюджетне дотування в розрахунку на 1 га має безпосередній цільовий характер і спрямовуватиметься на покращення родючості ґрунту – основного засобу виробництва. На нашу думку, запровадження подібного виду дотації буде сприяти підвищенню ефективності виробництва, в першу чергу, продукції рослинництва та сформує передумови для формування власної кормової бази в тваринництві, що суттєво знизить рівень собівартості продукції. Запровадження таких схем дотування призведе до зростання рівня рентабельності та розширеного відтворення сільськогосподарського виробництва.

УДК 336.221:336.7(477)

ЛИПКАНЬ О.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

l-ipkan@bigmir.net

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Сучасна податкова система України за власними характеристиками відповідає податковим системам країн з ринковою економікою. Серед податків, що стягуються з організацій, особливе місце займає податок на прибуток, як показник розвитку економіки в

цілому, а також її окремих галузей. Крім зазначеної функції, податок на прибуток можна назвати інструментом стимулювання підприємницької активності.

Ринок страхових послуг в Україні займає друге місце за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 31. 06. 2016 року становила 343, з яких 45 страхових компаній займаються страхуванням життя, 298 страхових компаній здійснюють види страхування, інші, ніж страхування життя. Протягом останніх двох років кількість страхових компаній має стабільну тенденцію до зменшення.

У податковій системі України податок на прибуток підприємств і організацій займає важливе місце, він є інструментом перерозподілу національного доходу. Для цілей фінансової звітності поточні витрати з податку на прибуток коригуються на суми відстрочених податків, що виникають через тимчасові різниці між балансовою вартістю активів та зобов'язань і їх вартістю, що обліковується для цілей оподаткування. За наявності такі коригування призводять, до відображення у звітності відстрочених податкових активів та відстрочених податкових зобов'язань.

Для визначення витрат з податку за основною діяльністю, а також з податку на прибуток від іншої діяльності, застосовується метод розрахунку зобов'язань за звітом про фінансовий стан. Сума активів і зобов'язань по відстроченому оподаткуванню розраховується на основі очікуваної ставки податку, яка повинна бути застосована в тих роках, коли сума тимчасових різниць може бути відшкодована, або реалізована.

Відстрочені податкові активи визнаються лише в тих випадках, коли існує вірогідність того, що майбутньої суми прибутку до оподаткування буде досить для реалізації відстрочених податкових активів. На кожен дату складання звіту про фінансовий стан компанії переоцінюють невизнані відстрочені податкові активи. визнають раніше не визнаний відстрочений податковий актив тільки в частині, в якій існує вірогідність його реалізації при отриманні майбутніх прибутків, що підлягають оподаткуванню. І навпаки, компанії зменшують балансову вартість відстроченого податкового активу у разі, коли зникає вірогідність повної, або часткової реалізації такого активу в майбутніх прибутках.

На протязі досліджуваного періоду найбільшу питому вагу в структурі сплати податків займають платежі по обов'язковим податкам та зборам, а також по зобов'язанням по податку на прибуток. Саме по цих двох статтях спостерігається найбільше зростання платежів за звітний період. Дана обставина свідчить про посилення податкового тиску на суб'єкти підприємницької діяльності, які функціонують на ринку страхових послуг.

Незначна сума платежів по відрахуванням на соціальні заходи свідчить про сталість як персоналу та і рівня заробітної плати. Однак, незважаючи на високий рівень сплати податків та зборів частка в структурі податкових надходжень бюджету м. Києва складає близько 1 %, в зведеному бюджеті країни суттєво менше.

Необхідно відзначити, що через недостатню розвиненість страхового ринку і погіршення фінансового стану країни страхові компанії не можуть займати панівне положення в структурі надходження податкових платежів до бюджетів різних рівнів.

УДК 631.173:330.142.211.4

КАЧАН Д.А., аспірант

Науковий керівник – **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АМОРТИЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ТЕХНІЧНИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Важливим джерелом формування власних інвестиційних ресурсів залишаються амортизаційні відрахування, що підтверджує актуальність вивчення питань їх формування та амортизаційної політики сільськогосподарських підприємств. Оскільки у вітчизняній

практиці амортизаційні відрахування є одним із власних джерел фінансування відтворення технічних засобів, а за умови зниження дохідності виробничої діяльності і зменшення можливостей фінансування за рахунок кредитування – як основне джерело інвестицій, тому дослідження питань амортизаційних відрахувань та амортизаційної політики, а також їх нормативне регулювання є інструментом активізації інвестиційної активності суб'єктів агробізнесу.

Відповідно до П(с)БО 7 «Основні засоби», амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації). Як бачимо, у даному визначенні не враховано явище зменшення корисності основних засобів, хоча в п. 31 П(С)БО7 «Основні засоби» передбачено, що «втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів включаються до складу витрат звітного періоду із збільшенням у балансі суми зносу основних засобів...». На думку науковців, знос основних засобів слід визначати як суму зменшення вартості об'єкта основних засобів з початку їх корисного використання, яка дорівнює сумі амортизаційних відрахувань з початку експлуатації, зменшення корисної вартості, сум переоцінок зносу, зменшених на суму відновлення корисної вартості.

Слід зазначити, що особливість амортизації виявляється в тому, що вона використовує свої функції тільки за умови беззбиткової діяльності підприємства, тобто необхідне реальне надходження коштів підприємству в розмірі, не менше визначеної собівартості продукції, частина з яких буде джерелом створення амортизаційного фонду, що використовуватиметься на просте відтворення основних засобів.

Податковий кодекс України передбачає відмову від колишнього підходу до нарахування амортизації: амортизація основних засобів нараховується із застосуванням методів, які відповідають методам, вказаним в ПСБО 7: прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого. Податковий кодекс обмежує коло об'єктів, щодо яких може застосовуватися метод прискореного зменшення залишкової вартості: тільки машини та обладнання і транспортні засоби.

Оцінюючи різні методи нарахування амортизації, менеджмент сільськогосподарського підприємства повинен враховувати ряд особливостей. Насамперед, вид технічних засобів, по відношенню до якого обирається метод нарахування амортизації, зокрема вплив морального зносу. Якщо на засіб виробництва він має суттєвий вплив, то в даному випадку доцільно використовувати прискорені методи, зокрема це стосується наукоємного обладнання, такого як роботизовані доїльні установки тощо. Як свідчать проведені розрахунки, цей метод забезпечує найбільшу частку амортизаційних відрахувань у перші роки експлуатації, що дає можливість сільськогосподарським товаровиробникам здійснювати накопичення власних фінансових ресурсів та своєчасно реагувати на розвиток науково-технічного прогресу, здійснюючи постійну модернізацію виробничого процесу. Слід брати до уваги також систему оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. В умовах запровадження загальної системи оподаткування для господарств корпоративного сектору аграрної економіки використання прискорених методів призведе до зростання рівня витрат, а, отже, до зниження розміру прибутку до оподаткування.

Вважаємо, що з метою забезпечення цілеспрямованого використання амортизаційних відрахувань доцільно передбачити створення амортизаційного фонду шляхом резервування витрат для відновлення об'єктів технічних засобів після закінчення строків їх використання. За такого підходу амортизація може розглядатися як джерело фінансування капітальних вкладень виходячи з її фінансової складової – реальних коштів у виручці від продажу товарів (продукції, робіт, послуг), які й повинні акумулюватися для цільового використання.

УДК 631.115.11.659

СВИНОУС І.В., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МИКИТЮК Д.М., канд. с.-г. наук

НДІ «Укragропромпродуктивність»

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Нині склалася парадоксальна ситуація: особисті селянські господарства виробляють значну частину сільськогосподарської продукції, а в країні повністю відсутня достовірна економічна інформація щодо діяльності ОСГ (собівартість і її структура, затрати живої та уречевленої праці на одиницю відповідної продукції, рентабельність виробництва по видах продукції та в цілому по особистому селянському господарству тощо).

Інформація про діяльність особистих селянських господарств надходить і формується з трьох джерел: складанням статистичної звітності органами сільських рад; проведенням вибіркового обстеження домогосподарств, які виконують органи статистики; вибіркового опитування членів сільського домогосподарства дослідниками.

Аналіз наведених форм статичної інформації забезпечує більш ширший спектр інформації про діяльність господарств населення. Проте з даної інформації не маємо можливості здійснити розрахунки вартісних по-казників діяльності домогосподарств (собівартість, прибуток, рентабельність) як у цілому по господарству, так і по окремих видах сільськогосподарської продукції, яка виробляється в особистому селянському господарстві. В даних формах відсутня інформація про вартість платних послуг, які надають сторонні особи під час обробітку земельної ділянки, кількість праці, яка затрачається на виробного того чи іншого виду сільськогосподарської продукції і т.п.

Без здійснення даних розрахунків немає підстав стверджувати про прибутковість чи збитковість виробництва сільськогосподарської продукції в ОСГ. З метою проведення досліджень по визначенню вартісних показників діяльності особистих селянських господарств необхідно проводити деталізоване вибіркоче обстеження діяльності господарств населення. На наше переконання, інформацію стосовно діяльності домогосподарств необхідно удосконалювати через розширення масиву опитуваних домогосподарств та підвищення її достовірності.

Вважається за доцільне використання результатів спостережень за виробництвом продукції в особистих селянських господарствах, що здійснюється через мережу установ НДІ «Укragропромпродуктивність». Основними особливостями є: високий рівень надійності статистичної вибірки, враховується вплив природно-кліматичних умов, низький рівень варіації одержаних результатів.

УДК 657.221:339.9

ХОМЯК Н.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

hnv.878@ukr.net

ГРИЩЕНКО Д.В., здобувач

Науковий керівник – **БОДНАР О.В.**, канд. екон. наук

ІНЦ «Інститут аграрної економіки»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

В сучасних умовах господарювання для ведення бухгалтерського і податкового обліку на вітчизняних підприємствах все частіше використовуються комп'ютерні програми, адже це

не лише зручно, а й ефективно. Але водночас програма, яка є «помічником» бухгалтера, на сьогодні стала об'єктом дискусій про відображення такого активу в обліку. Тому ця проблема є досить актуальною, а також потребує вивчення та аналізу. Відсутність матеріальної форми стала мотивацією для практиків вважати комп'ютерну програму у бухгалтерському обліку нематеріальним активом. Але у податковому обліку у відповідності до Податкового Кодексу України цей об'єкт обліковують у складі основних фондів. А вже введено нову групу основних фондів, а саме групу 4, до складу якої законодавство внесло «програмне забезпечення», а потім об'єкт обліку було уточнено як «комп'ютерна програма». Відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» у випадку, якщо комп'ютерне програмне забезпечення для верстата, який управляється комп'ютером і не може функціонувати без цього конкретного комп'ютерного забезпечення, є невіддільною частиною пов'язаного з ним апаратного забезпечення, його розглядають як основний засіб. Якщо програмне забезпечення не є невіддільною частиною пов'язаного з ним апаратного забезпечення, то його розглядають як нематеріальний актив.

В Україні ж об'єктом бухгалтерського обліку нематеріальних активів відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», є «права (авторське право, право на торгіву марку, право на винахід тощо) і права користування природними ресурсами та майном». Тобто це як виключні, так і невиключні права.

Проаналізувавши вітчизняний та зарубіжний досвід, постає питання, у складі яких активів відображати даний об'єкт. До складу об'єктів основних засобів віднести не виходить, так як основні засоби є матеріальними ресурсами підприємства. До складу запасів також, адже комп'ютерна програма не є споживаним фізичним активом, а тому не призначена для продажу. Строк використання програми також може бути значно довшим за 12 місяців.

Таким чином, дане питання залишається досить актуальним на сьогодні і потребує подальшого дослідження. А вже примірник комп'ютерної програми можна розглянути і як матеріальний актив, якщо про неї йдеться не як про ідею, що набула форми.

УДК 657.922:332.64

СТАДНІК Л.І., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НОРМАТИВНО-ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ЯК БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ

Оцінка землі є ваговою складовою ефективного використання земельних ресурсів держави, яка забезпечує встановлення обґрунтованих платежів за землею.

Як визначено в ст. 201 ЗК і ст. 5 Закону № 1378, залежно від призначення й порядку проведення грошова оцінка землі може бути двох видів: нормативна або експертна.

Нормативна грошова оцінка земельних ділянок є капіталізованим рентним доходом із земельної ділянки, що визначений за встановленими і затвердженими нормативами. Ця оцінка земельних ділянок використовується для визначення розміру земельного податку, державного мита при міні, спадкуванні та даруванні земельних ділянок згідно із законом, орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, а також при розробці показників та механізмів економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.

У нашій державі передбачено, що грошова оцінка земельних ділянок проводиться за методикою, яка затверджується Кабінетом Міністрів України. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення була проведена в Україні лише один раз (станом на 1 липня 1995 року) відповідно до Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів.

Підходи до цієї методики, які закріплені постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 1995 року № 213, в даний час не дозволяють здійснювати об'єктивну актуалізацію

показників нормативної грошової оцінки земель, оскільки враховують лише динаміку цін на продовольство, не беручи до уваги відповідне зростання собівартості сільськогосподарської продукції.

Слід відмітити, що методичні підходи, які у 1995 році були покладені в основу Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів, на сьогоднішній день не можуть слугувати повноцінною методичною основою для проведення нової грошової оцінки земель, яка відповідає б сучасним економіко-правовим умовам сільськогосподарського землекористування.

Метою дослідження є новий методичний підхід щодо проведення нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.

Складання шкал нормативної грошової оцінки агровиробничих груп ґрунтів сільськогосподарських угідь природно-сільськогосподарського району (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ, перелогів) пропонується Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру здійснювати за формулою:

$$Ga_{gr} = Gu \cdot Ba_{gr} : B, \quad (1)$$

де Ga_{gr} - нормативна грошова оцінка агровиробничої групи ґрунтів відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району, гривень за гектар;

Gu - нормативна грошова оцінка відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя згідно з додатком до цієї Методики, гривень за гектар;

Ba_{gr} - бал бонітету агровиробничої групи ґрунтів відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району;

B - середній бал бонітету ґрунтів відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя.

Отже, необхідно приймати нову Методику нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.

Список літератури

1. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах / [Коваленко А.М., Харитонова А.Г., Мальшакова С.О. та ін.] ; за ред. А.М. Коваленко. – Дніпропетровськ: ВВК «Баланс - Клуб», 2009. – 736 с.

Проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення». [Електронний ресурс]. http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/NT2359.html

УДК 657:336

ЗАБОЛОТНИЙ В.С., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ПКУ

Реформування системи господарювання, що на даний момент відбувається в Україні, вимагає суттєвих перетворень у всіх сферах господарського життя. Зокрема в аграрному секторі економіки нашої держави розпочато та на даний час проводяться цілий ряд реформ, спрямованих на підвищення ефективності роботи даного сектору. Не минули ці процеси і системи бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту на вітчизняних підприємствах.

В сучасних умовах господарювання визначальним чинником діяльності будь-якого суб'єкта є прибуток, оскільки він є основним джерелом самофінансування та забезпечує значну частку надходжень до державного бюджету.

Доходи і витрати, як взаємопов'язані чинники утворення прибутку суб'єкта господарювання незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання, мають досліджуватися на всіх етапах їх формування. У спрощеному вигляді, прибуток можна розглядати як різницю між доходами, отриманими підприємством за відповідний період внаслідок своєї діяльності, та витратами, здійсненими в той же період внаслідок своєї діяльності

Найпоширенішим серед сучасних економістів стало визначення поняття «дохід підприємства» як суми виручки від реалізації продукції і майна, а також від здійснення позареалізаційних операцій.

Відповідно до пп. 14.1.56 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу доходи – це загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формі як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за її межами.

На сучасному етапі досліджень економічної категорії «дохід» акцент робиться на поглиблення теоретичних і методичних аспектів формування, розподілу і використання доходу на рівні окремих суб'єктів господарювання.

На сьогодні, з переходом України до ринкового регулювання економіки, забезпечення самоокупності витрат стає головним чинником ефективного функціонування господарюючих суб'єктів. В таких умовах підприємства обов'язково повинні забезпечувати за рахунок доходу не тільки покриття витрат, а й процес розширеного відтворення.

Варто зазначити, із внесенням змін до Податкового кодексу України нарешті було подолане основне протиріччя між бухгалтерським і податковим обліком доходів в частині їх визнання, на сьогодні дохід як і в бухгалтерському так і в податковому обліку визнається у момент відвантаження товару, виконання робіт, надання послуг.

Крім того, податковий кодекс передбачає класифікацію доходів підприємства у відповідності з міжнародними стандартами фінансової звітності.

Одже ми переконалися, що кінцевою метою діяльності будь-якого підприємства є отримання максимально можливого прибутку при мінімальних затратах. Тобто основоположною задачею управлінців всіх рівнів є збільшення доходів з одночасним зменшенням витрат.

На підставі вищенаведеного ми можемо зробити висновок про те, що в Україні відбувається постійне вдосконалення як бухгалтерського так і податкового обліку з метою їх гармонізації зі світовими стандартами та поширення євро інтеграційних процесів в нашій державі.

УДК 657.633:65

ХОМОВИЙ С.М., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
2serik2@mail.ru

ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНТРОЛЮ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Управлінський контроль на сьогодні є основною складовою ринкового механізму та одним із основних прийомів перевірки виконання прийнятих управлінських рішень.

Створення передумов вдосконалення управлінського контролю на сільсько-господарських підприємствах знаходиться в межах відповідальності вищої управлінської ланки, а тому є одним з пріоритетних напрямів їх розвитку.

Під час формування ефективної системи управлінського контролю необхідно дотримуватись таких принципів створення структури системи контролю як системна впорядкованість; відповідність загальній логіці організації управління, оптимальне співвідношення централізованої і децентралізованої форм організації контролю, координація

контрольних дій. Функціонування системи внутрішньогосподарського контролю має відповідати принципам оптимального співвідношення видів контролю, пріоритетності контролю критичних точок, безперервності контролю в часі; спадкоємності складових контролю в просторі і в часі.

На нашу думку, загальний процес формування ефективної системи внутрішньогосподарського контролю аграрного підприємства можна поділити на три етапи. На першому етапі на підприємстві повинно бути забезпечено дотримання системного, методологічного та ресурсного аспектів якості управлінського контролю, як основи для його подальшого успішного функціонування. Другий етап є організаційним, третій – результативним, обумовленим виконанням системою своїх функцій.

Формування системи управлінського контролю в аграрних підприємствах відбувається під впливом таких факторів як: організаційно-правова форма, галузева приналежність, розмір, управлінська структура та фінансовий стан підприємства.

Враховуючи зазначені фактори, на наш погляд, у кожному підприємстві повинні бути створені оптимальні передумови для ефективного застосування управлінського контролю. Нами були виділені основні з них:

- 1) Вдосконалити і підвищення рівня корпоративної свідомості управлінського персоналу;
- 2) Узгодити цілеспрямованість системи існуючого контролю та системи управління;
- 3) Узгодити організаційну і управлінську структури та забезпечити їх відповідність розміру підприємства і виду діяльності;
- 4) Підвищити рівень автоматизації управлінських процесів;
- 5) Вдосконалити організацію бухгалтерського та управлінського обліку, фінансової і внутрішньої звітності.

Запропонований підхід до формування системи управлінського контролю дозволить підприємствам аграрного сектору досягнути більш високого рівня ефективності управління і внутрішньої організаційної та економічної культури; буде сприяти вирішенню поточних виробничих задач і реалізації стратегічних цілей підприємства.

УДК 657

ТОМІЛОВА Н.О., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
zhylya.84@mail.ru

СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО ОБЛІКУ

Мобільний темп сучасного життя підвищує вимоги до якісної аргументації і швидкості прийняття виважених управлінських рішень. Існуючі види програмного забезпечення, призначеного для полегшення багатоетапної роботи постійно поповнюються новинками, а напрацьовані роками технологічні досягнення удосконалюються прогресивними версіями, більш адаптованими до вимог бізнес-середовища. Тому однією з нагальних проблем автоматизації внутрішньогосподарського обліку на підприємстві є обрання необхідного програмного комплексу, способу його впровадження та подальшої підтримки.

Оскільки кінцевою метою внутрішньогосподарського обліку є допомога керівництву у досягненні стратегічної мети підприємства, то варто звернути увагу на автоматизацію даного виду обліку та розглянути сучасні інструменти, за рахунок яких її можна реалізувати.

Практичними питаннями області автоматизації внутрішньогосподарського обліку займаються О.В. Щипанова, А.В. Галенко, Д. Олірі, Н.З. Емельянова, С.В. Івахненко та інші. У роботах вказаних авторів застосування інформаційних систем розглядається у розрізах практичного та теоретичного застосування.

Під час налаштування автоматизованої системи внутрішньогосподарського обліку підприємства можуть зіштовхуватись з проблемами двох типів: організаційно-кадровими та власно виробничими, пов'язаними з впровадженням змін. Тому, щоб отримати позитивний результат від впровадження відповідної інтегрованої системи, перш за все необхідно провести глибокий аналіз бізнес-процесів підприємства, підготувати спеціалістів, готових до продуктивного старту програмного комплексу, налагодити чітку взаємодію з консалтинговими фірмами, або відповідними консультантами для процесів розробки та реалізації задач компанії, а також забезпечити технологічну сторону процесу.

Відокремлюють найбільш відомих п'ять видів програм:

- 1) електронні таблиці (Excel, Lotus і т. д.);
- 2) програми бухгалтерського обліку, які надають також можливість ведення і управлінського обліку;
- 3) самостійно написані програми, наприклад, макроси в Excel, SQL Server;
- 4) профільні програми, спеціально призначені для внутрішньогосподарського обліку;
- 5) ERP-системи, які мають блок по веденню управлінського обліку.

Потужною системою планування ресурсів підприємства (ERP) є SAP (з нім. *Systeme, Anwendungen, Produkte in der Datenverarbeitung* – Системи, Прикладні модулі та Продукти в області обробки даних), яка забезпечує глобальне планування потреб у ресурсах підприємства із застосуванням спеціалізованого управління потоками операцій. Програмні комплекси типу ERP (в т. ч. SAP ERP) включають окремі системи для управління бек-офісом (системи управління виробництвом, фінансами, персоналом, збутом чи матеріальними потоками). Більш ніж 30 річний досвід на ринку ERP систем дає право стверджувати про надійність SAP, її німецьку якість та високий рівень інтеграції складних бізнес-процесів на основі комплекту доступних і вдало поєднаних програмних рішень.

Отже, автоматизація внутрішньогосподарського обліку, безперечно, являється необхідністю для підприємств, незалежно від масштабів їх діяльності, а її впровадження допоможе забезпечити ефективність обліку та подальший розвиток підприємства.

УДК 657.47

ГАВРИК О.Ю., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЧИЖЕВСЬКИЙ О.Л., здобувач

Науковий керівник – **СВИНОУС І.В.**, д-р екон. наук

НДІ «Укראгропромпродуктивність»

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КАТЕГОРІЇ «ВИТРАТИ»

Важливою компонентою в системі управління підприємством є оцінка ефективності управлінських дій, яка передбачає зіставлення результатів діяльності з витратами на досягнення цих результатів. У якості витрат можуть взяті будь-які витрати ресурсів (основних засобів, матеріалів, трудових ресурсів у формі робочого часу, заробітної плати і т.д.). У разі, якщо діяльність господарюючого суб'єкта безпосередньо формує доходи, то як результат приймаються: виробництва продукції (робіт, послуг) у вартісному або натуральному вираженні, реалізована продукція (роботи, послуги) у вартісному, натуральному, умовно-натуральному вираженні, прибуток, маржинальний дохід і т.д. або, якщо доходи від діяльності безпосередньо не формуються (наприклад, виконуються роботи виробничого характеру для інших структурних підрозділів підприємства, і не виконуються роботи для сторонніх замовників), результатом є економія затрат (абсолютна або відносна), розрахована з урахуванням зміни обсягу продукції (робіт, послуг) для даного технологічного підрозділу. Отже, можна стверджувати, що практично будь-яке обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку підприємства базується на показнику витрат на виробництво.

Економічна сутність витрат виробництва ґрунтується на змістовній характеристиці виробництва як суспільного явища, що має двоїтий характер: з одного боку – це процес виробничого споживання ресурсів (засобів виробництва і робочої сили) а, з другого – процес створення продукту. Відповідно до натурально-речової характеристики процесу виробництва формується його вартісна характеристика: витрати виробництва, що є вартісним виразом витрачених на виробництво ресурсів, у результаті створення нового продукту трансформуються в собівартість.

Узагальнення підходів до визначення понять витрат і собівартості дозволило виділити такі характерні ознаки: вартість продукції та її собівартість – взаємопов'язані категорії, оскільки основа їх базується на праці, витраченій на виробництво продукції. Водночас вартість визначається суспільними витратами виробництва, а собівартість – індивідуальними та є економічною категорією рівня підприємства. В економічному розумінні собівартість – це грошовий вираз витрат підприємства на виробництво і реалізацію продукції. Кількісно вона не збігається із тією частиною вартості, яку відображає, оскільки спожиті в процесі виробництва знаряддя (машини, устаткування і т. д.) та предмети праці (насіння, корми) включаються у собівартість продукції не за суспільно необхідними витратами, а за діючими цінами, які зазвичай не збігаються із вартістю; основу собівартості продукції (робіт, послуг) складають затрати живої праці, включаючи й частину витрат на відтворення робочої сили; собівартість продукції (робіт, послуг) являє собою вартісну оцінку використаних у процесі виробництва природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних фондів, трудових ресурсів, а також інших витрат на виробництво і реалізацію. Отже, вона відображає величину таких витрат, які забезпечують процес простого відтворення на підприємстві, та є формою відшкодування спожитих факторів виробництва.

УДК 338.432:330.131.5

ЩЕНКО В.А., ПІДГОРНИЙ А.В., здобувачі
Науковий керівник – **СВИНОУС І.В.**, д-р екон. наук
НДІ «Украгропромпродуктивність»

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ЕФЕКТИВНІСТЬ» СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Функціонування сільського господарства помітно змінює традиційні організаційно-економічні важелі підвищення економічної ефективності виробництва, оскільки рівень вигідності сільськогосподарської продукції, одержуваного прибутку залежить не тільки від величини суспільно-необхідних витрат на виробництво даного обсягу певного товару. Він у багатьох випадках залежить і від ціни його реалізації, попиту і пропозиції, тобто за яких умов реалізується на ринку: млявий попит, нормальний попит чи ажіотажний попит. Адже ринок, як економічна категорія – це обмін, організований за законами товарного виробництва і обігу, сукупність відносин товарного і грошового обігу, в які вступають власники товаровиробники, де присутні і взаємодіють такі категорії як ціна, попит, пропозиція, кон'юнктура, конкуренція та інші.

Ринок повинен виступати потужним економічним важелем зниження виробничих витрат і на цій основі забезпечувати підвищення ефективності виробництва. Він повинен забезпечувати визнання суспільної значимості певного товару та праці, витраченого на його виробництво. Таку функцію він може виконувати успішно тільки при ситуації у сфері обігу, коли покупець має реальний вибір, право вирішального слова і не відчуває на собі диктату з боку продавця (виробника). Лише тоді ринок здатний працювати повною мірою в інтересах підвищення ефективності виробництва. До цього слід додати, що це не може бути здійснено без подолання монопольного становища виробників і конкуренції між ними.

Нині в аграрному секторі склався диктат переробних галузей, що знижує економічну ефективність їх функціонування, як важливого важеля розширеного відтворення. Отже,

виходячи з багатогранності розуміння сутності ефективності виробництва сільськогосподарської продукції в умовах ринку, вона визначається із урахуванням функціонування продуктивних сил та сформованим виробничим відносинам. Раціональне функціонування всіх елементів продуктивних сил призведе до економії суспільної праці.

Для сільських товаровиробників і переробних підприємств далеко не байдуже, якою ціною досягаються отримані результати, як використовується виробничий потенціал. Тому дуже важливо обґрунтовано оцінювати результати цієї діяльності, правильно враховувати витрати, необхідні для отримання цих результатів, які можуть бути різними – трудові, матеріальні, фінансові і т.д. Однак, незважаючи на таку різноманітність витрат, всі вони вимірюються в часі. Тому економія часу в усіх його формах при отриманні того, чи іншого результату являє собою не що інше, як підвищення ефективності виробництва.

У сільському господарстві не можна не враховувати і того, що категорія ефективності має і соціальну сутність, яка проявляється через споживання населенням продуктів харчування, визначеним рівнем життя.

Отже, основним критерієм ефективності виробництва сільськогосподарської продукції є задоволення суспільних та особистих потреб населення при найбільш раціональному використанні наявних ресурсів. В ефективності виробництва відбивається одна із найважливіших сторін суспільного виробництва – результативність.

При характеристиці кінцевого результату слід розрізняти поняття: ефект і економічну ефективність. Ефект – це результат тих чи інших заходів, який не дає повною мірою відповіді про вигідність того або іншого заходу. Більш повну відповідь на це питання дає критерій економічної ефективності, коли порівнюються результати виробництва з витратами матеріально-грошових коштів.

На нашу думку, категорія економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції повинна показувати кінцевий корисний ефект – отримання максимальної кількості продукції на одну корову при найменших затратах живої і матеріалізованої праці, із урахуванням забезпечення екологічної безпеки. В якості оцінки заходів при виробництві повинен виступати критерій ефективності, що базується на урахуванні збільшення чистої продукції (валового доходу) за рахунок раціонального використання земельних, фінансових, матеріальних – трудових і науково-технічних ресурсів.

У сучасних умовах при аналізі виробництва сільськогосподарської продукції, велике значення має дослідження соціально-економічної та екологічної ефективності, що базується на урахуванні не тільки економічних, а й соціальних та екологічних аспектів – підвищення рівня життя населення, споживання продуктів харчування за фізіологічно обґрунтованими нормами харчування, поліпшення умов праці, рішення інших заходів, що сприяють динамічному розвитку культури і побуту, а також збереження навколишнього середовища. Соціальна, економічна та екологічна ефективність повинні розглядатися в органічній єдності, як критерій соціально-еколого-економічної ефективності.

Таким чином, сутність ефективності виробництва сільськогосподарської продукції розглядається через формування комплексу ресурсних, організаційно-економічних, технологічних, політико-правових умов для виробництва необхідних суспільству видів продукції на основі: раціонального використання виробничого потенціалу та інтенсифікації; активізації інноваційних процесів; розвитку кооперації та інтеграції; формування ринкових структур, що сприяють просуванню продукції; оптимізації державного регулювання та саморегулювання; формування зовнішньоекономічних відносин з урахуванням інтересів вітчизняних товаровиробників.

УДК 330.837:330.

ОДНОРОГ М.А., канд. екон. наук
Технологіко-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Залучення інвестицій є найбільш вагомим чинником зростання економіки будь-якої країни та покращення добробуту населення. В аграрному секторі України для розвитку сільськогосподарського виробництва інвестиційна діяльність виступає засобом забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку галузі та екологічного захисту довкілля. Активні заходи на державному рівні мають забезпечити фінансовий захист агропромислового виробництва. В основі цього повинні знаходитися державний фінансовий захист та підтримка сільськогосподарського товаровиробника з використанням різних форм державного впливу на розвиток аграрного сектора.

В умовах інноваційної економіки пріоритетного значення набувають теоретичні напрацювання, які дадуть змогу враховувати зміни інституціональної структури економіки з метою підвищення її ефективності. Необхідність врахування інституційних чинників пов'язана з тим, що вони визначають рівень і додаткові можливості прискорення соціально-економічного розвитку.

Інституціональне середовище інвестиційного забезпечення аграрного сектора економіки формують, з одного боку: сільськогосподарські товаровиробники з відповідними внутрішньогосподарськими структурними підрозділами, менеджерами, спеціалістами, безпосередніми виконавцями виробничо-господарських процесів; жителі сільської місцевості; органи місцевої влади та самоврядування; а з другого – сукупність функціонально повноважних інститутів (правових, наукових, освітянських, інформаційних, фінансово-кредитних, контролюючих, дорадчих тощо). Кожний з цих інститутів має відповідне цільове призначення, соціально-економічну значущість і виступає невід'ємною складовою даної системи.

Зростаюче значення інституціонального середовища інвестиційного забезпечення аграрного сектора економіки дає можливість визначити останнє як важливий нематеріальний фактор розвитку сільського господарства і суспільства загалом, який створює необхідні умови трансформації та розвитку аграрного сектора. Формування сучасного інституціонального середовища має включати таку систему регуляторів, які б забезпечували сприятливі умови для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, подальшої структуризації господарського комплексу аграрного сектора, скорочення регіональної асиметрії його соціально-економічного розвитку.

УДК 339.923.061.1ЄС (477)

ГУБЕНКО В.І., д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ З ЄС: СТАН ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ РОСІЇ

Мало хто, навіть Збігнев Бжежинський, який стверджував, що без України Росія не зможе повернути собі статус імперії, мін передбачити ту роль, яку Україні перепало зіграти в процесі трансформації пост біполярного світового порядку. Масштаб і гострота протиріч дали підґрунтя вести мову про «нову холодну війну». Із високою імовірністю перебороти політичне протистояння швидко не вдасться, але хоч це і здійснюється, Україна, Росія, Європа і Світ уже будуть іншими. Як для Європи, так і для Росії українське питання є

найбільш серйозною передумовою для переоцінки інтеграційних процесів – їх можливостей, обмежень і перспектив, як позитивних, так і негативних і перш за все, з точки зору економічної, соціальної і фінансової. Витіснення Росії із важливих ніш української економіки, в яких країни ЄС не зацікавлені, безперечно приведуть до їх заповнення більш конкурентноздатними і агресивними для Росії третіми країнами, такими як США – у ряді технологічно передових галузях, перш за все в ядерній і газосланцевій енергетиці та інформатиці і Китай – у перспективних, але хронічно недоінвестованих галузях – вугледобування, сільське господарство та автомобілебудування. Таким чином, формально асоційована з ЄС Україна може стати «троянським конем» в Європі, тільки не російським, а американським і китайським, що є загрозовим процесом для економіки Росії, підштовхуючи до відгороджування її і її партнерів по європейському економічному співробітництву від європейської зони розвитку і переважної орієнтації на схід і, в першу чергу, на Китай. Зовнішньоекономічні відносини України з Російською Федерацією лише продукцією АПК у 2015 р. у порівнянні з 2000-2010-2014 рр. по зовнішньоторгівельному обігу знизилися відповідно на 22,3%; 75,7%; 64,4% і склали всього 19,6% при 75% у 2000 р. і 57% у 2010 р. Експорт продукції АПК у 2015 р. склав 2,1% або зменшився відповідно в 37,6; 25,7; 18,1 разів, імпорт Російської Федерації зменшився в 2015 р. у порівнянні з 2014 р. у 2,4 рази. Абсолютний розмір втрат російської економіки від витіснення російських експортерів з українського ринку та видавлювання українських з російського ринку в умовах конкуренції, що зростає, обумовленої обнулюванням імпорتنих митних платежів і складе по продовольчим товарам більше 1 млрд дол. США. В перспективі дані тенденції, по більшості агропродовольчих товарів і сільгосптехніки можуть мати практично незворотній характер. Вже у 2016 р. значно погіршилось і зросло в ціні продовольче постачання в регіонах Росії, що традиційно залежали від українських постачань, заміщення значної частини російського продовольства на українському ринку товарів з краї Євросоюзу, що в 2015 р. склали 1,696 млрд дол. США або 45% всього продовольчого імпорту України, український експорт в країни ЄС у 2015 р. склав 4174 млрд дол. США, що складає 28,2% всього експорту продукції АПК. Крім того, експорт продукції АПК в країни Азії склали у 2015 р. 6668 млн дол. США або 45% всього експорту галузі. Крім того, порушується нормальне функціонування в Україні підприємств, що належать або афільовані з російськими агрохолдингами, ускладнення в роботі в Україні сервісно-збутових сіток російських продуцентів мінеральних добрив і сільськогосподарської техніки та повна втрата по сільськогосподарській техніці і по добривах українського ринку непродуктовими галузями російського АПК та різке зменшення чи повна втрата капіталізації належних або афільованих з російськими компаніями українських агрохолдингів, включаючи втрату контролю над їх земельними ресурсами та посилення конкуренції українського продовольства з російським на ринках СНД, ЄАЕС і третіх країн перш за все зерна, рослинних масел, насіння олійних культур, борошна, м'яса птиці, свинини та курятини.

УДК 338.43(100):005.336.4

АРБУЗОВА Т.В., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
tv_arbuzova@ukr.net

СВІТОВИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ

У країнах з розвинутою ринковою економікою державне регулювання системи фінансового забезпечення аграрного сектору є складним механізмом, що включає різноманітний інструментарій, який впливає на дохід фермерів, структуру сільськогосподарського виробництва, фінансово-кредитний сектор. Його принципи і форми варто враховувати при розробці концепції фінансової підтримки аграрного виробництва в Україні.

Західні країни основною метою ставлять боротьбу з надвиробництвом сільськогосподарської продукції, а в Україні нині необхідно досягти сталого розширеного відтворення і зниження імпорту продовольства. Багато методів, активно використовуваних іншими країнами, є неприйнятними через величезний бюджетний дефіцит, тому варто високо оцінити перспективи пільгового кредитування. Саме тут може бути застосований синтезований зарубіжний досвід по залученню коштів у галузь через посередництво додаткових державних гарантій.

Система фінансової підтримки товаровиробників аграрного сектору країн ЄС охоплює, наприклад, такі напрями, як кредитні програми, що передбачають державні позики, договори з комерційними банками про зниження позикового відсотка; програми регулювання обсягів виробництва з метою збалансування попиту і пропозиції; програми реалізації, спрямовані на збільшення обсягу продажів сільгосппродукції; програми зовнішньої торгівлі, що передбачають зняття торговельних бар'єрів, регулювання експортно-імпорتنних поставок.

У США держпідтримка аграрного сектора спрямована на забезпечення високої ефективності виробництва, розвиток сільських територій, продовольчу підтримку найменш забезпечених сімей, усебічну перевірку якості продуктів харчування, охорону довкілля, розробку і реалізацію програм в галузі маркетингу, стимулювання наукових досліджень в галузі.

До української практики можна адаптувати, зокрема, такі важелі фінансової підтримки, як цінова політика, що гарантує доходи виробників; компенсація втрат на придбання добрив, кормів, субсидування процентів по кредитах, виплат по страхуванню майна; бюджетне фінансування програм розвитку ринку та інфраструктури; фінансування регіональних програм розвитку аграрного виробництва; створення фонду підтримки малих сільськогосподарських товаровиробників; застосування інструментів непрямой фінансової політики через оподаткування та митно-тарифне регулювання.

В Україні реформа держпідтримки повинна перенести акцент з підтримки великих холдингів на підтримку малих та середніх гравців, створення умов для їх успішного господарювання та розвитку, прозорість розподілу підтримки.

УДК 338.439.4:637.1

ІВАНОВА Л.С., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У МОЛОКОПРОДУКТОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ АПК

Молокопродуктовий підкомплекс АПК є сукупністю підприємств сільськогосподарського та промислового виробництва, сервісних видів діяльності, взаємопов'язаних і зорієнтованих на одержання сільгоспсировини, її промислову переробку та реалізацію кінцевої продукції. Рівень ефективності виконання функцій молокопродуктовим підкомплексом значною мірою залежить від його складу і структури, які об'єктивно передбачають можливості реалізації економічних відносин між його учасниками на основі агропромислової інтеграції. Специфіка цих взаємовідносин обумовлюється технологічними, біологічними та економічними особливостями молочного скотарства: високою капіталомісткістю виробництва і продукції, тривалістю періоду відтворення і використання основного стада; високою конвергенцією низькоцінних кормів, структурою витрат, сезонністю виробництва продукції та низькою придатністю до тривалого зберігання.

Економічні відносини між господарюючими суб'єктами молокопродуктового підкомплексу слід розглядати з позиції системного підходу, тобто враховувати всі аспекти міжгалузевої взаємодії суб'єктів господарської діяльності, що входять до нього. Вважаємо, що економічні взаємовідносини у молокопродуктовому підкомплексі необхідно розглядати як відносини суб'єктів ринку різних форм господарювання і розмірів, що ґрунтуються на

участі в єдиному виробничо-технологічному процесі, побудовані на взаємовигідній договірній основі й направлені на одержання прибутку, який дозволяє всім учасникам вести розширене відтворення. При цьому особливу увагу необхідно приділити механізму ціноутворення як основи економічних взаємовідносин.

Передумовами виникнення економічних відносин між суб'єктами молокопродуктового підкомплексу є технологічна, економічна, організаційна, інформаційна та інші види залежностей, які зумовлені поділом праці.

При оцінці ефективності економічних взаємовідносин у молокопродуктовому підкомплексі необхідно враховувати ефективність роботи кожного господарюючого суб'єкта, оскільки індивідуальна ефективність впливає на загальну і перспективні індивідуальні ефективності.

У молокопродуктовому підкомплексі сутність ефективності економічних взаємовідносин полягає в одержанні корисного ефекту, формою прояву якого є виражений у грошовому еквіваленті чистий дохід, прибуток, які є головними критеріями ефективності та основою для визначення системи показників. Корисний ефект передбачає можливість здійснення розширеного відтворення. При виділенні критеріїв і системи показників, за допомогою яких визначається рівень економічної ефективності виробництва, необхідно враховувати специфічні особливості функціонування підкомплексу, а також з якою метою визначається ефективність, яким рівнем затрат і ресурсів вона має характеризуватися.

На розвиток економічних відносин між суб'єктами молокопродуктового підкомплексу та на їх ефективність впливає велика кількість факторів, які доцільно вивчити, ідентифікувати та класифікувати. Проведене дослідження дозволяє виділити таку сукупність факторів: фактори економічної ефективності – існуючі економічні взаємовідносини; ціноутворення; канали реалізації; ступінь виконання договірних зобов'язань; динаміка обсягів виробництва продукції; стан і використання виробничих ресурсів; їх кількісна та якісна характеристика; якість сировини і готової продукції; інструменти державного регулювання; фінансово-кредитна система; інвестиційна привабливість; конкуренто-спроможність галузей;

фактори технологічної ефективності – використання сучасних технологій, які сприяють зниженню затрат; організація виробництва; продуктивність корів; рівень механізації та автоматизації виробничих процесів на стадіях виробництва і переробки; сезонність виробництва молока; стан кормової бази; селекційно-племінна робота; рівномірність отелень; підвищення якості молока та ін.; організаційно-правові фактори регламентують правове поле, у межах якого функціонують суб'єкти молокопродуктового підкомплексу; фактори соціальної ефективності – умови праці та життя людей; рівень оплати праці; кваліфікація працівників; потреба населення у певних видах продукції; платоспроможний попит і структура споживчих витрат населення; демографічна ситуація та ін.; природно-кліматичні та екологічні фактори.

У сучасних умовах економічна ефективність функціонування підприємств молокопродуктового підкомплексу виражається як у рості показників рентабельності, чистого доходу, продуктивності праці, так і в підвищенні оплати праці працівників, якості придбаної сировини, рівня окупності виробничих витрат, зміцненні фінансового стану, ефективності використання внутрішніх факторів виробництва суб'єктів господарської діяльності та ін.

УДК 338.43(477):330.341.1

ПОЛЩУК С.П., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

kafzovnpolit@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ІНОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Інноваційна діяльність на сучасному етапі розвитку являє фундамент стабільного та ефективного економічного зростання. Практична реалізація переходу до інноваційної моделі

розвитку в Україні має особливе значення для аграрної сфери. В умовах жорсткої конкуренції доводиться звертатися до інновацій, оскільки ефективно їх використання є передумовою успішного функціонування аграрних організацій на конкурентних зовнішньому та внутрішньому ринках. Актуальність дослідження інноваційної діяльності в аграрному секторі обумовлена посиленням конкурентної боротьби на ринку сільсько-господарської продукції та інтеграцією України у міжнародний економічний простір.

Інноваційна діяльність в агропромисловому комплексі відрізняється різноманітністю регіональних, галузевих, функціональних, технологічних і організаційних особливостей. Сутність інноваційного розвитку в аграрному секторі економіки полягає у розробці і впровадженні в аграрне виробництво прогресивних методів ведення господарства, в основі яких лежать методи ефективного виробництва продукції, застосуванні нового покоління техніки, використанні нової кадрової політики.

На інноваційні процеси в аграрному господарстві мають безпосередній вплив особливості сільськогосподарського виробництва, які визначаються сезонністю сільськогосподарської праці, залежністю від природних і кліматичних умов, різними технологіями виробництва продукції рослинництва і тваринництва тощо.

Посилення інноваційної активності має посідати центральне місце в реалізації державної економічної політики в аграрній сфері, тому що саме вона має змогу забезпечити продовольчу безпеку країни, а також формує 17 % валового внутрішнього продукту та близько 60 % фонду споживання населення. У сільській місцевості проживає третина загальної кількості населення. Однак ситуація, що склалася на даний час в Україні дає змогу виділити низку проблем, які гальмують впровадження інноваційної діяльності.

В Україні недостатні умови для ефективного здійснення інноваційної діяльності в аграрному секторі, адже надалі залишається актуальним завданням вдосконалення державної системи регулювання та стимулювання інноваційного розвитку шляхом впровадження певних заходів законодавчо-економічної політики. Нормативно-правова база є суперечливою та недосконалою, відсутня ефективна інноваційна політика, яка містила б у собі важливі стратегічні й тактичні аспекти.

Інноваційний розвиток в аграрному секторі потребує масштабного фінансування і всебічної державної підтримки, що надзвичайно важливо в умовах поширення на українському ринку науково-технічної продукції конкурентоспроможних іноземних техніки й технологій, які за своїми техніко-економічними параметрами не поступаються, а часом і перевершують вітчизняні аналоги. Необхідно використовувати вітчизняний потенціал та створити сприятливий інвестиційний клімат, щоб залучати міжнародні інвестиції, розвивати бізнес, створювати робочі місця та виробляти конкурентоспроможну продукцію. Як приклад, відкриття ТОВ «Білоцерківський завод препаративних форм» компанії «Альфа-Смарт Агро». Даний завод вироблятиме мікродобрива та засоби захисту рослин.

Розвиток аграрної сфери повинен забезпечуватися шляхом інноваційно-інвестиційного зміцнення матеріально-технічної бази аграрного сектору, впровадження екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій.

УДК 338.43(477):005.59

ШПАК М.В., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

kafsovn.polit.@ukr.net.

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Незважаючи на бадьорі звіти вітчизняних чиновників і політиків про значні успіхи вітчизняного АПК в перебудові його на ринкові засади функціонування, насправді нові методи, а головне – нові підходи до організації виробничо-господарської діяльності в

сільськогосподарському виробництві впроваджуються дуже повільно, що є наслідком низки різноманітних причин. Найважливішими серед них є такі.

1. Відсутність цілісної науково обґрунтованої загальнодержавної концепції переведення аграрної сфери на ринкові засади функціонування.

2. Непослідовна і суперечлива аграрна політика держави стосовно аграрної реформи.

3. Відсутні нові, адекватні сучасним особливостям розвитку аграрної сфери і економіки держави в цілому, комплексні наукові дослідження і розробки з питань становлення нової системи господарювання. У зв'язку із швидкою зміною чинників зовнішнього середовища (в широкому розумінні терміну) наукові дослідження, проведені в минулому на окремих суб'єктах господарювання, повністю або значною мірою втратили свою актуальність, до того ж результати цих досліджень є малодоступними для аграрних товаровиробників.

4. Людський чинник. Останніми роками відбулося істотне оновлення чиновницького апарату і контингенту керівників і фахівців аграрної сфери, проте методи господарювання і методичні підходи до організації діяльності змінилися дуже мало. В кінцевому результаті це призвело до майже повного блокування подальшого розвитку процесів становлення ринкових відносин у цій галузі.

З метою усунення причин, що гальмують розвиток ринкових відносин в АПК України необхідно:

1) Розробити і втілити у життя цілісну науково обґрунтовану концепцію ринкової трансформації аграрного сектору економіки України.

2) Розробити і реалізувати державну програму ринкових перетворень в аграрній сфері з урахуванням глобальних чинників і процесів, що активно розвиваються в сучасних умовах в усьому світі.

3) Розробити систему науково обґрунтованих пріоритетів розвитку аграрної сфери і спрямовувати всі заходи аграрної політики держави на їх реалізацію.

4) Організувати постійно діючу систему навчання керівників і фахівців-аграріїв методам ефективного господарювання на засадах ринкової економіки. Це навчання повинно починатися з вивчення студентами – майбутніми фахівцями основ і принципів організації діяльності в аграрних навчальних закладах і продовжуватись протягом всього періоду діяльності керівників та фахівців в умовах виробництва.

УДК 339.137.2/5

БІЛИК О.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

Підвищення економічної самостійності регіонів, що є характерним для сучасного періоду розвитку економіки України, сприяє розширенню їх зовнішніх зв'язків, зокрема такої їх традиційної форми як зовнішня торгівля. Вона стає невід'ємним фактором економічного зростання майже всіх областей України, незалежно від розмірів їх експортних ресурсів. Поряд з цим, ефективність зовнішньої торгівлі товарами агропромислового комплексу стримується рядом проблем, серед яких: орієнтація органів, що займається ЗЕД, на країну в цілому, що затрудняє вихід регіональних підприємств на світовий ринок; неефективна координація зовнішньоекономічної діяльності між її суб'єктами, яка призводить до того, що регіональні представники не враховують загальнонаціональні інтереси; нерациональна географія регіонального співробітництва, коли найбільша концентрація зовнішньоекономічної діяльності АПК регіону припадає на одні й ті самі країни; недостатня розвинутість інституцій зовнішньоекономічної інфраструктури; брак інформації, необхідної для здійснення ЗЕД.

На сьогодні акценти зовнішньої торгівлі України все активніше зміщуються до регіонів, де накопичено значний виробничий та експортний потенціал. У зв'язку з цим, одним із стратегічних напрямків розвитку Київської області є входження її економіки до системи міжнародних і світових господарських стосунків та нарощування експортного потенціалу конкурентоспроможних товарів. Встановлено, що агропродовольчі товари традиційно посідають вагомe місце у формуванні експортного потенціалу Київської області. Для структури зовнішньої торгівлі продукцією регіонального АПК притаманна стала тенденція: в експорті стабільно переважає сільськогосподарська продукція (в середньому за досліджуваний період 58,83 %), а в імпорті – продукція харчової промисловості (70,75 %). Причому за останні роки імпорتنі надходження продукції харчової промисловості суттєво перевищують її експорт, що призводить до негативного сальдо.

Оцінка регіональної зовнішньоторговельної конкурентоспроможності є одним із способів виявлення тенденцій та перспектив економічного зростання регіону порівняно з іншими. Тому для оцінки зовнішньоторговельної конкурентоспроможності агропромислової продукції Київської області ми використали удосконалений індекс фактичних порівняльних переваг (RCA), за результатами аналізу якого, найвищі порівняльні переваги серед центральних областей України у зовнішній торгівлі агропродовольчою продукцією мають Вінницька та Черкаська області, зокрема у зовнішній торгівлі продуктами рослинного походження, жирами та олією, продукцією харчової промисловості. Водночас, у торгівлі продукцією тваринного походження переваги мають Хмельницька та Сумська області.

Результати дослідження свідчать, що продукція харчової промисловості, яка експортується з Київської області, є більш конкурентоспроможною, ніж продукція сільського господарства. Позитивним моментом є відновлення Київським регіоном конкурентних переваг при експорті ячменю, хлібобулочних виробів та кондитерських виробів з цукру. Однак сири та молокопродукти, пшениця та кукурудза демонстрували відсутність конкурентних переваг.

Розв'язання економіко-математичної задачі щодо визначення впливу окремих факторів на зовнішньоекономічну конкурентоспроможність агропродовольчої продукції регіону показало, що резерви її зростання найбільшою мірою залежать від експортних цін та пов'язані з удосконаленням структури експортно-імпортних поставок. Внутрішні резерви підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції АПК ґрунтуються на специфічних особливостях функціонування галузей агропромислового комплексу на зовнішньому та внутрішньому ринках, рівнях забезпечення продовольчої безпеки країни та можливостей формування експортного потенціалу.

УДК 339.923:061.1(477)ЄС

ЛОБУНЕЦЬ В.І., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
menegerzed@mail.ru

НАПРЯМИ РОЗШИРЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Угода між Євросоюзом (ЄС) і Україною про поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі (ЗВТ+), яка вступила в силу з 1 січня 2016 року, є однією з найбільших економічних надбань держави. Угода спрямована на зменшення та скасування тарифів, які застосовуються сторонами щодо товарів, лібералізацію доступу до ринку послуг, а також на приведення українських правил та регламентів, що стосуються бізнесу, у відповідність правилам та регламентам ЄС. Актуальності набуває аналіз реальних переваг, які отримає Україна від розширення торговельного співробітництва з ЄС:

- розширення лібералізації зовнішньої торгівлі між Україною та ЄС, що охоплює понад 97 % тарифних ліній, за якими відбувається 95 % взаємної торгівлі;

- зниження середньоарифметичної ставки ввізного мита для ЄС на 7,1 відсоткових пункти з 7,6 % до 0,5 % та для України на 2,53 відсоткових пункти з 4,95 % до 2,42 % по всіх видах товарів;

- скорочення середнього рівня мита зі сторони ЄС у сфері сільськогосподарської продукції з 19,8 % до 0,6 % , але в межах встановлених квот по 36 видах продукції. Проте, за даними прес-служби Мінагрополітики від 11 жовтня 2016 року за рішенням Європейської комісії українські виробники сільськогосподарських товарів отримають додаткові квоти на кукурудзу, пшеницю, мед, крупи, томати на \$195,95 млн. після схвалення Європарламентом;

- гармонізація з правилами і нормативами ЄС створює можливість не лише розширити доступ Українських товарів на ринок ЄС, але й збільшити обсяги їх виробництва в ряді секторів економіки України;

- гармонізація законодавства та процедур в сфері державних закупівель дозволяє українським підприємствам приймати участь на рівних умовах з європейськими підприємствами у проведенні робіт за державним замовленням, наданні послуг та у проведенні тендерів на рівні ЄС, національному та регіональному рівні;

- прогнозується кращий доступ до ринків третіх країн завдяки гармонізації технічних регламентів та стандартів згідно з вимогами ЄС та перехід на прийнятні в усьому світі стандарти шляхом укладання з ЄС угод про взаємне визнання, що також передбачає перспективу визнання відповідних українських товарів на ринках США, Японії, Канаді та Кореї;

- збільшення обсягів та якості споживчого забезпечення імпортом товарів з ЄС, зокрема промислових товарів, комплектуючих та обладнання;

- приведення українського законодавства в багатьох сферах комерційної діяльності у відповідність вимогам ЄС за програмою, визначеною у ЗВТ+, сприяє поліпшенню внутрішнього інвестиційного клімату та переходу до більш прозорих правил ведення бізнесу, які роблять більш привабливим внутрішнє економічне середовище для іноземних та вітчизняних інвесторів. Це дозволяє зменшити витрати та рівень ризику в бізнесі, а також підвищити передбачуваність інвестування в Україні.

Отже, логічним буде висновок, що у довгостроковій перспективі Угода між Євросоюзом і Україною про поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі забезпечить економічне зростання України, зокрема прогнозують ріст ВВП на 0,5% щороку, а також загальне підвищення добробуту громадян на 1,2% на рік. Що стосується економічних показників, обсяг експорту до ЄС має зрости приблизно на 6,3%, обсяг імпорту товарів з ЄС збільшитися на 5,8%, а середня заробітна плата в Україні зрости на 5,5%.

УДК 338.436 (477)/005.966.42

БЕЗКРОВНИЙ А.В., здобувач

Науковий керівник – **ГУБЕНКО В.І.**, д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МІЖГАЛУЗЕВОГО ОБМІНУ В АПК УКРАЇНИ

Україна була і залишається великою аграрною державою в Європі. Для високоефективного розвитку аграрної галузі тут зосереджена вагома частка потужних родючих чорноземів. Сучасний стан міжгалузевого обміну в її АПК можна охарактеризувати через прояв його технологічної цілісності: залежність сільського господарства від суміжних галузей, при якій міжгалузеві зв'язки не є ефективними через порушення еквівалентних пропорцій міжгалузевого обміну. Такі економічні наслідки виникли у зв'язку з тим, що ринкова система агропромислової сфери функціонує майже при повній відсутності впливу держави на ці процеси. За цих умов держава дотримується в основному політики невтручання, а головним координатором є ринок із саморегуляцією, якому надана більш-

менш повна свобода. Саме положення невтручання держави в процес регулювання були обґрунтовані А. Смітом, а також його послідовниками Д. Рікардо, А. Маршаллом і одержали назву «економічного лібералізму». Принципово інший підхід до проблеми регулювання ринкової економіки був науково обґрунтований англійським економістом Дж. Кейнсом. Вчений науково обґрунтував неможливість саморегулювання економіки і довів необхідність державного регулювання, здатного зрівноважити попит і пропозицію, а також вивести економіку із кризового стану, сприяти її стабілізації і поживленню.

В українських реаліях основною проблемою міжгалузевого обміну між суб'єктами агропромислової сфери є відсутність дотримання еквівалентності у реалізації цього процесу, причиною якого є монополізм деяких підрозділів загальної структури АПК: так, у 2015р. питома вага переробних підприємств в структурі оптової ціни, яка застосовувалась при міжгалузевому обміні, склала 34,8%, організацій торгівельно-посередницької сфери – 39,7%, в той час як частка сільського господарства – всього 25,5%. Водночас, абсолютна домінанта витрат щодо забезпечення споживачів продовольством належить сільському господарству: 67,8% проти 19,4% та 12,8% у переробного і торгівельного підкомплексів відповідно. В цих умовах залишається очевидним причина в порушенні еквівалентності можливого обміну між галузями АПК. Відповідно до цього, саме державне регулювання, на наш погляд, повинно налагодити такі міжгалузеві відносини щодо обміну між сферами виробництва, заготівлі, зберігання, переробки та торгівлі, які б забезпечували еквівалентну користь для партнерів. Недоотримання прибутку сільським господарством, як наслідок, призвело до значного скорочення виробництва і підвищення цін на свою продукцію у 2015р. – майже в 2 рази відносно 2013р. Так, у 2015 р. відбулося значне зростання цін з реалізації цукрових буряків майже в 2,4 рази, відносно 2013р., олійних культур – майже в 2 рази, картоплі – майже в 1,8 рази. Стосовно середніх цін реалізації сільськогосподарськими підприємствами продукції тваринництва, то ситуація є подібною до продукції рослинництва. Так, у 2015р. зареєстровано підвищення середніх цін на птицю (у живій вазі) в 2,7 рази в порівнянні до 2013 р., середні ціни з реалізації молочної продукції у 2015 р. збільшились в 1,8 разів у порівнянні до 2013р.

Отже, ефективний розвиток міжгалузевих відносин у сфері обміну можна досягти при умові налагодження еквівалентності у протіканні цих процесів. Тільки при вдалому забезпеченні еквівалентних розподільчих міжгалузевих економічних відносин щодо обміну, на нашу думку, можна досягти сталого економічного розвитку економіки АПК і країни в цілому. З метою забезпечення ефективного виробництва у сфері агропромислового комплексу повинен ефективно працювати технологічний ланцюг: «виробництво – заготівля – переробка – зберігання – транспортування – реалізація – обслуговування».

УДК 338.433

КОЛІСНИК О.І., здобувач

Науковий керівник – **ПАСКА І.М.**, д-р екон. наук

Маслівський аграрний технікум імені П.Х. Гаркавого Білоцерківського НАУ

РОЗВИТОК РИНКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Реформування аграрного сектору економіки дозволило створити сприятливі умови для встановлення і розвитку різних форм господарювання як за формою власності, так і за організаційно – правовою основою. Наряду з державними підприємствами на ринку сільськогосподарських виробників почали функціонувати приватні та колективні.

Сільськогосподарські товаровиробники розмежовуються за організаційно-правовою формою під якою розуміють здійснення господарської діяльності з відповідною правовою основою, що визначає характер відносин між засновниками, режим майнової відпові-

дальності по зобов'язаннях підприємства, порядок створення, реорганізації, ліквідації, управління, розподілу одержаних прибутків, можливі джерела фінансування діяльності.

Розрізняють такі основні групи об'єктів господарювання як підприємства, господарські товариства, кооперативи, об'єднання підприємств.

На 1 листопада минулого року найбільша частка в структурі сільськогосподарських підприємств країни припадала на фермерські господарства (75 %), на другому місці – господарські товариства (15 %), а на третьому – приватні підприємства (3 %), частка держаних підприємств та кооперативів відповідно 2 та 1 %.

Фермерські господарства за обсягом випущеної та кількістю зайнятих працівників є малими підприємствами. На кінець 2015 року в Україні їх нараховувалось понад 44 тис. одиниць, що на 15 % вище порівняно з 2011 роком. Малі підприємства роблять економіку гнучкою, активно впливають на кон'юнктурні зміни, забезпечують насиченість ринку товарами, послугами, сприяють послабленню монополізму.

Більшість господарських товариств є середніми за розмірами. У 2015 році кількість середніх підприємств зменшилась майже на 23 % до 2533 одиниць. Середні підприємства здійснюють виробництво стійкої номенклатури виробів у значних кількостях. Вони здатні швидко реагувати на кон'юнктуру ринку. Це надає їм певних переваг як перед малими, так і перед великими підприємствами.

Великі підприємства мають вищу ефективність функціонування і відповідно більшу прибутковість, вони активно формують ринок, створюючи нові види товарів і послуг.

Ефективність сільськогосподарського виробництва країни в цілому формується за рахунок ефективності її структурних елементів – регіонів. Наприклад, Миронівському районі Київської області сільськогосподарські виробники представлені приватною (87), державною (3) колективною та змішаною формою власності (по 1). В структурі сільськогосподарських приватних підприємств переважають, фермерські господарства (57) та товариства з обмеженою відповідальністю (20).

Із всіх зазначених підприємств району виробляють продукцію рослинництва і тваринництва лише 3 фермерських господарства та 5 товариств з обмеженою відповідальністю. Всі інші форми господарювання мають рослинницьку спеціалізацію. В структурі посівних площ найбільша частка припадає на найрентабельніші культури такі як соя, кукурудза на зерно, озима пшениця, соняшник та озимий ріпак.

Різняться між собою підприємства і за площею оброблюваних земель. Найбільшим за розміром є СТОВ «Агросвіт» (5989,86 га сі/г угідь) та філія ТОВ НВФ «Урожай» ім. О.Г. Бузницького (3557,9 га). Площа земель в інших господарствах регіону не перевищує 2000 га сільськогосподарських угідь. Щодо площі оброблюваних земель селянськими фермерськими господарствами, то вона знаходиться в діапазоні від 15 до 1400 га. Слід відмітити, що площу понад 1000 га мають лише 5 користувачів.

Таким чином, найбільша частка у виробництві продукції припадає на середні підприємства – господарські товариства та кооперативи. Суб'єкти сільськогосподарського виробництва спеціалізуються на випуску в основному прибуткової рослинницької продукції. Кожна організаційно – правова форма має свою нішу.

УДК 005.334:631.11

ВИХОР М.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет,

mvykhor@yandex.ru

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вітчизняні сільськогосподарські підприємства працюють в умовах підвищених ризиків, викликаних впливом природно-кліматичних факторів, мінливою кон'юнктурою

світового та національного аграрного ринків, не стабільною економічною та політичною ситуацією в середині країни. Це породжує необхідність враховувати фактори ризику та робити управління ризиками невід'ємною складовою частиною стратегічного управління підприємством. При цьому, управління ризиками повинно передбачити вирішення трьох основних завдань: профілактики виникнення ризиків, мінімізації збитків від їх дії, максимізації прибутку.

Зазначимо, що процес стратегічного управління передбачає проходження наступних основних етапів: формулювання або уточнення місії і цілей підприємства, стратегічний аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища, виявлення і оцінка стратегічних альтернатив, тобто можливих варіантів досягнення цілей, вибір та реалізація стратегії, зворотній зв'язок (моніторинг, контроль, аналіз), який надає інформацію про реальний хід виконання стратегії та попереджає про необхідність внесення коректив. Порівнюючи ці етапи з етапами процесу управління ризиками, виявимо, що методологічно процес стратегічного управління та ризик-менеджменту є взаємозв'язаним і проявляється на всіх етапах, від формулювання місії та цілей підприємства до зворотного зв'язку та внесення необхідних коректив.

На першому етапі процесу стратегічного управління, формулювання місії і цілей підприємства, одночасно здійснюється ідентифікація зовнішніх та внутрішніх ризиків. Етапи здійснення стратегічного аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища повинні передбачати, також, збір інформації, її оцінку, аналіз про характер, масштаби та ймовірність появи зовнішніх та внутрішніх ризиків. На етапі визначення обмежень і критеріїв необхідно, зокрема, визначити розміри та ймовірність можливих втрат при настанні відповідних ризикових подій та критерії їх оцінки, тому що ці чинники входять в загальне число обмежень і критеріїв. При виявленні та оцінці стратегічних альтернатив здійснюється, також, оцінка гранично допустимого рівня ризиків для варіантів стратегій, які піддаються оцінці.

Здійснення заходів із реалізації стратегії повинні включати в себе, крім іншого, реалізацію визначених методів нейтралізації або зменшення ризиків. Етап зворотного зв'язку, який передбачає постійний збір, аналіз та оцінку інформації про хід реалізації стратегії підприємства з метою внесення необхідних коректив включає в себе і оцінку результативності заходів із нейтралізації чи зменшенні негативного впливу ризиків.

Таким чином, лише при умові врахування у системі стратегічного управління аграрних підприємств інструментарію ризик-менеджменту воно зможе забезпечити їх довготерміновий успіх.

УДК 338.432:006.83:339.137.2

СОКОЛЬСЬКА Т.В., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТА БЕЗПЕЧНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ АГРОСФЕРИ ВІДПОВІДНО ДО ПОЛОЖЕНЬ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС

Дотримання вимог якості та безпечності агропродовольчої продукції є не лише необхідною передумовою охорони здоров'я вітчизняних споживачів, але і найдієвішим інструментом завоювання міжнародних ринків.

Ураховуючи стрімке зростання попиту на продукти харчування та природне прагнення товаровиробників до одержання прибутків, проблема якості продукції набуває сьогодні надзвичайної актуальності. Окрім цього особлива увага до якості та безпечності продовольства у різних країнах світу викликана інцидентами останніх років, які були зумовлені порушеннями технологічних процесів на різних їх стадіях і мали серйозні наслідки для виробників харчових продуктів.

Тому сьогодні на шляху інтеграції України у світовий економічний простір перед сільськогосподарськими товаровиробниками стоїть нагальне завдання забезпечення такої

якості своєї продукції, яка б задовольняла ринковий попит та створювала умови для зацікавленості інвесторів у капіталовкладеннях у вітчизняне виробництво та у розвитку партнерства між товаровиробниками.

В усіх розвинених країнах світу система забезпечення якості та безпеки харчових продуктів у всіх ланках від виробника до споживача включає в себе такі основні елементи: систему державного нагляду за виробництвом, професійний науковий супровід, незалежну експертизу та арбітраж.

Система регулювання якості та безпечності харчових продуктів, яка використовується в Україні, на сьогоднішній день недосконала: законодавство і нормативна база фрагментовані та суперечливі, до того ж зосереджені переважно на невиправданому детальному контролі готової продукції, хоча доцільнішим би був контроль процесів виробництва сільськогосподарської сировини.

У країнах європейського співтовариства здійснюється подвійний контроль за виробництвом продукції: як з боку державних структур, так і з боку виробника, який застосовує систему самоконтролю для забезпечення якості та безпечності готової продукції на всьому харчовому ланцюгу «від лану до столу».

Система державного регулювання якості харчових продуктів у країнах ЄС побудована на жорсткій регламентації вимог до показників безпеки. Ці вимоги містяться в численних директивах і регламентах зі статусом нормативно-правових документів, обов'язкових для виконання всіма країнами співтовариства.

Невідкладним завданням є створення та впровадження національної системи управління якістю сільськогосподарської і продовольчої продукції. З цією метою пропонується об'єднання усіх органів, що контролюють безпечність харчових продуктів, у єдину інтегровану систему та створення спеціального уповноваженого контролюючого органу з питань безпеки та якості харчових продуктів і продовольчої сировини відповідно до практики країн ЄС з чіткими повноваженнями щодо контролю якості та безпечності продовольчої продукції.

Головним інструментом цілеспрямованого підвищення якості продукції і збереження її заданого рівня є сертифікація продукції та дотримання вимог стандартів, що досягається за наявності певних технічних, організаційних, економічних та соціальних передумов. Конкурентоспроможність продукції агросфери за якістю забезпечується: впровадженням новітніх технологій і обладнання; інвестуванням в модернізацію української освіти і перенавчання, особливо у сфері менеджменту якості; створенням переробними підприємствами власних сировинних зон через організацію вертикально інтегрованих корпоративних структур; формуванням єдиного банку даних щодо якості реалізовуваної продукції та створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів із заготівлі молока та забою тварин, поширенням механізму лізингу, зокрема, на закупівлю, доїльного устаткування, танкерів для охолодження молока; організацією офіційного лабораторного контролю якості продукції, який має забезпечити високий рівень достовірності результатів досліджень, що здійснюються для цілей офіційного контролю і використовуються для ухвалення рішень щодо відповідності продукції вимогам продовольчого законодавства.

УДК 334.734:631.115.8

ШЕМИГОН О.І., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РОЗВИТОК КООПЕРАТИВНИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Кооперація як соціально-економічне явище, виникло під впливом соціально-етичних ідей і ґрунтується на міжнародно-визнаних принципах: добровільного і відкритого членства; членського демократичного контролю; економічної участі членів кооперативу; незалежності і самостійності; освіти, навчання та інформації; турботи про суспільство. Фундаментальні

принципи залишаються основою розуміння суті, організаційної ідентичності економічного механізму і соціального призначення кооперативних форм господарювання в аграрній сфері, вони відображають генезис та еволюцію кооперативної ідеї.

Кооперація за одним з останніх визначень (А. Корягіна, В. Зіновчук) – специфічна форма господарювання, яка проявляється в економічних взаємовідносинах між партнерами з тим, щоб досягти спільної мети та отримати економічну користь від процесу господарювання (або максимізувати/мінімізувати питомі затрати ресурсів) на основі взаємної допомоги та вигоди всіх учасників процесу кооперації, задоволення інтересів кожного та дотримання соціальних гарантій.

Недивлячись на достатню кількість підходів щодо ознак кооперативних організацій: особиста участі в господарській та управлінській діяльності; добровільність членства і демократичність управління; особливість розподілу результатів господарської діяльності і другорядна роль капіталу; відкритість; домінування соціальних цілей; само- та взаємодопомога, які дають змогу одержувати господарські вигоди від об'єднання (скорочення витрат, підвищення продуктивності праці) тощо, окремі автори пропонують ознаки кооперативу відносити до однієї з трьох його функцій – соціальної (місце кооперативу в системі суспільних відносин), організаційної (особливості внутрішньої структури та організації) чи економічної (функціонування як господарського підприємства).

Кооперативна форма господарювання найбільшою мірою відповідає інтересам селян, котрі є водночас і власниками, і господарями, і працівниками підприємства, забезпечує максимальне задоволення їх інтересів, високий рівень ефективності використання приватної власності кожного. Селяни в таких підприємствах працюють насамперед на себе, самостійно вирішують питання своєї зайнятості, найраціональнішої організації виробництва, розширення асортименту продукції, тим самим узгоджуючи свої інтереси з інтересами суспільства, часткою якого вони є самі і кому як не їм краще знати, чого потребує це суспільство. Крім того, кооперативи створюють можливості для певного соціального захисту асоційованих членів – непрацездатних власників майнових та земельних паїв, чого нема у формуваннях іншого типу.

Узагальнюючи викладене варто відмітити, що формування ефективно функціонуючого кооперативного підходу до економіки дасть змогу реалізувати величезний потенціал аграрної сфери, активізувати діяльність кооперації, створити доступну кооперативну фінансово-кредитну систему, розширити масштаби соціального обслуговування населення. Невиправдано така форма господарювання як кооперативи, посідає одне з останніх місць серед інших форм господарювання на селі. Кооперативний підхід може стати основою для інтенсифікації розвитку малих і середніх організаційних сфер підприємництва, формування конкурентного середовища, впровадження ефективних форм господарювання, оновлення продукції та послуг, підвищення рівня їх конкурентоспроможності.

УДК 005.21:631.11

КОВАЛЬ Н.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

NadiaKoval@gmail.com

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЯК ПОКАЗНИК РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Головним завданням сучасної демократичної держави є забезпечення високої якості життя своїх громадян. Якість життя є показником результативності соціальної політики держави, адже є комплексним індикатором, який поєднує оцінку як економічної, так і соціальної ситуації в країні. Тому формування стратегії управління якістю життя є актуальним питанням сучасної економічної науки.

Метою дослідження є вивчення основних підходів до розуміння сутності соціально-економічної категорії «якість життя», аналіз міжнародного досвіду вимірювання якості життя та дослідження концептуальних підходів до оцінювання якості життя в Україні.

Інформаційні джерела дослідження: науково-методична література, ресурси світової комп'ютерної мережі Internet.

Методи дослідження: абстрактно-логічний, порівняння, системного аналізу і синтезу.

Аналіз літературних джерел дає можливість зробити висновок щодо відсутності загальноприйнятого наукового визначення соціально-економічної категорії «якість життя». Узагальнюючи різні трактування якості життя, можна виокремити три основні підходи: 1) визначення, які базуються на суб'єктивній самооцінці – рівні задоволеності своїм життям; 2) визначення, що базуються на зовнішній оцінці, яка здійснюється на основі об'єктивних, переважно кількісних показників; 3) комплексні визначення. Вважаємо, що якість життя – це комплексна, інтегральна характеристика, що визначає та оцінює всі сфери життєдіяльності людини (зокрема, економічну, соціальну, екологічну).

Оцінка якості життя є важливим інструментом соціально-економічної політики будь-якої держави, оскільки дозволяє проаналізувати поточний рівень соціально-економічного розвитку країни, визначити місце країни у загальносвітовому прогресі та встановити орієнтири соціально-економічної політики на перспективу [1, с. 12].

Проте, оскільки не існує загальноприйнятого теоретичного визначення «якості життя», то й не існує загальноприйнятої методики оцінювання якості життя. Залишаються дискусійними і невирішеними проблеми методологічного характеру щодо визначення основних компонентів якості життя, розрахунку окремих індикаторів та побудови єдиного інтегрального показника якості життя населення.

Ухвалення Україною курсу на євроінтеграцію зумовлює необхідність вивчення якості життя населення через призму міжнародних стандартів. До найбільш відомих підходів до оцінювання якості життя належить Загальнометодологічна концепція стандартів і якості життя (Standard of Living and Quality of Life), Методологія Economist Intelligence Unit (підрозділу The Economist Group), Методологія ЄС (European Statistical System Committee), Індекс якості життя International Living (Ірландія), Європейський моніторинг якості життя (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions), Методологія Better Life Initiative (ОЕСР).

Концептуальні підходи до вимірювання якості життя в Україні розроблені науковими співробітниками Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України [1, с. 23-35]. Проте, на нашу думку, дана методика є складною для практичного використання, оскільки існують проблеми з відсутністю, недостовірністю або складністю отримання інформації для розрахунку окремих індикаторів.

Список літератури

1. Вимірювання якості життя в Україні: аналітична доповідь / [Лібанова Е. М., Гладун О. М., Лісогор Л. С. та ін.]. – К.: Інститут демографії та соц. досліджень імені М. В. Птухи НАН України, Програма розвитку ООН, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2013. – 50 с.

УДК 005.21:631.11

ГРИНЧУК Ю.С., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВІДТВОРЕННЯМ ВИРОБНИЧО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постійні зміни в зовнішньому середовищі, фінансові коливання, диспропорції у землезабезпеченні, капіталізації, спеціалізації виробництва призвели до різкого падіння рівня ресурсозабезпеченості сільськогосподарських підприємств.

Основна мета управління виробничо-ресурсним потенціалом аграрних підприємств полягає у впровадженні дієвого організаційно-економічного механізму управління ресурсним потенціалом, забезпеченні розширеного відтворення виробництва аграрної продукції, формуванні умов для досягнення стійкого економічного зростання.

Першочерговим етапом у побудові системи ефективного управління виробничо-ресурсним потенціалом є встановлення корпоративної місії та корпоративних цілей. Місія – це філософія, мета, суть існування підприємства, яка відображає його призначення, роль у суспільстві за найсприятливішого збігу обставин.

Важливе значення у формуванні ефективного управління виробничо-ресурсним потенціалом має оцінка зовнішнього та внутрішнього оточення аграрних підприємств.

Фактори середовища життєдіяльності підприємства сприяють можливостям його розвитку або створюють загрози для його діяльності, відображають сильні та слабкі сторони підприємства.

Процес формування виробничо-ресурсного потенціалу підприємства повинен передбачати створення системи ресурсів так, щоб результат їх взаємодії був чинником успіху в досягненні стратегічних, тактичних і операційних цілей діяльності аграрного підприємства. Для цього слід застосовувати функції, методи та принципи, що пов'язано, в першу чергу, зі створенням відповідного механізму управління, розробкою планів, формулюванням відповідних правил і процедур, визначенням не лише того, що і коли робити, а й як саме та хто виконуватиме намічене. Невід'ємною складовою ефективного управління виробничо-ресурсним потенціалом є проведення моніторингу функціонування процесу управління, що, в свою чергу, дасть можливість контролювати управління і вносити необхідні зміни, доповнення та вдосконалення.

Забезпечення внутрішньої рухливості та гнучкості структури виробництва, операційних та бізнесових процесів аграрних підприємств є основою ефективного управління виробничо-ресурсним потенціалом та досягнення їх загального конкурентоспроможного економічного розвитку.

Запорукою успішного ресурсокористування аграрних підприємств є здійснення організаційно-економічних заходів комплексного характеру, спрямованих на забезпечення ефективного розвитку всіх їх підрозділів та узгодження взаємодії між ними.

При цьому виникає необхідність постійно підтримувати баланс взаємовідносин підприємства із зовнішнім середовищем для забезпечення його довгострокового існування.

Ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств слід розглядати як сукупність взаємопов'язаних ресурсів, які можуть використовуватися як у виробничому процесі так і у фінансовій, соціальній сферах діяльності господарства.

Забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств залежить від вибору ефективної стратегії використання і формування їх виробничо-ресурсного потенціалу.

УДК 338.43(1-22):332.3

УТЕЧЕНКО Д.М., аспірант

Науковий керівник – **САТИР Л.М.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Основою сталого розвитку аграрної сфери є земля, що відіграє не останню роль в процесі соціоекономічного життя держави. Розвиток даної сфери, і суспільства в цілому (не залежно від соціально-економічних орієнтирів), стає екологічно спрямованим і потребує збереження та відтворення природних ресурсів, а також раціонального землекористування.

Визначальною складовою земельної проблематики є рух, оборот сільськогосподарськими угіддями, який набуватиме характеру ринкових відносин, тобто поставити

землекористування у залежність від спроможності суб'єктів сільськогосподарської діяльності.

Значимість сільських територій, в соціально-економічному житті України, посилюється їх винятковим внеском у формування основ продовольчої безпеки та нарощування експортного потенціалу країни. Ці та інші чинники роблять розвиток сільських територій одним із основних пріоритетів державної політики України, спрямованої на підвищення стандартів життя сільського населення, зростання ефективності аграрного сектору економіки, покращення стану довкілля та поліпшення якості людського капіталу.

Для забезпечення ефективного розвитку сільських територій та їх раціональне користування необхідно вивчати та переймати світові стандарти щодо формування добробуту сільського населення.

Потрібно усвідомити, що без розвитку села та сільських територій, добробут держави неможливий, коли в ній розвивається лише центр і занепадають території, на яких, в даний момент, відсутні стимули саморозвитку, і як результат, такі території знаходяться в депресивному стані.

Раціональне використання сільськогосподарських земель з погляду реалізації системного підходу має на меті не тільки використання їх за прямим призначенням, а й відтворення та охорону.

Еколого-економічний інструментарій управління та регулювання сфери землекористування, в напрямі її раціоналізації, передбачає використання як ринкових, так і державних регуляторів.

Стратегічним завданням державної політики у сфері аграрного землекористування є забезпечення раціонального використання та охорони продуктивних земель, збереження, відтворення та примноження їх родючості.

Метою стратегії раціонального землекористування в аграрних формуваннях має бути визначення та реалізація основних напрямів державної земельної політики, спрямованої на вдосконалення орендних земельних відносин, створення сприятливих умов для сталого розвитку територій з метою планування, землеустрою і землевпорядкування, розвитку високоефективного конкурентоспроможного землеволодіння і землекористування на засадах сталого розвитку.

Частка сільських земель із резервного фонду, що мала б належати сільському населенню знаходиться у розпорядженні сільрад та не використовуються за призначенням.

Ці площі доцільно використати для організації громадського виробництва, яке можуть вести обслуговуючі кооперативи, комунальні підприємства, об'єднання самих селян.

Раціональне землекористування в регіональних господарських системах передбачає системне врахування властивостей та особливостей землі й ландшафту, що базується на різних аспектах землекористування певної самостійної економічної системи, орієнтується на підвищення родючості ґрунтів, збереження екологічної рівноваги в природі, забезпечуючи при цьому високу ефективність виробничої діяльності й корисних властивостей землі.

Для України оптимізація землекористування, в широкому розумінні, означає необхідність адаптивного використання природних ландшафтів, структура яких відповідатиме потребам господарського використання території без порушення екологічної рівноваги та забезпечить раціональне використання природних ресурсів, що передбачатиме запобігання розвитку негативних процесів і явищ – ерозії, дефляції, засолення, зростання їх продуктивності тощо.

Отже, для формування раціонального землекористування сільських територій основними еколого-економічними підходами щодо продуктивного їх використання, відтворення та охорони, повинні бути: пріоритетність екологічних критеріїв і показників над економічними; переважання довгострокових соціально-економічних програм та підходів над короткотерміновими потребами; комплексність у розв'язанні екологічних проблем і завдань із рекультивації порушених земель; інтеграція й взаємоузгодження природо-ресурсної та матеріально-технічної складових загального ресурсно-виробничого потенціалу аграрного сектора; системність у розв'язанні екологічних проблем агропродовольчого комплексу.

СТАРИЧЕНКО М.А., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО РЕСУРСОКОРИСТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Як свідчить світовий і вітчизняний досвід, ефективне реформування економіки, можливе лише на основі активізації інвестиційної діяльності, істотного збільшення обсягу інвестицій, а також консолідації всіх джерел інвестування. Тільки тоді можлива модернізація виробництва, впровадження нових технологій на основі сучасних наукових досліджень.

Інвестиції займають головне місце в розвитку економічних процесів, являються одним із факторів економічного зростання і оновлення як на рівні держави, так і на рівні окремих аграрних підприємств. Інвестиції є запорукою стабільної господарської діяльності, умовою збільшення обсягів виробництва, поліпшення якості продукції підприємств і організацій та зміцнення її конкурентних позицій на ринку. За їх допомогою формується матеріально-технічна база підприємств, здійснюється розширене відтворення основних засобів.

Інвестиційне забезпечення має велике значення для ефективного розвитку аграрних підприємств України. Сільське господарство інвестиційно привабливе, однак відчуває гостру потребу у значних обсягах капіталовкладень задля його розвитку.

Абсолютна більшість інвестицій у аграрні підприємства надходить з недержавних джерел, питома вага яких у загальних обсягах інвестицій у основний капітал галузі становить 95-97%. Частка коштів державних (3-4%) і комунальних підприємств незначна (менше ніж 1%) і потребує збільшення до рівня, що забезпечуватиме виконання державних завдань щодо підтримки та регулювання інвестиційної діяльності підприємств аграрної сфери.

Причинами інвестиційної кризи, що зумовлювала депресивний характер розвитку у підприємств аграрної сфери, можна вважати також макроекономічні фактори: скорочення власних інвестиційних джерел товаровиробників через посилення диспаритету цін та знецінення інвестиційних ресурсів в умовах інфляції, зменшення обсягів прямої державної інвестиційної підтримки.

Для широкомасштабного залучення іноземних інвестицій найважливіше значення мають макроекономічні важелі впливу держави на реалізацію інвестиційної привабливості економіки країни, що покликані компенсувати недоліки загальноекономічної кон'юнктури і підсилити інвестиційну привабливість аграрної галузі.

Покращити рівень активності інвестиційних процесів у аграрному виробництві можна лише за умов проведення комплексу заходів на всіх рівнях господарювання. Необхідно законодавчо визначити пріоритетні напрями інвестиційної діяльності, забезпечити збільшення обсягів державного інвестування при посиленні його цільової спрямованості, створити план дій щодо формування сприятливого інвестиційного клімату та впровадити дієві податкові та амортизаційні стимули інвестиційної діяльності.

Підвищенню інвестиційної привабливості підприємства сприяє розробка ефективної стратегії його розвитку та її обґрунтування за допомогою бізнес-плану.

Таким чином, інвестиційне забезпечення аграрних підприємств має бути системою, яка повинна сприяти динамічному соціально-економічному розвитку та підвищенню рівня конкурентоспроможності аграрної продукції та потребує врахування умов, які включають міжнародні, соціально-економічні, екологічні особливості функціонування аграрної сфери економіки.

ВЕРТІЙ Ж.С., канд. соц.-ком. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
JVertiy@gmail.com

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АГРОБІЗНЕСУ

Дослідження процесу корпоративної відповідальності і власне соціальної відповідальності агробізнесу займає важливе місце в економічній науці і соціально-економічній практиці управління. Особливо це актуально для сучасного українського суспільства, що стоїть перед вирішенням двох стратегічних завдань: побудови соціально орієнтованої ринкової економіки та переходу від індустріального до постіндустріального, переважно інноваційним шляхом розвитку.

Проблема корпоративної соціальної відповідальності агробізнесу є предметом дослідження українських: О. Загурського [2], Ю. Герасименко [1], І. Яценка [3] та зарубіжних дослідників: М. Heyder, L. Theuvsen [4], Е. Mazur-Wierzbicka [5].

Важливу роль при формуванні політики агробізнесу відіграють чинники, які в багатьох випадках є зовнішніми по відношенню до сільського господарства: волатильність, забруднення довкілля, демографічна, економічна кризи та криза соціального розвитку [5].

На сьогодні у нашій державі тільки 20-25% великих агрохолдінгів, іноземних компаній та харчових корпорацій розробляють програми щодо корпоративної соціальної відповідальності, мають щорічні соціальні звіти та бюджет. Разом з тим, виділяють наступні рівні соціальної відповідальності агробізнесу [3]:

1. дотримання законних зобов'язань перед державою і суспільством (відповідність продукції та послуг, податки, екологічні норми, охорона праці), про що заявляють більшість підприємств країни;
2. мінімізація або усунення негативного впливу бізнесу на суспільство (порушення прав людини або забруднення навколишнього середовища);
3. посилення позитивного впливу бізнесу на суспільну життєдіяльність і створення цінностей через інновації, інвестиції та партнерство, спрямовані на соціальний та екологічний добробут.

Відмінності в інституціональній основі економіки країни генерують системні відмінності корпоративної стратегії. Вони специфічні для кожного регіону-галузі-країни і обумовлені етапом розвитку суспільства, соціальним прогресом, трансформаціями інституціональної структури і суспільної свідомості, культурними особливостями, рівнем освіченості населення та наявними демократичними цінностями [2]. Саме тому не існує стандартів соціальної відповідальності бізнесу.

Отже, в питаннях корпоративної соціальної відповідальності агробізнесу Україна знаходиться на етапі становлення й формування. Діяльна підтримка держави в питанні визначення правил та стимулів для розвитку корпоративної соціальної відповідальності агропідприємництва сприятиме позитивній зміні його іміджу та конкурентоспроможності.

Список літератури

1. Герасименко, Ю. Розвиток сільських територій як інструмент реалізації соціальної відповідальності агробізнесу [Електронний ресурс] / Ю.Герасименко. – Режим доступу:http://econf.at.ua/publ/konferencija_2014_10_16_17/sekcija_5_ekonomichni_nauki/rozvitok_silskih_teritorij_jak_instrument_realizaciji_socialnoji_vidpovidalnosti_agrobiznesu/8-1-0-78, вільний. – Назва з екрану. – [Дата звернення : 7.10.2016].
2. Загурський, О. М. Інституціональні інструменти застосування принципів соціальної відповідальності в діяльності агробізнесових структур [Електронний ресурс] / О. М. Загурський // Вісник Донецького національного університету. – Вип. 1, 2015. – С. 453. – (Сер. В : Економіка і право. – Режим доступу : <http://jvestnik-c.donnu.edu.ua/article/viewFile/361/372>, вільний. – Назва з екрану. – [Дата звернення : 7.10.2016].

3. Яценко, І. М. Корпоративна соціальна відповідальність як чинник розвитку агробізнесу [Електронний ресурс] / І. М. Яценко. – Режим доступу . – Режим доступу : [http : / www.rusnauka.com/20_NPRT_2015/Economics/10_193888.doc.htm](http://www.rusnauka.com/20_NPRT_2015/Economics/10_193888.doc.htm), вільний. – Назва з екрану. – [Дата звернення : 15.10.2016].

4. Heyder, Matthias. Corporate Social Responsibility in Agribusiness: Empirical Findings from Germany [Electronic resource] / Matthias Heyder and Ludwig Theuvsen. – Access Mode : <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/58152/2/Heyder.pdf>. – Title from screen. – [Cited : 2016.Oct.15].

Mazur-Wierzbicka, Ewa. The Application of Corporate Social Responsibility in European Agriculture / Ewa Mazur-Wierzbicka // *Miscellanea Geographica – Regional Studies on Development*. – Vol. 19. – № 1. – 2015. – P. 19-23.

УДК 338.439

БИБА В.А., аспірантка

Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТИПІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ УКРАЇНИ

У вітчизняному законодавстві представлено декілька класифікацій суб'єктів господарювання залежно від обсягів виробництва продукції, яка є основою для використання певних систем оподаткування. Відповідно до ст. 55 ГКУ виділено: суб'єкти малого підприємництва – це фізичні і юридичні особи з середньою чисельністю працівників до 50 осіб та із річним обсягом виручки не більше 10 млн. євро по курсу НБУ; суб'єкти великого підприємництва – виключно юридичні особи з чисельністю працівників понад 250 чол. та обсягом чистого доходу понад 50 млн. євро по курсу НБУ; до суб'єктів середнього підприємництва відносяться суб'єкти господарювання, які не ввійшли до вищезазначених категорій.

Зазначимо, що при виділенні сільськогосподарських підприємств малі, середні та великі використовуються лише формальні ознаки з метою їх виділення при здійсненні статистичного обліку. Відповідно до «Методичних положень щодо статистичного обліку діяльності сільськогосподарських підприємств» до великих і середніх сільськогосподарських підприємств належать господарства, розмір яких дорівнює, або перевищує порогові значення хоча б за одним статистичним критерієм: площа сільськогосподарських угідь – 200 га, поголів'я великої рогатої худоби, свиней, овець та кіз 50 голів, птиці – 500, чисельність працюючих у сільському господарстві – 20 осіб, обсяг виручки від реалізації продукції, робіт та послуг в сільському господарстві – 150 тис. грн. станом на 2011 р. Підприємство, розмір якого менше зазначених порогових величин є малим сільськогосподарським підприємством. При цьому не існує чіткого поділу суб'єктів господарювання у сільському господарстві між середніми і великими.

У даному випадку виникає правова колізія по відношенню до суб'єктів підприємницької діяльності в сфері агробізнесу. Відповідно до вищезазваної класифікації більшість із них за величиною виручки підпадає під статус «суб'єкта малого підприємництва» 98,6%, за кількістю працюючих – 95,1%. Окрім того, обсяг виручки, який покладено в основу класифікації, в нинішніх умовах є заниженим. Це переконує про доцільність використання спрощеної системи оподаткування як одного із способів стимулювання розвитку малого бізнесу у досліджуваній галузі.

Проте, необхідно враховувати особливість ведення сільського господарства, що має бути зазначено в Господарському кодексі, який є основою для розробки заходів підтримки для цієї категорії, передбачених Законом України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні». На нашу думку, враховуючи світовий досвід під суб'єктом малого підприємництва в сфері агробізнесу доцільно розглядати сільськогосподарські товаровиробники не залежно від їхнього юридичного

статусу, які мають в своєму використанні до 50 га, середні – 51 – 5000, великі – понад 5000 – 10000 га, гіпервеликі – понад 10000 га.

Доведено, що рівень податкового навантаження в фермерських господарствах є вищим порівняно з СПД – фізичною особою та особистим селянським господарством. Однак, воно частково компенсується за рахунок коштів, що надходять у вигляді державної підтримки, які не одержують перші дві форми. Очевидно, що основною перевагою сільськогосподарських товаровиробників у формі СПД – фізична особа та фермерське господарство порівняно із тіншовим – особисте селянське господарство є те, що вони перебувають в зоні дії податку на додану вартість, і як наслідок, не зазнають суттєвих податкових обтяжень при здійсненні товарно-грошових відносин. Окрім того, суттєвою перевагою СПД та фермерського господарства є можливість соціального захисту в разі втрати працездатності.

Однак, як переконує практика, більшість особистих селянських господарств не намагаються трансформуватися у суб'єкти підприємницької діяльності через непослідовність державної політики по відношенню до цієї категорії сільгосп-товаровиробників. Очевидно, що перспективи розвитку особистих селянських господарств знаходяться у сферах економічних, соціальних і моральних інтересів сільської сім'ї. Так, залежно від економічної ситуації у країні ОСГ можуть обмежитися розмірами малого споживчого господарства, або розширити його до розмірів, що дозволяють одержувати альтернативний грошовий дохід, шляхом створення великого господарства підприємницького типу, а можливо зовсім припинити господарську діяльність на землі. Проте психологія сучасного селянина вже налаштована на те, що в момент поліпшення фінансового стану його сім'ї, ведення особистого селянського господарства набуде аматорського характеру, що є однією із рис, притаманних стратегії «виживання».

Вважаємо, що з метою створення відповідних умов для розвитку ОСГ доцільно відмінити статус «неприбуткового» для особистого селянського господарства та включати величину виручки від реалізації лишків сільськогосподарської продукції до сукупного доходу сільського домогосподарства. Такий підхід дозволить урахувати величину одержаного доходу від сільськогосподарської діяльності у сукупному доході домогосподарства при оподаткуванні та сформуванню єдині правила гри для сільськогосподарських товаровиробників не залежно від їх юридичного статусу.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УМОВАХ РЕФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У АГРАРНІЙ ОСВІТІ ТА НАУЦІ

УДК 811.111'373-021.475.4:378

БОРЩОВЕЦЬКА В.Д., канд. пед. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ТРУДНОЩІ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВНЗ

Лексична компетентність – це здатність індивіда до конкретного лексичного оформлення, власних висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних її компонентів: лексичних знань, лексичних навичок, лексичної усвідомленості.

Успішність формування ЛК залежить від рівня сформованості лексичних навичок, обсягу отриманих і засвоєних знань про лексичну сторону мовлення і динамічної взаємодії цих складових на основі загальної усвідомленості.

Труднощі формування лексичної компетентності зумовлюються трьома групами факторів:

- а) індивідуальними особливостями студентів;
- б) іноземною мовою, що вивчається;
- в) навчанням: викладачем, технологією навчання і навчальними матеріалами.

Труднощі, зумовлені індивідуальними особливостями студентів. Студенти, які мають рівень володіння іноземною мовою нижче рівня В1, зазнають певних труднощів психологічного характеру. Це зумовлено тим, що потрібні спеціальні зусилля для мотивації щодо вивчення іноземної мови взагалі фахової лексики зокрема; відсутня достатня база в навчальних умовах для мимовільного вияву закономірностей лексичних явищ; засвоєння лексичних явищ характеризується абстрактністю, що передбачає наявність в студентів аналітичних здібностей, логічного мислення та пам'яті.

Труднощі, зумовлені іноземною мовою, що вивчається: інтерференція рідної мови; наявність/відсутність певних лексичних явищ у рідній мові; складністю лексичних явищ (процесів словотвору, конверсії тощо); співвідношення значень і випадків вживання лексичних значень (обсяг значень і випадки вживання не збігаються).

Труднощі, зумовлені умовами навчання: навчальні програми з фахових дисциплін та іноземної мови не пов'язані між собою; нові лексичні одиниці подаються поза контекстом, що потім викликає труднощі під час ситуативного використання явищ; навчальні лексичні явища ускладнюються лексичними термінами і великою кількістю винятків; семантизація лексичних одиниць обмежується використанням однотипних вправ, механічним заучуванням; використанням переважно фронтальної форми роботи, що спричиняє пасивну роль студента на занятті.

УДК 378

ШМИРОВА О.В., канд. пед. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Olga.5_Sh@rambler.ru

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ІНШОМОВНОГО ФАХОВОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ-АГРАРІВ

Мета викладача іноземної мови на неспеціальних факультетах – показати засоби оволодіння іноземною мовою й навчити студентів ними користуватися на практиці. Для

цього потрібно сформувавши певний механізм здійснення іншомовного спілкування. Він складає поняття «готовності» до використання мови у професійній діяльності.

Готовність до використання іноземної мови складається з двох частин: психолого-педагогічної й іншомовної. Розглянемо їх детальніше.

1. Психологічна готовність охоплює: бажання, інтереси, мотиви й усталеність у професії. Бажання розрізняють стійкі й нестійкі. Незмінне бажання сприяє навчанню й викликає зацікавлення до систематичної праці над собою. Протилежний вид виявляє коливання в різні боки й пошук ідеального варіанту для студента. Інтерес є наслідком бажання, вони взаємно пов'язані. Адже відомо, що хочеться вивчати цікавий матеріал, відтак бажання зацікавлює. У навчанні іноземної мови цікавими можуть бути як види роботи (діалоги, інсценування, ознайомлення з цікавими фактами про вчених і з теми вивчення, описи, ситуації, екскурсії, розв'язання конфліктів), так і форми проведення заняття (заняття-ігри, конкурси, вікторини, день відкритих дверей на факультеті, інше). Відповідно до логіки нашого дослідження, ми схильні розглядати мотиви і напрями здійснення психологічної й навчальної підготовки студентів до професійної діяльності. Ми виокремлюємо два різновиди мотивів для майбутніх фахівців: 1. професійно-прикладні: створення спільного підприємства з іноземцями, праця за кордоном, вступ до магістратури, просування в кар'єрі, підвищення власного професійного рівня за допомогою іншомовних джерел, інше. 2) особистісні: полегшення роботи з комп'ютером, подорож за кордон, саморозвиток, опрацювання цікавих іншомовних джерел. Усталеність у професії визначається точністю поставлених цілей і чітким розумінням засобів їхнього досягнення. Особа, яка має цей мотив, впевнена у своїх силах та знає, чого хоче зараз і чого хотітиме за кілька років. Такі люди свідомо обирають майбутню професію й не відмовляються від цього, які б труднощі не трапилися в житті. Як правило, перешкоди тільки зміцнюють особистість. Із таких студентів походять ентузіасти своєї професії, які проявляють творчість, неординарність і прокладають нові шляхи в науці. Впевненість у правильності власного вибору підпорядковує попередні мотиви й приносить людині величезне емоційне задоволення. Усвідомлення своїх правильних дій підвищує самооцінку, привчає до рішучості в майбутньому.

2. Іншомовна готовність. Іншомовна компетенція є запорукою постійного навчання впродовж життя; відтак, дисципліна «Іноземна мова за професійним спрямуванням» стає одним із провідних у вищій школі, оскільки уможливорює одержання інформації із закордону про новітні технології у царині майбутньої професії студента. Це сприяє партнерському спілкуванню фахівців, допомагає ширше презентувати й поширювати результати своїх наукових пошуків, вирішувати професійні проблеми спільно з колегами з інших країн. Іншомовну компетенцію ми розглянуто як складову іншомовної готовності, котра виступає важливим показником її сформованості.

УДК 378.015.3:005.32

СИНЯКОВА В.Б., канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

vsinyakova@ukr.net

МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ФАКТОРІВ УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

В даний час проблема підготовки висококваліфікованих фахівців набуває все більшого значення. Сучасне суспільство висуває випускнику ВНЗу високі вимоги, серед яких важливе місце займають професіоналізм, соціальна активність і творчий підхід до виконання робочих завдань. За результатами сучасних досліджень цінність вищої освіти як засобу отримати глибокі знання і стати висококваліфікованим фахівцем різко знизилася.

Метою нашого дослідження є з'ясування та систематизація особливостей мотивації студентів ВНЗ. Для початку потрібно визначитись з поняттям «мотивація» та її складовою – мотивом. *Мотивація* – опосередкована процесом її відображення суб'єктивна детермінація поведінки людини світом. Головною характеристикою мотиваційної сфери є ієрархія мотивів, що дозволяє виявити особистісний зміст діяльності для будь-якої людини. *Мотив* – спонукальна причина дій, вчинків людини; це поняття, яке пояснює, чому людина робить те, що вона робить. Мотиви відрізняються від цілей та стратегій. Мотиви, цілі і стратегії важко відрізнити в контексті цільового навчання, тому що оптимальні форми мотивації до навчання і оптимальні стратегії для вдосконалення навчання є невід'ємні.

Номенклатура навчальних мотивів студентів досить різноманітна. У класифікації мотивів навчання виділяють такі основні групи:

- мотиви, закладені в самій навчальній діяльності;
- навчально-пізнавальні мотиви, пов'язані зі змістом навчальної діяльності;
- навчальні мотиви, пов'язані з процесом навчання, які спонукають до виявлення інтелектуальної активності;
- мотиви, пов'язані з тим, що лежить поза самою навчальною діяльністю:
- соціальні мотиви, що пов'язані як з офіційним, так і з неофіційним статусом студента в академічній групі та відображають суспільну значущість навчання;
- професійні;
- мотиви самовизначення;
- утилітарні (особиста вигода, благополуччя після закінчення вищого навчального закладу);
- негативні мотиви (мотиви, які для своєї стимуляції орієнтують викладача на використання стимулів, супроводжуваних негативними емоціями), що перешкоджають навчанню:
- прагнення уникнути прикростей із боку викладачів, батьків (мотивація запобігання прикростей);
- нестійкість – мотиви швидко задовольняються, і без підтримки педагога можуть згаснути і більше не відновитися;
- слабка узагальненість, тобто охоплюють один чи кілька навчальних предметів, які об'єднані за зовнішніми ознаками;
- орієнтування студентів найчастіше на результат навчання, а не на способи навчальної діяльності, внаслідок чого іноді до кінця навчання у ВНЗ не складається інтерес до подолання труднощів у навчальній роботі. Вивчення мотивації як умови формування навчальної діяльності припускає виявлення її наявності, реального рівня, що мають прояв у визначених якісних характеристиках, впливах на навчальну діяльність, можливих перспективах розвитку засобами актуалізації. Науковці визначають певні техніки мотивування: переконання; викликання інтересу; навіювання; делегування; закріплення позитивного враження.

Отже, у системі навчальних мотивів студентів присутні як внутрішні мотиви навчальної діяльності, так і мотиви, які є зовнішніми по відношенню до навчальної діяльності.

УДК 378.147.032/.036/.061

ОРДИНА Л.Л., канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Larisaordina@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ АКТИВІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ВНЗ

Освіта як соціальний інститут не може не реагувати на процеси культуротворення, що відбуваються в сучасному світі. Саме освіта повинна бути процесом, що породжує культуру,

а не споживає або просто відтворює її. Вищі навчальні заклади можна розглядати як мікросоціальні моделі, в яких освітній і науковий процеси сприяють розвитку творчої активності майбутніх фахівців.

Поняття творчості увійшло в дослідження вітчизняних науковців як аспект культурної діяльності і складова професійної культурологічної підготовки (І. Зязюн, Л. Кондрацька, О. Рудницька, О. Шевнюк). Фундаментальні роботи, в яких безпосередньо розкрито окремі плани творчості, а саме: включення індивіда в художньо-культурну творчість (Г. Балл, О. Ростовський, О. Рудницька, Г. Падалка, О. Щолокова); педагогіка творчості (О. Сисоєва); значущість практик споживання і створення культури для суспільства (А. Могильний, В. Речинський) – створюють потужний соціально-філософський, історико-педагогічний, професійно-освітній фундамент для усвідомлення творчості як феномена розвитку особистості та прояву її властивостей.

Спроби осмислити творчість як педагогічну категорію, що має складну внутрішню понятійну структуру, робилися дослідниками неодноразово. Закономірності й механізми творчого процесу сьогодні проаналізовані далеко не повністю, відповідні дослідження тривають. У процесі розв'язання творчої задачі індивід використовує широку гаму своїх творчих здібностей, для чого потрібен стійкий і сильний рівень внутрішньої мотивації, яка є об'єктивною якістю творчої особистості. Здатність до творчості як найвищого дару людини не може розвиватись в тому випадку, коли відсутня диференціація навчання залежно від здібностей особистості. У нашому дослідженні творчі здібності студентів визначаються, як:

- * набуття знань, умінь, навичок, необхідних для самостійного творчого рішення поставлених задач, що виступають на перший план за своєю значущістю згідно з сучасними вимогами;

- * потреба та вміння напрацьовувати нові знання та вміння для вдосконалення професійно-творчої діяльності;

- * прагнення до самореалізації, до втілення у виробничій практиці своїх намірів та способу життя.

Основними напрямками, які сприяють активізації творчих здібностей майбутніх фахівців, є:

- * залучення студентів до цінностей культури;

- * створення умов для розвитку молодого людини як суб'єкта культури;

- * допомога студентам у розвитку творчого потенціалу, здібностей, самореалізації у вищому навчальному закладі, майбутній професії.

Теоретичний аналіз дав змогу висунути передбачення про те, що активізація творчих здібностей особистості у процесі організації самостійної роботи може визначатись за таких умов:

1. Наявність комплексу загальних рис творчої особистості: ерудованості, почуття нового, гнучкості і широти мислення, активності, волі, розвинутого уявлення.

2. Розширення самоосвітніх і самоконтролюючих підходів до пізнання студентами нових знань.

3. Самоаналіз як один з основних умов ефективності процесу організації самостійної роботи у вищій школі.

УДК 812.71:811

БУДУГАЙ О.Д., канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

olantarpan@mail.ru

СПЕЦИФІКА РОБОТИ З ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИМ МАТЕРІАЛОМ НА ЗАНЯТТЯХ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ

До зведеної групи входять студенти, які вивчають як спільні для всіх її членів теми, так і специфічні, властиві безпосередньо представникам певної спеціальності. Мета викладача –

організувати навчальний процес таким чином, щоб спільні для оволодіння усіма студентами групи правила фонетики, знання загальної лексики на позначення широких понять аграрної сфери, важливі граматичні й синтаксичні явища студенти опановували разом. А завдання на вивчення фахових тем давалися й перевірялися б індивідуально. При цьому важливою є комунікативна спрямованість занять, коли обмін знаннями між представниками різних спеціальностей взаємно збагачує студентів, допомагає шліфувати мовленнєві компетенції.

Основним об'єктом опанування лінгвокраїнознавства є фонові знання носіїв французької мови. Викладач має навчити студентів сприймати мовленнєві одиниці на фоні образу, сформованого у свідомості носія мови й культури чужої країни. Цей образ кристалізується в річищі національної ментальності, на основі національно-кодифікованих асоціацій. У процесі семантизації ЛО маємо розкривати не тільки поняття, але й лексичний фон. Розробляючи лінгвокраїнознавчі тексти і вправи до них, передусім звертаємо увагу на фонові знання та ЛО з яскравою національно-культурною семантикою.

Спільним для всієї зведеної групи є опрацювання нових лексем на рівні фонетики, семантики, опанування таких важливих спільних тем як «Навчання у ВНЗ», «Вивчення іноземних мов», «Автобіографія», «Сільське господарство країни, мова якої вивчається», «Відрядження, поїздки» тощо. Саме подібні теми доцільно використовувати для проведення аудіювання в групі з використанням ІКТ. Вводячи ЛО на позначення певного країнознавчого явища, спершу звернемося до досвіду студента: запропонуємо самостійно (чи колективно на дошці) побудувати асоціативне гроно. Далі розширюємо фонові знання студентів, додаємо поняття-супутники до ЛО, аж до появи цілісного колажу. Наприклад: пропонуємо слово Paris. Студенти виявляють здобуті раніше знання, записують слова-асоціації, які виникають при згадці про столицю Франції. Далі фон нарощується, будується цілісний образ. Студенти самі називають поняття-супутники, що складають фонове оточення. Вони записуються на дошці, на плакаті, в презентації. Замість слів можуть бути фото, емблеми, символи ключових понять. Знання доповнюються опрацюванням тематичних текстів. Наприклад, студентам стає зрозуміло, що рослинництво Франції не можна уявити без полів лаванди. За аналогією можна створити колажі «Тваринництво Франції», «Виноградарство Франції», «Лісівництво».

УДК 378:63:124.5

МАРЧУК В.В., канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕР СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ СИСТЕМИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ

Ціннісні орієнтації належать до найважливіших сутнісних складових свідомості суб'єкта, що мають властивість проявлятися у різних їх формах. Вони не є природженими якостями індивіда, а формуються, змінюються, урізноманітнюються в результаті взаємодії суб'єктивних (внутрішніх) і об'єктивних (зовнішніх) передумов, які детермінують сутнісні характеристики особистості. Оскільки людина є істотою суспільною, то важливо спочатку прослідкувати взаємозв'язки ціннісних орієнтацій індивіда і тих соціальних умов, у яких відбувається його життєдіяльність, тобто соціального середовища.

При вивченні структури ціннісних орієнтацій як цілісної системи частина досліджувачів виходять із сутності, змісту, характеру самих цінностей (системи цінностей) виділяючи при цьому, суспільно-політичні, етичні (моральні), естетичні, правові, економічні та інші цінності. Відповідно до такої структури системи цінностей визначається і структура ціннісних орієнтацій: суспільно-політичні, моральні, естетичні, релігійні, правові, економічні та інші ціннісні орієнтації.

Психологи ціннісні орієнтації особистості розглядають у тісному взаємозв'язку із іншими її якостями і рисами, пов'язують процес їх формування із динамікою розвитку

свідомості і самосвідомості, мотиваційною сферою, установками та інше. Вчені намагаються виявити психологічні “коріння” формування особистісних цінностей, а отже, і ціннісних орієнтацій, відшукати закономірності даного процесу.

Враховуючи силу мотиваційного впливу ціннісних орієнтацій на свідомість людини, виділяються ще й ціннісні орієнтації на працю, сім’ю, освіту, громадську діяльність та інші сфери самоутвердження індивіда. Досліджуючи проблему формування ціннісних орієнтацій, вчені відзначають, що їх діапазон можна визначати за діапазоном інтересів індивіда, за широтою його зв’язків із навколишнім світом.

Вживається й інша класифікація структурних компонентів системи ціннісних орієнтацій – відповідно до традиційних уявлень про основні сфери життєдіяльності людини – матеріальної і духовної, а отже – матеріальні та духовні цінності і ціннісні орієнтації, або ж виробничо-споживацькі (утилітарні), соціально-політичні, пізнавальні, моральні, естетичні, релігійні та інші ціннісні орієнтації.

Для проведення класифікації структурних компонентів системи ціннісних орієнтацій використовується ще й культурологічний підхід, тобто, класифікуються структурні компоненти системи ціннісних орієнтацій на основі певного типу культури, керуючись при цьому положенням, що сама культура – це сукупність певних цінностей і їх практичне втілення у різних сферах людської життєдіяльності.

Залежно від типів культури виділяються такі основні типи ціннісних орієнтацій: політична культура, яка включає в себе високу політичну свідомість і активність, уміння розуміти сутність біжучих політичних подій, правильно реагувати на них і відповідно їй – політичні ціннісні орієнтації; моральна культура і моральні ціннісні орієнтації, в основі яких – орієнтація на погодження окремими індивідами своєї поведінки з інтересами інших людей і суспільства в цілому, на знання і дотримання суспільних і загальнолюдських моральних стандартів поведінки, на подолання так званої “подвійної” моралі (моралі “для себе” і моралі “для інших”), лицемірства, ханжества, тощо; естетична культура і відповідно до неї естетичні ціннісні орієнтації, в основі яких лежить розвинуте естетичне сприймання, естетичні смаки, уміння дати оцінку естетичного у явищах навколишньої дійсності і в творах мистецтва, прагнення до оволодіння естетичною культурою минулого і сучасного етапів розвитку суспільства.

УДК 378.22.37.016

ПОГОРІЛА С.Г., канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КРИТЕРІЙ ГОТОВНОСТІ МАГІСТРІВ З ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Важливою передумовою професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва є їх спрямованість на викладацьку діяльність, установка на майбутню професію і самоосвіту.

Метою нашого дослідження є визначення та обґрунтування критеріїв готовності магістрів з економіки та підприємництва до професійно-педагогічної діяльності.

Аналіз наукової думки щодо проблеми визначення критеріїв професійно-педагогічної готовності показав, що немає єдиної позиції щодо сутності, так і стосовно зв’язку між вказаними поняттями. Дичківська І.М. у короткому термінологічному словнику трактує дане поняття як «показник, що характеризує властивість (якість) об’єкта, оцінювання якого можливе за одним із способів вимірювання або за експертним методом». Є.А. Іванченко, спираючись на визначення З.Н. Курлянд, під критерієм розуміє мірило оцінки, судження; необхідну та достатню умову проявлення або існування якогось явища чи процесу; вираженість тієї чи іншої ознаки певного процесу або явища. Сластьонін В.А. та Подимова

Л.С. у своїх дослідженнях схиляються до думки про те, що критерії повинні визначатися через ряд специфічних ознак, які відображають всі структурні компоненти, а також динаміку вимірюваної якості у часі.

Ми у своєму дослідженні користуватимемось такими визначеннями критерію: «необхідна умова існування та вираженість ознак певного процесу». Досліджуючи стан готовності до професійно-педагогічної діяльності майбутнього фахівця, Мітіна Л.М. визначає такі критерії: педагогічна спрямованість, педагогічна компетентність, емоційна гнучкість, саморозвиток, творчість, креативність. Дослідниця зазначає, що готовність до педагогічної діяльності бере початок з професійного самовизначення, що спонукає до самореалізації, і виявляється у прагненні досягти високопрофесійного рівня.

Наше окреслення критеріїв буде базуватись на структурі змісту професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва, адже визначення критеріїв тих властивостей, на вивчення яких спрямоване наше дослідження, є однією з найважливіших вимог до педагогічного експерименту. Доречно буде виділити чотири критерії професійно-педагогічної готовності магістрів з економіки і підприємництва: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний. На нашу думку, сукупність виокремлених компонентів забезпечить оптимальну готовність майбутніх магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності.

Активність особистості, спрямованість її на діяльність залежить в першу чергу від мотивації. Тому мотиваційний критерій професійно-педагогічної готовності ми визначили одним з перших. Мотиваційний аспект професійно-педагогічної готовності магістрів є підґрунтям, на якому базуються основні якості педагога. Мотивація сприяє формуванню прагнення фахівця до професійного розвитку та зростання. Індивіди з високим рівнем мотивації більше працюють і, як правило, досягають кращих результатів. Наступним критерієм було визначено когнітивний, що являє собою сукупність науково-теоретичних і науково-практичних знань суті професійно-педагогічної діяльності. Діяльнісний компонент професійно-педагогічної готовності передбачає оволодіння системою необхідних для професійно-педагогічної діяльності умінь і виявляється в готовності особистості застосовувати знання та набуті вміння в майбутній професійній діяльності. Результатом сформованості діяльнісного компонента професійно-педагогічної готовності є сукупність професійно-педагогічних вмінь, що становить основу професійно-педагогічної підготовки

У професійно-педагогічній діяльності важливою є здатність фахівця оцінити свою діяльність, її результати та власний індивідуальний стиль; здатність передбачати реакції та дії оточуючих; вміння бачити себе очима інших. У такій здатності і полягає педагогічна рефлексія. «До рефлексії відносяться такі явища як самопізнання, переосмислення та перевірка власної думки про себе, про інших людей та про те, що, на думку суб'єкта, думають про нього інші люди, як вони його оцінюють та як до нього ставляться.

Виокремлені нами критерії дають змогу визначити не тільки наявність або відсутність тих чи інших знань, умінь і навичок, а й рівень їх сформованості, а отже готовності магістрів до професійно-педагогічної діяльності.

УДК 378.091.31:811

РЕЗНІК В.Г., ст. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ: ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ

Якість освіти сучасних студентів як майбутніх фахівців вимагає нової орієнтації цілей, принципів, змісту, методик викладання мови, оцінювання набутих знань відповідно до визначених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці фахівця типових завдань та вмінь їх застосування у його діяльності, розвиток діяльнісної комунікативної компетенції.

Основна функція інноваційного навчання – це не стільки підготовка до життя, скільки безпосереднє включення в сам життєвий процес, що можна здійснити лише за умов оволодіння прийомами саморозвитку та самоосвіти. Таким чином, основна мета інноваційного навчання – це навчити людину вчитись у будь-якій ситуації. В основі моделі інноваційного навчання – спільна діяльність студента і викладача у формі діалогу, міжособистісних взаємодій та інтенсивного занурення в предмет.

Мета доповіді полягає в обґрунтуванні доцільності використання передового досвіду Гете-Інституту у навчанні німецької мови та застосування його інноваційних методик навчання, обумовлених орієнтацією на ключові вміння, яких повинні набути майбутні фахівці, що вивчають дисципліну «Практика другої іноземної мови та переклад».

Інноваційне навчання іноземної мови передбачає відмову від переказу навчальних текстів та інших репродуктивних методів навчання та перехід до рівноправного діалогічного спілкування, моделювання реальних життєвих ситуацій, впровадження інтерактивних видів роботи: методу проєктів, мозкової атаки, кейс-методу, рольових ігор тощо. Воно сприяє формуванню критичного мислення студентів та здатності застосовувати отримані знання в конкретних ситуаціях.

Гете-Інститут – це всесвітня мережа культурних центрів Федеративної Республіки Німеччина, що популяризує вивчення німецької мови за кордоном і підтримує міжнародну співпрацю в культурній сфері. Один із основних напрямів роботи Гете-Інституту є викладання німецької мови як іноземної, проведення мовних курсів та екзаменів, розробка навчальних матеріалів та підвищення кваліфікації викладачів німецької мови. Гете-Інститут пропонує диференційовану програму мовних курсів. Починаючи з курсів для початківців аж до найвищого рівня слухачі займаються мовою за комунікативними методиками, готуючись до центральних іспитів Гете-Інституту.

До професійно і фахово-орієнтованих технологій в навчальному процесі належать організація роботи і часу, візуалізація, презентація, ведення розмови/дискусії та/або керування ними, аналіз професійних ситуацій, метаплан, майнд-меппінг тощо. Зазначені технології можуть знайти своє застосування насамперед у таких формах організації занять як проєктна робота та ділові ігри. Останні відкривають можливості для творчої та експериментальної діяльності і навчання, якими керують самі студенти.

Ділова гра є засобом моделювання різноманітних умов професійної діяльності шляхом пошуку нових засобів її виконання. Ділова гра імітує певні аспекти людської діяльності та соціальної взаємодії. Гра є ефективним методом навчання, оскільки усуває протиріччя між абстрактним характером предмету та реальним характером професійної діяльності.

Нині широкого застосування в навчальному процесі набув *метод проєктів*. Проєктна робота є об'єднаною навчально-пізнавальною творчою діяльністю студентів-партнерів, які мають спільну проблему, мету, способи діяльності, узгоджені методи, спрямовані на досягнення загального результату сумісної діяльності, а метод проєктів є тим методом, в основі якого лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання та орієнтуватися в інформаційному просторі, розвивати своє критичне мислення.

На Інтернет-сайтах Гете-Інституту також представлені можливості застосування ресурсів *Веб 2.0* у навчальному процесі, які відповідають сучасному етапові розвитку інтерактивних технологій. Наприклад, сайт <http://www.goethe.de/frm/deindex.htm> містить інтерактивні вправи, ігри, подкасти, відеоматеріали, програмне забезпечення для сучасних пристроїв для комунікації, що уможливорює вивчення німецької мови в цікавий, сучасний, ефективний спосіб.

Отже, використання передового досвіду Гете-Інституту у навчанні німецької мови та застосування інноваційних методик навчання сприяють оволодінню студентами ключовими вміннями, які становлять одну із складників професійної комунікативної діяльності.

ТИМОЩУК Г.В., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

a.tymoshchuk07@gmail.com

ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ

Ефективне та змістовне викладання китайської мови, як і будь-якого іншого предмету, неможливе без розвитку у студентів мотивації до навчання, оскільки саме мотиви виконують функції визначення мети та змісту в діяльності. Під мотивацією розуміємо сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, що спонукають людину до діяльності, визначають її межі та форми, надають їй спрямованості, орієнтованої на досягнення певних цілей. Мотиви – це ті внутрішні сили, які пов'язані з потребами особистості і які спонукають її до певної діяльності, це переважно усвідомлене внутрішнє спонукання особистості до певної поведінки, спрямованої на задоволення тих чи інших потреб.

Існує низка причин, які знижують мотивацію студентів до навчання, зокрема, виділяють організаційні, психологічні та педагогічні причини. Перші пов'язані з мінімальною участю студентів у плануванні занять; другі – з особливостями психологічного та психічного стану студентів; треті – з форматом подання матеріалу. Мультимедійні матеріали є одним із засобів подолання низької чи відсутньої мотивації до вивчення іноземної мови. Якщо форма викладення матеріалу не пробуджує інтересу чи цікавості необхідно залучати допоміжні засоби навчання, які є близькими та зрозумілими сучасному студенту. Ними, на нашу думку, виступають мультимедійні засоби (художні та документальні фільми, Інтернет-матеріали, навчальні аудіозаписи, тощо), які, при відповідній обробці викладача на сучасному етапі викладання китайської мови можуть стати стрижневим елементом практичних занять.

Для студентів факультету лінгвістики передбачається володіння навичками, які дозволяють спілкуватись в усній та письмовій формі. Тому студентам запропоновано проводити інтернет листування з носіями мови, що дозволяє застосовувати отримані мовні знання в реальній ситуації спілкування і до того ж письмово. Вся виконана робота потім усно обговорюється на заняттях.

Також студентам пропонується зробити Інтернет - проекти. Ці проекти розраховані на те, що навчаються отримують завдання, для виконання якого їм необхідно знайти інформацію в Інтернеті і представити потім результати свого пошуку в вигляді мультимедійного проекту. Тема проекту може відповідати навчальній темі або бути абсолютно незалежною. Але в будь-якому випадку вона повинна бути цікавою для студентів і входити в загальний контекст навчання мови. До таких тем належать: - вивчення інформації про будь-яке місто Китаю; складання плану подорожі літаком, автобусом по Китаю; пошук і знаходження інформації про продукти, про можливість навчання або роботи і так далі. У процесі роботи студенти отримують актуальну країнознавчу інформацію: як живуть китайці, що вони їдять, в яких будинках живуть і так далі. Але не тільки це є позитивним результатом проведення недейних проектів. Навчаються знайомляться з величезною кількістю нових ієрогліфів, автентичних текстів, при цьому в студентів виникають позитивні емоції від того, що вони розуміють тексти іноземною мовою, значить, вони не даремно займаються його вивченням. Цей факт стає потужним стимулом для подальшого вивчення китайської мови. До того ж студенти збагачують свій словниковий запас. Також актину зацікавленість студенти проявляють до мультимедійних підручників, які ми використовуємо на заняттях. Підручник, який містить ручку, що розмовляє. Наводите її на певне слово китайською чи українською мовою, і ручка його вимовляє.

Найцікавішим звичайно є відео звернення до студентів Тайваню. Студенти активно обмінюються відео зверненнями записаними під час проведення заняття, обмінюючись відповідями на питання один одного.

Отже, запропонований метод належить до провідних умов, які позитивно впливають на виникнення, розвиток та підвищення навчальної мотивації студентів, які бажають реалізувати себе як у навчальному процесі, так і у своїй майбутній професійній діяльності. Завдяки ним студенти можуть усвідомити доцільність цієї діяльності і повноправно брати в ній активну участь.

УДК 378.147.016:81'243:908

НОСЕНКО М.М., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

inozemnova@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ НА ЗАНЯТТЯХ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Під лінгвокраїнознавчою компетенцією розуміють здатність здійснювати міжкультурну комунікацію, що базується на знаннях лексичних одиниць із національно-культурним компонентом семантики й уміннях адекватного їх застосування в ситуаціях міжкультурного спілкування, а також уміннях використовувати фонові знання для досягнення взаєморозуміння у ситуаціях опосередкованого й безпосереднього міжкультурного спілкування.

Для формування лінгвокраїнознавчої компетенції потрібне не знання країнознавства як комплексу наукових дисциплін, а так звані фонові знання, тобто знання про країну та її культуру, відомі усім жителям даної країни (на відміну від загальнолюдських або регіональних). За Т. Колодько лінгвокраїнознавча компетенція включає також знання безеквівалентної лексики, топонімів, антропонімів, «хрононімів», фразеологізмів. Л. Мельникова зосереджує увагу на невербальних компонентах у формуванні лінгвокраїнознавчої компетенції студентів.

У лінгвокраїнознавстві під безеквівалентною лексикою розуміються лексичні одиниці, план вираження яких неможливо порівняти з якими-небудь іншомовними лексичними поняттями. Безеквівалентні слова в точному значенні неперекладні, і їхнє значення розкривається шляхом тлумачення. Так, прикладом цього в німецькій мові можуть бути назви свят: Oktoberfest, Narrentag.

Національно-культурний компонент фразеологічних одиниць теж відіграє значну роль у формуванні лінгвокраїнознавчої компетенції. Наприклад, фразеологізм Schwein haben повертає нас у часи лицарських турнірів, коли під час стрілецьких змагань, окрім найкращого, нагороджували найгіршого.

Спочатку нагородою були різні свійські тварини. Найгірший стрілець одержував свиню, яку він власне не заслужив. Проте це був хоч якийсь, але прибуток, отже, йому пощастило. Інший варіант пояснення: на території Німеччини з давніх часів найдешевшим видом скотарства було свинарство, воно давало чималі прибутки. А тому свиня була у німецькому ареалі як символ благополуччя, багатства. Наприклад, новорічне привітання "Viel Glück zum Jahreswechsel" супроводжується часто зображенням поросяти, грошова скарбничка має форму свині (Sparschweinchen). Сьогодні цей фразеологізм означає "мати щастя, щастити".

Без володіння інформацією про цінності та базові уявлення, що утворюють концептуальну картину світу співрозмовника, неможливе розуміння тексту як комплексу вербальної та невербальної інформації, незважаючи на знання семантики мовних одиниць. Адже міжкультурна комунікація повинна враховувати такі аспекти: дозволи і заборони на здійснення певних комунікативних актів; стереотипні характеристики комунікативних актів;

етикетні характеристики актів спілкування; пояснення психологічної реалізації комунікації; опис традиційних символів, порівнянь. Треба також пам'ятати про комунікативні табу – мовні, тематичні та контактні заборони у спілкуванні. Тільки за умови, що ці вимоги будуть ураховані й дотримані, спілкування може вважатися ефективним, а переклад правильним.

УДК 811.133.1:331.101.3

СТОЛБЕЦЬКА С.Б., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет.

stlb@magnus.kiev.ua

ІНТЕРАКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ: ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ

В умовах переходу від індустріального до когнітивного суспільства взаємодія в аудиторії між студентами та викладачами в рамках процесу викладання/вивчення іноземних мов стає все актуальнішою. Позитивні чи негативні тенденції перспектив молоді після отримання освіти (емоційне життя, робота, соціальний статус, особиста чи колективна можливості реалізації, тощо) грають важливу роль як зовнішній фактор мотивації або демотивації. Важливо, отже, щоб викладач з самого спочатку оцінив наслідки свого педагогічного впливу, зважаючи на всі фактори, які можуть сприяти мотивації чи демотивації студентів.

Перед викладачем завжди стоїть проблема вибору тих шляхів, які допоможуть найбільш успішно та продуктивно навчати і вчитися. Викладач прагне створити такі ситуації, такі обставини, за яких у студента з'явилось би бажання діяти, брати участь у вирішенні проблемної ситуації, відповідати на поставлені запитання, виконувати самостійну роботу, тощо.

В основі стратегії співробітництва лежать ідеї стимулювання та спрямування педагогом пізнавальних та життєвих інтересів студентів. Значення цієї форми організації навчання настільки велике, що весь педагогічний процес починає розглядатись як «педагогіка співробітництва». Разом з тим, це реальне втілення особистісно-діяльнісного підходу саме до викладання іноземної мови, де спілкування в співробітництві є і формою, і засобом, і метою навчання. Викладач має бути готовим прихильно сприймати вираження демотивації студентів, намагатися зрозуміти їх відчай аби потім допомогти їм позитивно оцінювати майбутнє. Іноді варто відважитися запитати у студентів про те, чого вони потребують, що вони бажали б вивчити щоб передбачити в своєму педагогічному арсеналі моменти "захоплення студентами влади" над навчальним процесом; навчитися домовлятися та миритися з протиріччями фактичного співіснування в даному просторі. Важливо бути готовим почути або побачити, що деякі фрагменти навчання є важкими і це засмучує студентів, вимагає надмірних зусиль. Діяльність є значущою для студента в тій мірі, в якій вона відповідає його сфері інтересів, знаходиться в гармонії з його власними проектами та турботами.

Адже сучасна методика викладання іноземної мови повинна підготувати студентів до самостійного вирішення різноманітних комунікативних завдань, що виникають у процесі діяльності людини.

УДК 371.311.4

ПИЛИПЕНКО І.О., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

Inna_ra.82@mail.ru

МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

Процеси інтеграції у світі, намагання України зайняти відповідне місце в Європі зумовили соціальне замовлення суспільства до вивчення іноземної мови (ІМ), оскільки

виникає потреба у фахівцях, які б володіли мовою міжнародного спілкування на належному рівні. Звідси – і підвищення вимог до майбутніх вчителів ІМ. Так, Проектом програми з англійської мови для університетів/інститутів передбачено формування у майбутніх філологів як комунікативної, так і професійної компетенції.

Так, Ю.І. Пассов у своєму дослідженні вказує на необхідність реалізації принципів мовленнєво-розумової активності, індивідуалізації при ведучій ролі її особистісного аспекту, функціональності, ситуативності або комунікативності та новизни. Пізніше Ю.І. Пассов у своїй концепції розвитку індивідуальності в діалозі культур до вказаних принципів додає ще принцип оволодіння іншомовною культурою через спілкування, принцип взаємопов'язаного оволодіння усіма аспектами іншомовної культури та всіма видами мовленнєвої діяльності. Н.І. Гез, М.В. Ляховицький, О.О. Миролубов, С.К. Фоломкина, С.Ф. Шатілов до загальних методичних принципів навчання ІМ відносять: принцип комунікативної спрямованості навчання ІМ, принцип урахування особливостей рідної мови, принцип домінуючої ролі вправ. В.В. Сафонова, розглядаючи соціокультурну освіту засобами ІМ, вказує на ефективність освіти у разі врахування наступних принципів: принципу дидактичної культурозгідності, принципу діалогу культур і цивілізацій та принципу домінування проблемних культурознавчих завдань.

Проведений нами аналіз вищезгаданих наукових праць свідчить про те, що методисти не мають єдиної точки зору щодо методичних принципів навчання ІМ, крім того, невисвітленою залишається проблема визначення методичних принципів та їх реалізації при формуванні професійно орієнтованої англомовної граматичної компетенції. Саме тому ми вважаємо за доцільне розглянути цей теоретичний аспект, оскільки його дослідження сприятиме ефективному опануванню студентами змісту професійно орієнтованої англомовної граматичної компетенції і досягненню цілей навчання на рівні вимог Проекту програми. Отже, розгляд та визначення шляхів реалізації методичних принципів формування професійно орієнтованої англомовної граматичної компетенції і є завданням даної статті.

Під професійно орієнтованою англомовною граматичною компетенцією майбутніх філологів ми розуміємо здатність реалізовувати граматичну компетенцію в різноманітних умовах мовленнєвого спілкування, здатність вчителя до успішної професійної діяльності, що передбачає оволодіння майбутніми філологами сукупністю знань, навичок та вмінь, які б забезпечували формування в особистості готовності до професійної діяльності та міжкультурного спілкування.

Викладений у даній статті матеріал не вичерпує усіх теоретичних аспектів проблеми формування професійно орієнтованої компетенції та вимагає подальшого наукового дослідження, а саме – розгляду змісту цієї компетенції, тобто знань, навичок і вмінь, необхідних для її формування.

УДК 378.147:81'253-057.2:631/635

ГЕТЬМАН Т.Є., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

tanya.gettman@gmail.com

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ УСНОГО АНГЛОМОВНОГО ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ У ГАЛУЗІ АГРОНОМІЇ

В умовах посилення процесів глобалізації та прагнення України інтегруватися до європейського простору зростає обсяг міжнародної співпраці, що сприяє розширенню відповідних контактів, зокрема у галузі агрономії. Результатом цього є постійне зростання потреби державних і приватних аграрних організацій у якісному перекладі, насамперед усному.

Аналіз психологічної структури перекладацької діяльності та узагальнення підходів до проблеми вправ для навчання перекладу дозволили запропонувати три типи вправ: **підготовчі, операційні й цілісні**. Метою підготовчих вправ є оволодіння певними механізмами (наприклад, компресії, перефразування тощо), наявність яких є необхідною для перекладу, операційні призначені для розвитку перекладацьких навичок (головними з яких є пошук та вибір еквівалентів, вживання адекватних способів перекладу та переключення з одного мовного коду на інший), а цілісні – для формування умінь застосовувати перекладацькі навички для здійснення усного перекладу. При розробці комплексу вправ для навчання усного перекладу (послідовного та з аркуша), доцільно відбирати такі види **підготовчих** вправ: на перекладацький аналіз тексту оригіналу (для визначення його жанру, функції, тематичної спрямованості, реципієнта, а також для ідентифікації домінуючих мовних засобів тексту), на розпізнавання і пояснення застосованих прийомів у тексті перекладу (для усвідомлення змісту згаданих прийомів), на оцінку якості тексту перекладу та його редагування (для розвитку навичок критичного оцінювання), на одномовні перефразування, компресію й антиципацію (для розвитку відповідних навичок), на оволодіння перекладацьким скорописом (для розвитку навичок побудови схеми тексту перекладу) та на розвиток швидкості мовлення.

Види **операційних** вправ можуть варіюватися, залежно від додаткових ознак: *мовного рівня*, на якому відбувається тренування (від рівня слова до рівня тексту), *опори* на паралельний текст (в усному перекладі з аркуша) або на друкований текст оригіналу (в усному послідовному перекладі), а також попередньої *семантизації нових ЛО*. Спільними видовими ознаками **цілісних** вправ усного перекладу з аркуша та послідовного є *рівень виконання вправи* (абзац або текст), *режим роботи* (односторонній або двосторонній переклад), *наявність або відсутність часових обмежень*, *попередньої семантизації нових ЛО*, *часу на попереднє ознайомлення зі змістом тексту*, *запису перекладів студентів на звуконосії для подальшого аналізу*.

УДК 378.016-057.875:63:001.8

ВАКАЛЮК Н.І., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

Istrangl@ukr.net

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-ЛІНГВІСТІВ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Викладач іноземної мови повинен не тільки добре володіти мовою, а й уміти розв'язувати питання, пов'язані з професійно-лінгвістичною діяльністю та організацією виховання студентів. Навчаючи майбутніх фахівців іноземної мови, слід використовувати такі методи і прийоми, що збуджують інтерес до мовного матеріалу, спонукають до творчої діяльності, викликають бажання постійно поповнювати свої знання.

Формуванню особистості спеціаліста сприяє науко-дослідна і учбово-дослідна робота студентів в аудиторії і під час самостійних занять. Мета НДРС (науково-дослідна робота студентів) і УДРС (учбово-дослідна робота студентів) – поглибити науково-теоритичні знання про мову, оволодіти методикою дослідження, навчитися застосовувати її у професійній діяльності. Студенти повинні навчитися чітко формулювати завдання дослідження, глибоко аналізувати і узагальнювати мовні явища, займатися самоосвітою і самовихованням.

Підготовка студентів до науково-дослідної роботи відбувається поетапно в процесі формування вмінь і навичок пізнавально-творчої самостійної роботи. Практика показує, що чітко організована, систематична УРДС розвиває їх творчі здібності, пізнавальний інтерес і логічне мислення, формує у них вміння працювати з науковою і навчальною

літературою, планувати свою роботу, визначати мету дослідження. Кожний етап УДРС повинен мати конкретну мету і бути узгодженим з навчальними планами.

Для оптимізації розумової діяльності студентів важливе значення має проблемна лекція, що розвиває творчу активність і передбачає після лекційне «домислювання» проблем. Щоб стимулювати УДРС, на матеріалі лекції розробляють спеціальні питання і завдання, які відповідають рівню знань слухачів. Подані в лекції приклади аналізу мовних явищ, а також зразки роздумів, пояснень і самостійних висновків полегшують розв'язання питань і виконання завдань. Завдання на домислювання, які є складовою частиною проблемної лекції, – це засіб контролю і закріплення матеріалу.

Під час читання проблемних лекцій використовують наочність і ТНЗ. Для виступів з питань, порушених в лекції, залучають студентів старших курсів, які ознайомлюють присутніх з основними положеннями своїх наукових розробок. На таких лекціях велику роль відіграє фактор емоційності. Він позитивно впливає на розвиток у студентів професійного інтересу.

Для розвитку пізнавального інтересу слід залучати тих, хто присутній на таких лекціях, до посильної участі в обговоренні порушених питань. Так, пояснюючи етимологію англійських слів, наприклад, назв місяців, можна звернутися до слухачів з проханням розповісти про походження назв місяців в українській мові.

Під час вивчення теми «Семантичні поля» особливий інтерес викликають повідомлення студентів про мовну та логічну категорії кількості, про відображення реальної дійсності в числівниках, про їх висхідні і низхідні зв'язки, про ретроспективне предметне значення, що поступилося абстрактному, кількісному значенню, яке частково стерлося в числівниках у фразеологічному контексті, тощо. Тут спостерігається тісний зв'язок НДРС і УРДС, які не дублюють, а доповнюють одна одну і позитивно впливають на творчу діяльність молодих дослідників.

На старших курсах студенти продовжують розвивати навички усного і писемного реферування спеціальної літератури, вчать оформляти наукові роботи. Вони ознайомлюються з науковими дослідженнями з фаху, роблять повідомлення на семінарських заняттях, вчать користуватися літературою та каталогом.

УДК 378.141.032:808.5–057.4

БАРАН Н.А., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

nata.baran.77@mail.ru

СТУДЕНТ ЯК СУБ'ЄКТ ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЗА ФАХОМ

Професійна діяльність зобов'язує як керівників, так і підлеглих виступати із наказами, розпорядженнями, доповідями, звітами, інструктажами, брати участь у нарадах, дискусіях, диспутах, дебатах тощо. Така діяльність потребує неабияких риторичних знань, навичок та умінь. Дану проблему досліджували в теоретичному та прикладному аспектах такі вчені і педагоги-практики: Н.Д. Бабич, О.А. Баєва, Л.В. Барановська, Д.Х. Вагапова, В.М. Вандишев, М.І. Гураль, Ю.М. Дишлюк, М.Г. Дячок, Г.Д. Єрушевич, Л.Г. Зубенко, Н.С. Лис, Л.І. Мацько, Я.Г. Мельник, А.К. Михальська, Л.М. Паламар, С.В. Ратушняк, Г.М. Сагач, В.В. Тарасова, О.І. Тарасова, Н.Г. Чибісова та інші.

Під риторичними уміннями розуміємо: уміння слухати виступаючого; грамотно висловлюватися; опрацьовувати великі блоки інформації, аналізувати, структурувати та узагальнювати її; здатність мислити логічно і на цій основі чітко висловлюватися.

Риторика – це наука про способи переважно мовного впливу на аудиторію, метою якого є інформування, переконання, агітація тощо.

Безпосередню участь у формуванні риторичних умінь студентів беруть викладачі таких дисциплін, як «Риторика», «Ораторське мистецтво», «Комунікативні процеси у навчанні», «Українська мова», «Ділова українська мова», «Українська мова за професійними спрямуванням», «Культура фахового мовлення», «Public relations», «Ділова англійська мова».

Процес риторизації навчального процесу слід розглядати як процес модернізації діяльності викладача (ритора). Безумовно, риторизація освіти сприяє розвитку індивідуальних творчих здібностей особистості, формує базу риторичної компетентності та успішної майбутньої професійної діяльності. Система формування ораторських умінь на сучасному етапі розвитку освіти є необхідною, значущою частиною загальної системи університетських дисциплін як гуманітарного, так і фізико-математичного й природничого профілів. Сьогодні риторика – предмет, що широко викладається у світі й у багатьох навчальних закладах України.

Визначальним фактором, що впливає на ефективність сучасного управління пізнавальною діяльністю студентів, є професіоналізм викладача. Аналізуючи рівень професіоналізму викладача, в першу чергу оцінюємо його власні знання (їх системність, глибину) та уміння передавати ці знання студентам, використовуючи психологічні важелі впливу та бездоганне знання рідної мови.

Відповідно до гуманітарно-культуротворчої стратегії філософії сучасної освіти, особливе значення для модернізації навчання має становлення педагога як суб'єкта культури. Ці положення концептуалізують педагогічну діяльність, перш за все стосовно креативного, особистісно орієнтованого, полікультурного навчання.

Одне із головних завдань викладача – викликати у студентів бажання розвивати власні ораторські здібності.

У процесі формування риторичних умінь студентів відіграють роль такі їхні психологічні чинники: тип темпераменту, екстра-/інтровертність, спостережливність, пам'ять, альтруїзм/егоїзм, рівень власної самооцінки, соціальне середовище.

Процес формування риторичних умінь у студентів є багатоаспектним і трудомістким, але успіх значною мірою є прямо залежним від спрямованості студентів на підвищення власного рівня освіченості, збагачення світогляду – це з одного боку, а з іншого – результат залежить від особи викладача: його комунікативної компетенції, а також толерантності, професіоналізму, гуманності, спрямованості на розвиток індивідуальних творчих здібностей студентів.

УДК 81'243:0004.9:378.147

ВЕЛИКА К.І., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

veli-katya@yandex.ru

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТА ЕЛЕКТРОННО-ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВНЗ

З того моменту, коли винайшли комп'ютер, світові технології почали розвиватися дуже швидко. Людство винайшло засіб, за допомогою якого можна швидко і легко виконати будь-які складні а інколи й прості завдання: розв'язати надскладні математичні розрахунки, створити програми, які спрощують будь-яку розумову або фізичну працю, а інколи і розважити себе. Зараз більшість не уявляє своє життя без ай-ті технологій адже немає такої сфери де ми б їх не використовували. Так само і в навчальному процесі ми теж не можемо не використовувати інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) або електронних освітніх

ресурсів (EOP), іншими словами навчальні, наукові, інформаційні матеріали розроблені в електронній формі.

Зараз кожен студент володіє комп'ютером, а тому викладачеві, щоб зацікавити або вразити навчальною інформацією потрібно плідно попрацювати. Не будемо забувати й про ті нові гаджети, які вони встигають використати під час заняття не в навчальних цілях. А оскільки викладач – людина розумна, швидко адаптувалась до сьогоденного середовища і почала використовувати ІКТ як допоміжний елемент в навчанні іноземних мов. Ми все частіше стали використовувати презентації для інтерактивних занять, які допомагають як найкраще візуально подати дидактично-навчальний матеріал.

З метою вивчення іноземних мов викладачі організують спілкування в режимі електронної пошти, електронної конференції, електронної лекції та дошки оголошень. Це створює унікальну автентичну ситуацію діалогічного мовлення між студентами та викладачами, при якому спілкування відбувається за рахунок листування і обміну інформацією. І як приємно, коли студент тримає свій гаджет, щоб перекласти слово, або навчитися писати на іноземній мові електронного листа другу.

Також доцільно використовувати мультимедіа паралельно з традиційними методами навчання, інтегруючи їх в навчальний процес.

Проблемі шляхів активізації вивчення іноземних мов за допомогою ІКТ, також приділяє Шумаєва С.П. Старший виклад зазначає, що завдяки використанню мультимедійних засобів студенти відпрацьовують усі аспекти мови, дозволяючи задіяти майже всі їх органи чуття та поєднати друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, статичні фотографії та аудіо запис. Звичайно такі впровадження в навчальний процес дуже ефективні лише при застосуванні комунікативного методу навчання, коли викладачем створюється умови реальної життєвої ситуації і студенту потрібно вирішити поставлене комунікативне завдання, використавши іноземну мову.

Останніми роками все більше викладачів використовують електронні словники в процесі навчання, і це не дивно. Використання студентами електронних словників має багато переваг: 1) швидке знаходження необхідного слова та його переклад, 2) прослуховування слова, озвучене носієм мови, 3) створення власного словника та історії, в якій можна зорієнтуватися та знайти необхідний матеріал.

Існують електронні словники, які містять додатки з тренувальними уроками, наприклад ABBY Lingvo Tutor. Використання такого словника в процесі вивчення іноземної мови поширює словниковий запас та вдосконалює знання студентів.

Так Шепелева О.В. у своїх публікаціях згадує проте, що великого поширення набувають тлумачні і двомовні словники іноземних мов, розміщені в Інтернеті. Вона вважає, що такі словники роблять зручнішою роботу з опрацюванням тексту (електронними тлумачними словниками можна полегшити роботу викладача під час введення нового лексичного матеріалу або допомогти студентам при запам'ятовуванні та повторенні лексики, яка вже знайома). До того ж, у словниковій статті слова подаються в більшості випадків разом з лінгвістичним контекстом, який пов'язаний із зовнішньою ситуацією використання слова.

Ми можемо навести найбільш відомі електронні словники, якими користуються студенти це: PROMT, Pragma, ABBYY LINGVO. Найпопулярніші звичайно – це он-лайн сервіси ABBYY Lingvo. Pro та Google. І словникові програми для запам'ятовування іноземних слів: Vocabilis, LinguaLeo, BX Language Acquisition, Basic English, EZ Memo Booster, EnglishWord, Language Study.

Під час роботи з студентами аграрних вузів, використання електронних словників з програмами запам'ятовування є дуже ефективними. Застосування електронних ресурсів у навчальному процесі дає змогу реалізувати принцип особистісно-орієнтованого навчання. На думку Костенко І.Г, індивідуалізація процесу навчання відбувається завдяки великому потенціалу комп'ютерних засобів щодо адаптації потреб кожного студента. Принцип індивідуалізації в комп'ютеризованому навчальному процесі з іноземної мови забезпечується можливістю вибору індивідуального темпу роботи; індивідуальним способом керування

навчальною діяльністю, застосуванням різних за ступенем складності завдань з можливістю переходу від простих варіантів роботи до більш складних.

Таким чином, ми повністю погоджуємось з педагогічним досвідом Костенко І.Г. та Шумаєва С.П. Використання (ІКТ) та (ЕОР) на заняттях іноземної мови – це ефективний засіб навчання студентів аграрних ВНЗ. Задовольняючи природну цікавість до пошуку інформації та роботі в мережі, ми забезпечуємо умови для ефективного вивчення іноземної мови. Така форма подання дидактичного матеріалу студентам аграрного вузу ефективна і іноземна мова засвоюється за допомогою мимовільної пам'яті в цікавій формі.

УДК 378.147

ЗЕЛІНСЬКА В.А., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

vitatelexa@gmail.com

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МОДЕЛЕЙ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ДЛЯ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Питання вивчення іноземних мов для студентів вищих навчальних закладів є вельми актуальним. Це пов'язане, в першу чергу, із необхідністю фахівців різних галузей аграрного господарства спілкуватися, обмінюватися досвідом та проходити навчання закордоном, та з поступовою інтеграцією України у європейське та світове співтовариство. Саме тому викладачі приділяють багато уваги вдосконаленню методики викладання іноземних мов, використання сучасних моделей викладання іноземних мов за професійним спрямуванням під час навчальної, самостійної та індивідуальної діяльності. Це дає змогу сформуванню у студентів ті навички, які знадобляться їм у майбутній професії, забезпечать конкурентоспроможність та допоможуть адаптуватися у динамічному світі.

В вузах застосовують таку методику навчання іноземної мови для студентів немовних спеціальностей, яка базується на перекладі навчальних спеціалізованих текстів, засвоєнні термінології та вивчені граматики. Ця методика допомагає розвивати навички читання, інтерпретації текстів, оволодіння фаховою термінологією, і в той же час негативно впливає на комунікативні здібності студентів. Єдиним місцем, де студенти нефілологічних спеціальностей можуть показати свої знання з іноземної мови, залишається аудиторія, а успішна здача модулю – стимулом до її вивчення. Тому вибір і використання раціональних методів навчання на заняттях іноземної мови перш за все є завданням викладача, а також його креативний підхід до них.

Розглянемо детальніше критерії відбору якісних методів навчання іноземної мови за Н. Волковою, серед яких: заохочення студентів до роботи на занятті за допомогою їхніх емоцій та почуттів; створення комфортної і цікавої ситуації, яка має на меті активізувати діяльність студента; студент – головна фігура в процесі навчання; стимулювання до розвитку мовних здібностей студентів; використання різних форм роботи на занятті – індивідуальну, групову, колективну. Одним із сучасних методів є застосування комп'ютерів на заняттях виявляє резерви навчального процесу, особистості студента; збільшує дидактичні можливості викладача. Виконання комп'ютерних програм сприяє підвищенню професійного рівня майбутнього фахівця; забезпечує сприймання інформації через зоровий та слуховий канали; дозволяє здійснювати навчання і контроль засвоєння матеріалу в різних режимах самостійного пошуку і на різних рівнях складності. Використання комп'ютера є доцільним у процесі навчання мовного та мовленнєвого матеріалу іноземної мови, а також проведення тестування щодо перевірки рівня сформованості навичок і вмінь видів діяльності іноземною мовою.

Методичні переваги навчання іноземній мові за допомогою мультимедійних засобів свідчать, що цей метод має більший ступінь інтерактивного навчання, дає можливість обирати темп та рівень завдань, покращує швидкість засвоєння граматичних конструкцій та накопичення словникового запасу. Також до безумовно технічних переваг цього методу можна віднести можливість використання інтерактивних відео- та аудіо роликів при навчанні усному мовленню. Демонструючи схеми, фото та малюнки за тематикою мовного спілкування, реалізується принцип наочності. При опануванні іноземною мовою в студентів виникає ряд проблем, однією з яких є низька мотивація до вивчення мови. В таких випадках саме інтерактивні технології виступають цінними для застосування, тому що вони створюють такі умови, коли студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність.

Особлива увага приділяється інтерактивному навчанню письма та читання. Інтерактивне навчання писемного мовлення у вищій школі має формувати і розвивати уміння обговорення, аналізу і взаємоперевірки. Сучасна модель процесу читання сконцентрована на інтерактивному зв'язку читача та тексту, який вивчається. Викладач повинен подати текст, організувати завдання, які допоможуть учням зрозуміти його (чи дозволять викладачу побачити, наскільки його не зрозуміли), а після цього тільки стежити за роботою над текстом та часом, коригувати їх. Текст повинен бути вірно підібраний, завдання мають відповідати типу тексту, виду читання, рівню мовної підготовки учнів.

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність впровадження сучасних моделей викладання іноземної мови за професійним спрямуванням для студентів немовних спеціальностей у вищих навчальних закладах залежатиме залежить від особистості викладача, наявних підходів та методів. А доцільне використання методів навчання іноземних мов допоможе розкрити творчий потенціал студентів, сприятиме формуванню майбутніх фахівців у певній галузі.

УДК 801.671:57:81'367.2

СТРІЛЕЦЬКА С.В., канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДОПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТУ ЯК ПЕРША СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПРОЦЕСУ ПЕРЕКЛАДУ

Одним із важливих завдань, які стоять перед викладачами ВНЗ (спеціальність – іноземна філологія), – навчити студентів перекладацькому аналізу тексту.

Адекватний письмовий переклад неможливо здійснити без відповідного перекладацького аналізу вихідного текстового матеріалу [1, с. 4]. За Д. Робінсон, переклад в першу чергу є процесом, а перекладацький аналіз – складовою частиною цього процесу, результатом якого є перекладений текст [2, с. 12].

Перша складова частина процесу перекладу – доперекладацький аналіз – передбачає виявлення у тексті повторень як лексико-семантичного засобу забезпечення когезії в тексті, створення сітки вузлів лексико-семантичного зв'язку, встановлення “семантичного ядра” шляхом визначення центральних і маргінальних речень за М. Ноеу (1991).

Питання повторень як лексико-семантичного засобу забезпечення когезії в тексті було предметом дослідження С.Є. Максимова, М. Ноеу та ін. Проблему ідентифікації повторень та створення сітки вузлів лексико-семантичного зв'язку вивчали І.В. Арнольд, К.І. Белоусова, С.Є. Максимова, М. Ноеу та ін.

Текст – це інформаційна структура, одна з форм мисленнево-мовленнєвої діяльності людини, що слугує засобом комунікації і реалізується в єдиній системі мовних форм. Важливою ознакою цієї системи є зв'язність.

Проаналізувавши низки відомих наукових теорій, присвячених вивченню загальних властивостей тексту, зокрема, теорію Р. де Богранда та В. Дресслера, виділяємо сім обов'язкових істотних рис, що роблять текст текстом. а саме: когезія, когерентність, інтенціональність, акцептабельність, інформативність, ситуативність та інтертекстуальність [3, с. 31].

Дослідники визначають когезію (зв'язність) однією з найважливіших категоріальних характеристик тексту, оскільки вона допомагає зрозуміти текст у цілому і, відповідно, правильно його перекласти рідною мовою.

Важливим видом когезії в тексті, на думку Halliday, Hasan (1976), Hoyer (1991), є лексична або лексико-семантична когезія (англ. "lexical or lexical and semantic cohesion") [1, с. 26]. Лексико-семантична когезія забезпечується зв'язками між реченнями, утвореними шляхом лексико-семантичного повторення (англ. «repetition links»), тобто наявністю в реченні лексичних одиниць (слів або словосполучень), які відновлюють певні елементи з попередніх речень для надання про них нової інформації" [4, с.268].

Услід за С.Є. Максимовим, визначимо головні типи повторень, які можна спостерігати між реченнями в текстах різних функціональних стилів: 1) просте лексичне повторення (англ. "simple lexical repetition"); 2) складне лексичне повторення (англ. "complex lexical repetition"); 3) проста парафраза (англ. "simple paraphrase"); 4) складна парафраза (англ. "complex paraphrase"); 5) кореферентне повторення (англ. "co-reference repetition"); 6) субституція (англ. "substitution") [1, с.27-28].

Просте лексичне повторення формується у випадку, якщо лексична одиниця повторюється у тексті без значних змін. Наприклад, іменник в однині набуває форму множини, а дієслово в теперішньому часі – форму минулого часу, активний стан перетворюється на пасивний, займенник у називному відмінку замінюється на займенник у непрямому відмінку тощо. Зауважимо, що простим лексичним повторенням вважається повторення лише повнозначних слів (англ. "lexical words"). Лексичне повторення службових слів (англ. "grammatical words") як артиклі, прийменники, сполучники, допоміжні дієслова, частки не розглядається.

Складне лексичне повторення утворюється, коли дві лексичні одиниці не є схожими, проте мають однакову лексичну морфему; вони також можуть бути ідентичними, але належати до різних частин мов та, відповідно, виконувати різні граматичні функції. Антоніми, які мають спільні лексичні морфеми, також розглядаються як складне лексичне повторення.

Проста парафраза має місце у випадках, коли одна лексична одиниця замінюється іншою, при цьому її значення суттєво не змінюється. До простої парафрази відносяться більшість контекстуальних синонімів.

Складна парафраза – це заміна однієї лексичної одиниці на іншу з протилежним значенням (антонімом), що не має спільної лексичної морфеми. Складна парафраза також має місце, коли одна лексична одиниця є комплексним лексичним повторенням іншої і одночасно простою парафразою третьої лексичної одиниці. У цьому випадку складна парафраза спостерігається між другим і третім словом. Це семантичне явище називається трикутник-сполучення (англ. "link-triangle").

Кореферентне повторення утворюється, коли два слова, інтерпретуючись, мають однакового референта і стосуються однакового об'єкта реального світу в даному контексті.

Субституція – це заміна одних лексичних одиниць на інші, зокрема, іменників на займенники (особові та вказівні) [1, с.27-28; 4 с. 52-55].

З огляду на характеристику типів повторень, розглянемо правила утворення зв'язків між реченнями в тексті шляхом лексико-семантичного повторення за М. Ноеу (1991): 1) зв'язок (англ. "link") утворюється між реченнями, які мають однакову лексичну одиницю; 2) зв'язки, утворені шляхом лексико-семантичного повторення в межах одного речення, не розглядаються; 3) за умови утворення 3-х і більше зв'язків між двома реченнями утворюється лексико-семантичний вузол або бонд (англ. "bond") [1, с.32; 4, р. 91].

Такий підхід дозволяє виділити центральні і маргінальні речення (англ. "central and marginal sentences"). Речення, які мають максимальну кількість вузлів лексико-семантичного

зв'язку або бондів з іншими реченнями, є центральними (англ. "central sentences"). Такі речення несуть в собі основну інформацію і являють собою семантичне ядро тексту (англ. "semantic nucleus"), оскільки є найважливішими для його розуміння, інтерпретації та перекладу. У свою чергу речення, як мають недостатню кількість вузлів лексико-семантичного зв'язку або бондів з іншими реченнями, вважаються маргінальними (англ. "marginal sentences"). Такі речення несуть в собі додаткову інформацію і мають меншу семантичну цінність [1, с.36–37; 4, р. 43].

Підсумовуючи вище наведене, можна зробити висновки про те, що в основу сучасних методик перекладацького аналізу тексту покладено ідентифікацію повторень як лексико-семантичного засобу забезпечення когезії у тексті.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми, що розглядається. Перспективним може стати дослідження лексико-семантичної когезії між реченнями в інших іноземних мовах.

Список літератури

1. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська і українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу: навч. посібник / С.Є. Максимов. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Ленвіт, 2012. – 203 с.
2. Робинзон Д. Как стать переводчиком: введение в теорию и практику перевода / Д. Робинзон; пер. с англ. – М.: КУДИЦ-ОБРАЗ, 2005. – 304 с.
3. De Beaugrande R. Factors in a Theory of Poetic Translating / R. De Beaugrande. – Assen: Van Gorcum, 1978. – 212 p.
4. Hoey M. Patterns of Lexis in Text / M. Hoey. – Oxford: Oxford University Press, 1991. – 276 p.

УДК 398.21

КАРПЕНКО С.Д., канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет
philops@ukr.net

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА КАЗКА В СТУДІЯХ ІВАНА ФРАНКА

Постать Івана Франка – теоретика української фольклористики та психоаналітика духовного спадку нашого народу, безумовно помітна у процесі вивчення українського казкознавства. Історикоетнолінгвістичні праці вченого є серйозним підґрунтям у розгляді багатьох сучасних проблем побутування, генези та методології студіювання народної казки. Вчений жив і працював у часи бурхливого записування фольклорних наративів казки та її наукового жанрового становлення. Формування методології провідних шкіл під впливом як зарубіжних, так і вітчизняних праць вишліфували погляди І. Франка на народну казку, її ідейно-тематичну канву та етнокультурну неупередженість до умов побутування.

Перші публікації І. Франком записів народних казок можна датувати 1877 р. під загальною назвою «Казка. Із уст народу» на сторінках часопису «Друг» (1876, №№ 8, 23). По тому з'являються статті щодо побутування в українців поширених європейських сюжетів, що відмічені етнічним місцевим колоритом, своєрідною побудовою композиції, розширенням чи звуженням кількості персонажів тощо. Наприклад, 1883 р. на німецькомовну працю Ф. Крауса про запозичення слов'янським фольклором сюжетів із індогерманських саг та казок, І. Франко відгукнувся статтею та записом казки «Старинна романсько-германська новела в устах руського народу», казка про вередливу царівну, що перебирала женихами (записана в селі Нагуєвичах з уст Марії Гаврилик – за паспортизацією у збірнику Л. Дунаєвської, 1990).

Серед казкознавчих статей І. Франка варто згадати: «Карпаторуська література ХУІІ–ХУІІІ віків», із ґрунтовним вивченням казкового матеріалу; «Дві школи у фольклористиці» (1895), із критичною оцінкою праці польських представників антропологічної школи (статті Г. Бігеляйзена та В. Бугеля), що умовно сприймали народну творчість як природний процес,

«згори призначаючи такі речі, як казки, новели, вірування та виображення людові, витворами в кожному краю самостійними, незалежними від історичного розвитку народу, невідлучними проявами людської природи, так як які-небудь функції фізіологічні, що відразу ставить себе поза границями науки індуктивної та аналітичної. Поклик на відносини культурні і економічні, котрі будімо укладаються в різних далеких від себе сторонах аналогічно, є так само фальшивий бо ми не знаємо народу, у котрого би відносини культурні і економічні укладалися незалежно від впливів других народів»; працю «Найновіші поради в народознавстві», де вчений критикує натурально-лінгвістичну теорію міфів і висловлює власний погляд, обґрунтований, переважно, на Лянгових працях; «Коментарі до казки «Жених-мрець», що сюжетно має досить строкату палітру в українській традиції. Поряд з цим, на сторінках ЗНТШ І. Франко публікував власні записи народних казок під скромною рубрикою – «Із уст народу». Також, долучився вчений і до критерій записування казкових нарративів, уклавши «Квестіонар для збирання місцевих переказів».

Системність у дослідженні джерел збагачення української фольклорної традиції, як наукове кредо І. Франка, стає основою для проведення закритих студій, побудованих на аналізі власного матеріалу, та залученні до експериментів широких пластів усно-словесних творів інших народів, з метою демонстрації національної своєрідності фольклору, з'ясуванні природи складників цих явищ. Отже, набутки вченого лишаються актуальними й для сучасного казкознавства як джерело методичне та історичне.

УДК 811.161.1'373.4

ЩАСЛИВА Н.С., канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МОВНІ ЗАСОБИ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ ТА ПРЕЦЕДЕНТНОСТІ В АВТОБІОГРАФІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Сучасна лінгвістика вирішує насамперед питання комунікативного характеру, у спектрі вивчення яких особливе місце посідає прагматичний аспект (інтер)тексту.

У текстах автобіографічного дискурсу виявлено значну кількість інтертекстуальних імен, серед яких можна виділити наступні категорії: політичні діячі, представники монархії, прозаїки та поети, композитори, літературні персонажі тощо.

Уведення в текст «чужого слова», його атрибуція здійснюється за рахунок власних назв та цитат, що репрезентовані на універсально-, національно-, соціумно- та авто-прецедентному рівнях. Співвіднесення того чи того інтертекстуального чи прецедентного феномена з відповідним рівнем прецедентності залежить від особистої інтертекстуальної компетенції реципієнта.

Виокремимо властивість прецедентності обумовлюватися топографічно. Прецедентні феномени можуть переходити в ранг інтертекстуальних завдяки властивості тексту бути прочитаному в межах іншого часового простору.

Прецедентні антропоніми, топоніми, хрононіми, хрематоніми репрезентують референтну групу автора й відображають докільля, надають суб'єктам і подіям об'єктивно-оцінного забарвлення. Прецедентні феномени соціумного рівня є знаками прихованого значення, осмислення яких приводить до розуміння змісту твору. При цьому власні імена слугують інструментом у відтворенні портретів реальних людей. Автобіографічний твір за своєю природою постає як портретна галерея художньо-словесних образів. Серед власних назв домінують літературні антропоніми, які відображають загальнокультурні та літературні вподобання тієї чи тієї епохи, а також мовну картину світу автора-персонажа.

Власні імена-антропоніми, що входять до складу феноменів універсально-прецедентного та національно-прецедентного рівнів, характеризуються певною інтелек-

туальною інформацією, що робить можливим їх залучення в повідомлення на правах семантично значущих одиниць. Власне ім'я, що узагальнює певну ознаку і / або відповідну ситуацію, безсумнівно, змушує читача проєкціювати зміст і значення твору на ту ситуацію, з якою це ім'я пов'язане. Отже, одночасно встановлюється двосторонній зв'язок: не лише від власного імені до твору, а й навпаки. Фонд прізвиськ не є домінуючим, але репрезентація його досить виразна. Прізвиська виконують текстоорганізуючу, емоційно-експресивну функції, надають оповіді характеру буденності та об'єктивності.

Літературні інтертекстуальні та прецедентні феномени, які автор використовує як первинний засіб комунікації, є відображенням семіосфери; вони характеризують автора як компетентнісно-зорієнтовану мовну особистість.

Енергетичний потенціал власних назв-хремотонімів дає змогу розглядати їх як проміжний феномен, що має властивості власної назви та цитати («точкової»). У тексті ці феномени функціонують як «сконденсовані згустки» змісту прототексту.

Унаслідок використання автором дослівних атрибутованих висловлювань процесу в тексті утворюється значна кількість «точкових» цитат, що зумовлено жанровими особливостями прози. Виявлено випадки «колообертання» усічених цитат, цілісний варіант яких міститься в постпозиції чи препозиції. Атрибуція цитування відіграє ще одну важливу роль: вона є тим лакмусовим папірцем, що визначає ступінь довіри читача до автора цитації. Основним способом трансформації цитат є усічення.

Явище автоінтертекстуальності постає в тексті як специфічний для автобіографічного твору вид інтертекстуальності, що є однією із форм особистої еволюції письменника.

УДК 811.111:316.77:004.738.5

КОЛІСНИК М.Ю., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

marusiyana@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У FACEBOOK СЕРЕД НОСІЇВ І НЕ НОСІЇВ МОВИ

Сучасне суспільство характеризують надзвичайно потужні і динамічні процеси розвитку інформаційно-комунікаційних та медіа-технологій, що є чи не найважливішими чинниками його функціонування та, безсумнівно, мають значний вплив на функціонування мови, породжуючи усе більш нові форми та рівні спілкування.

Мережа Інтернет вже давно перетворилася на один із найшвидших каналів комунікації і саме завдяки йому міжособистісне спілкування поповнилося новими жанрами спілкування – віртуально-цифровими – до яких, зокрема, належать блоги та соціальні мережі (що являють собою об'єднання попередніх).

Цілком природно з'являється новітня електронна форма спілкування, що потребує детальнішого вивчення, що і призвело до появи нового напрямку лінгвістичних досліджень – інтернет-лінгвістики (його засновником вважається Д. Кристал), метою якої є встановлення особливостей мережевого спілкування на різних мовних рівнях.

Серед факторів, що впливають на формування віртуального дискурсу можна назвати наступні: гіпертекстуальність, креолізованість, а також великий вплив має розповсюдженість у мережевому спілкуванні різноманітних девіантних елементів мовлення, до яких ми відносимо, зокрема, використання сленгу та емотиконів.

У рейтингу 15 найпопулярніших соціальних мереж перше місце посідає Facebook. До жанрово-стилістичних характеристик мережевої комунікації у Facebook (і не лише в ній) належать 1) поліфонічність: спілкування об'єднує в собі велику кількість різних типів дискурсу (усний та письмовий) та 2) гіпертекстовість та мультимодальність, що вкрай видозмінюють породження і сприйняття тексту.

Спілкування в даній соцмережі має ознаки багатьох стилів мови: від наукового до побутового. Характерними є дві основні групи вживання лексики: 1) та, що відповідає літературній мові, та 2) індивідуальна і соціально-вікова лексика, що носить випадковий, або разовий характер.

Загалом, інтернет-комунікація у соціальній мережі Facebook має тенденцію до різних типів порушень мовних норм (поширене вживання сленгових виразів, зокрема скорочень та аббревіації, як окремого різновиду мережевого сленгу). Серед вищезгаданого можна виділити наступні групи: 1) аббревіатури, 2) заміна слів схожими символами, 3) скорочення та 4) слова, утворені способом редукції, що фактично є прикладом накладання мови текстування та інтернет-сленгу у процесі онлайн-спілкування.

Серед усього іншого, однією з найголовніших проблем мережевого спілкування у Facebook (так само, як і у інших соцмережах) є відсутність безпосереднього візуального та слухового контакту між співрозмовниками, а отже, неможливість використання значної частини невербальних засобів мовлення. З метою компенсації недоступності звичного мимічного вираження емоцій в онлайн-режимі, користувачі використовують пара графемні мовні засоби: емотикони (або смайлики), фонетикони (великі літери, вигуки, крапки), а також багаторазові повторення голосних звуків.

Зазначимо, що використання параграфемних елементів мовлення підвищує якість спілкування та є необхідною умовою для забезпечення ефективної комунікації в мережі. Отже, виділяємо наступні засоби для підсилення невербального аспекту онлайн-комунікації: смайлики (або емотикони), багаторазове повторення літер та розділових знаків (переважно крапок, ком, окличних знаків та знаків питання), капіталізація, тощо.

Серед усього іншого, результати аналізу так званої „візуальної комунікації” у Facebook, тобто комунікації з використанням невербальних засобів, показали, що значна кількість користувачів у процесі мережевого спілкування вдаються до використання „нетрадиційного”, мультимодального, відео-вербального, полікодового, креолізованого тексту, що є своєрідним синтезом мовних засобів спілкування з позамовними. Було виявлено, що одним із найпоширеніших видів креолізованих текстів у мережі є інтернет-мем. На основі аналізу більше 200 різноманітних прикладів креолізованих текстів, виділяємо наступні типи інтернет-мемів: текстовий мем, мем-картинка, відеомем, а також креолізований мем, що складається з текстової та візуальної частини. З огляду на перераховані характеристики Facebook'у як жанру віртуально-цифрового дискурсу, ми визначаємо його як цілком унікальне мережеве утворення, що містить у собі ознаки як соціальної мережі, так і блогу (зокрема, таких його різновидів як тамблелог та лайфлог).

У результаті проведення дослідження з використанням методу комп'ютерно-опосередкованого дискурс-аналізу (CMDA), було виявлено, що трансформації, яких зазнає англійська мова в умовах мережевого спілкування у Facebook, а також перспективи її функціонування загалом, знаходяться у прямій залежності від процесу глобалізації, а мовна компетенція користувачів багато у чому залежить від їхнього рівня володіння мовою, причому як серед носіїв мови, так і серед тих, для кого вона не є рідною.

УДК 811.111'367.623:81'25:811.161.1/.2:791

БЕРЕГОВЕНКО Н.С., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

Natus9@ukr.net

АНГЛІЙСЬКІ ПАРАМЕТРИЧНІ ПРИКМЕТНИКИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ МОВАМИ (НА МАТЕРІАЛАХ ФІЛЬМІВ КАНАЛУ BBC, THE BLUE PLANET ТА LIFE)

Основними формами існування матерії є час, рух та простір. Параметричність є однією з фундаментальних якостей останнього. Люди різних національностей завжди усвідом-

лювали різницю у розмірах осіб та предметів і відчували потребу передати її у своєму мовленні. З'являлися відповідні лексичні одиниці, які були покликані якнайточніше пояснити розмір когось або чогось-небудь. Мовні одиниці зі значенням величини є, очевидно, однією з найдавніших лексичних груп будь-якої мови. Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується посиленою увагою до системного аналізу та структурування лексичного складу мови, зокрема назв розміру.

Праця присвячена дослідженню параметричних прикметників в англійській мові та способів їх перекладу на українську та російську мови. Під поняттям “параметричні прикметники” ми розуміємо прикметники, які означають великий чи малий розмір предметів та об'єктів навколишнього світу.

Параметричні прикметники сучасної англійської мови, як правило, відтворюються адекватно, але при цьому із застосуванням низки лексико-граматичних трансформацій (26 %). Аналіз матеріалу методом суцільної вибірки дозволив встановити найбільш поширені перекладацькі трансформації. Вони залучалися нерівномірно, перевага надається трансформаціям вилучення (5,2 %), додавання (3 %), заміні слова однієї частини мови на слово іншої, а саме – номіналізації (4,4 %), адвербалізації (4,6 %), вербалізації (2,2 %) та лексичній заміні (2,8 %), генералізації (1,2 %), значно менше засвідчено смислового розвитку (0,8 %), перестановки або пермутації (0,6 %), антонімічного перекладу (0,6 %), описового перекладу (0,4 %) та конкретизації (0,2 %), зовсім не використано стилістичних трансформацій.

Перспективним вбачається проведення порівняльного аналізу стилів Девіда Атенборо з іншими авторами фільмів подібного жанру, виявлення особливостей вживання параметричних прикметників та способів їх перекладу, які залучаються для опису як живих, так і неживих істот, дослідити особливості вживання та способів перекладу лексичних одиниць усіх мовних рівнів поля параметричності, а саме – іменників, дієслів та проаналізувати мікрополя середнього та однакового розмірів та виявити особливості їх вживання в сучасній англійській мові.

УДК 338.48-2-055.2(047)(410)(477)

ВОЛОШКОВА Н.В., канд. іст. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Natalia.Voloshkova@btsau.edu.ua

BRITISH WOMEN AND THEIR TRAVEL ACCOUNTS OF UKRAINE (1780–1830)

Women's travelogues, particularly those which were produced in the second half of the eighteenth and the beginning of the nineteenth century, have recently attracted the attention of literary scholars and historians. While much critical attention has been given to the travel accounts written by renowned British women writers of the period like Mary Wortley Montague, Hester Thrale Piozzi, Mary Wollstonecraft, and Ann Radcliffe, “the hundreds of European travelogues produced by less famous, less ‘literary’ British female travellers between 1750 and 1800 remain out of sight... and have generally been out of print since the eighteenth century”.¹

In the age of Enlightenment, narratives of tours were becoming increasingly popular, and hundreds of publications had appeared by 1800. Travel writing was a genre that provided many occasional women writers with an opportunity to be heard. In fact, each travel text is unique as it documents the intersection of people, their activities and events in a certain period of time. In this sense, British women's travel accounts of Ukraine, which are few in number, afford fascinating insights into late 18th - early 19th-century Ukraine, present a valuable source of information and help to reconstruct the world of female travelling in that period.

The more distant parts of Europe were explored by British women travellers. Accounts of Spain, Sicily, Scandinavia and Russia were welcomed by the readers as they helped to establish new commercial, cultural and political affinities between Britain and remoter European regions.

The first British woman who in 1786 recorded her journeying Ukraine on her way to recently annexed Crimea was Lady Elizabeth Craven (1750–1828). She left cursory comments of several Ukrainian towns in her travelogue “A Journey Through the Crimea to Constantinople, in a Series of Letters” published in 1789.² She described the places she passed through: Soumi (Sumy), Pultawa (Poltava), Krementchouk (Kremenchuk), Cherson (Kherson). More informative was Maria Guthrie who travelled in the Ukrainian lands, and heading for the Crimean peninsula in 1795 proceeded via Krementchouk (Kremenchuk), Odessa, Nikolaef (Mykolaiv), Cherson (Kherson).³

The travelogue “New Russia. Journey from Riga to the Crimea, by way of Kiev, with some account of the colonization, and the manners and customs of the colonists” was written by Mary Holderness and published in 1823.⁴ This was the third female travel text published in Britain which described Ukraine, and the first one which contained the wealth of details, and which until now has been mentioned en passant in critical work on travel writing.

The travelogue is revealing about the particulars of travelling with 4 children and a baby of two months a distance of more than 1300 miles (over 2,000 km) through the vast territories of present-day Latvia, Belarus and Ukraine in the winter of 1815–1816.

Literature

1. Turner K. British Travel Writers in Europe 1750–1800: Authorship, Gender, and National Identity. (Studies in European Cultural Transition, Vol. 10.). – Burlington: Ashgate, 2001. – P. 1.

2. Craven E. A Journey Through the Crimea to Constantinople, in a Series of Letters from the Right Honourable Elizabeth Lady Craven. – London: Printed for G.G.J. and J. Robinson, Pater-noster Row, 1789. – 327 p.

3. Guthrie M. A Tour, Performed in the Years 1795-6, Through the Taurida, or Crimea, the Ancient Kingdom of Bosphorus. – London: printed for Nichols and Son, 1802. – 446 p.

4. Holderness M. New Russia. Journey from Riga to the Crimea, by way of Kiev, with some account of the colonization, and the manners and customs of the colonists. – London: printed for Sherwood, Jones and Co., 1823. – 316 p.

УДК 811.111

ДЕМЧЕНКО Н.С., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

nataliademchenko@yahoo.com

АКСІОЛОГІЧНИЙ СТАТУС АНГЛІЙСЬКОЇ ГЕНДЕРНОЇ КАРТИНИ СВІТУ (НА МАТЕРІАЛІ ПАРЕМІОЛОГІЇ)

Лінгвокультурологічні дослідження гендерних проблем спираються на поняття фемінізму – широкого громадського руху та філософської течії, центральними питаннями якої є питання про місце і роль жінок в суспільстві.

Концептуальний біном «чоловік» – «жінка» («man» – «woman») базується на архетипічній опозиції «чоловіче» – «жіноче», який був не стільки відображенням біологічних відмінностей, скільки функціональних розподілів ролей і соціальних позицій. Структура гендерної опозиції відображала колективні уявлення про сімейні відносини і диференціації ролей, в силу чого поєднання гендерних ролей сприймалося як відхилення від норми, порушення традиційних суспільних устоїв, руйнування ієрархічної моделі. У зв'язку з цим основними завданнями гендерології є не тільки опис статусно-рольових та інших аспектів життєдіяльності чоловіка й жінки, але і вивчення причин чоловічого домінування, що затверджується в суспільстві через гендерні ролі і відносини.

Традиційний образ жінки в британській культурі аксіологічно полярний: з точки зору чоловіків, чеснота і хазяйновитість жінки важливіше привабливості (A fair woman without

virtue is like palled wine). Разом з тим загальновідомо, що в патріархальній культурі молодість і краса – це необхідна умова для вдалого шлюбу (The longest five years in a woman's life is between twenty-nine and thirty). У характері жінки підкреслюються практичність і утилітарний підхід до життя. Англійська пареміологія відображає стереотипне уявлення про те, що жінка не повинна здобувати освіту (A wise woman is twice a fool; morning sun, and a wine-bred child, and a Latin-bred woman. Seldom end well).

Аксіологія образу чоловіка включає більшу кількість переваг і рекомендацій. Вік для чоловіка настільки ж значущий, скільки і для жінки. Вважається, що з віком чоловік стає мудрішим, але разом з тим фізично слабше. А літні люди (як чоловіки, так і жінки) – немічні і дурні (Men grow weaker and wiser). Зазначається, що чоловіки без жінок неповноцінні (A man without a wife is but half a man; A house without woman and firelight is like a body without soul or spirit), а хороша дружина – це запорука благополуччя і щастя (A good wife and health is a man's best wealth; A worthy woman is the crown of her husband). Однак британський чоловік виявляє недовіру до своєї дружини, яка вербалізується через чорний гумор (Two days good with his wife – the day he marries her and the day he buries her.). Загальна оцінка чоловіка в британській ментальності незрівнянно вища, ніж жінки (A bad woman is worse than a bad man).

УДК 811.112.2'373:63

БОНЬКОВСЬКИЙ О.А., ст. викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

**ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ НІМЕЦЬКОЇ
 СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ЛЕКСИКИ:
 ВИДИ КЛАСИФІКАЦІЇ**

Відомо, що терміни є основними носіями інформації у фахових комунікаціях. Від загальнозживаної лексики терміни відрізняються передовсім своїм специфічним змістом і широкою контекстною автономією. В літературі відмічають також інші властивості термінів, такі як тенденція до точності, однозначності; називають також понятійність, системність, стилістичну нейтральність та економічність мовних засобів. Ці ознаки неодноразово піддавалися критиці з вимогою більш релятивістського та диференційного (в залежності від контексту) підходу до термінів (наприклад, М. Турмайр). Так як дослідження в галузі термінології просувалися від терміну до тексту, то відкривалися нові горизонти, що потребували свого вивчення, наприклад, конденсація тексту в терміні, репрезентативність та зрозумілість спеціальної лексики, орієнтація термінології на об'єкт. Ми розглянемо деякі з названих ознак фахової лексики сільського господарства, котрим приділяється найбільше уваги в роботах з термінології.

Фахові комунікації відбуваються не за єдиними уніфікованими правилами, у кожній мовній ситуації є свої особливості і вимоги щодо застосування термінів. Тому фахова лексика у вертикальному членуванні розрізняється в залежності від ситаутивно-контекстуального застосування:

Галузь/ситуація	Фахова лексика
Handbuch der Datentechnik Arbeitsanweisung Gespräch am Arbeitsplatz	Digital-Analog-Wandler D/A-Wandler Wandler
Ersatzteilliste Arbeitsanweisung Gespräch am Arbeitsplatz	Klemmenabdeckplatte Abdeckplatte Platte

Можна констатувати, що в розмовній фаховій мові порівняно з науковою фаховою мовою кількість фахових слів-дефініцій менша, так як цей вид застосування мови має більш ситуативний характер. Ця безпосередня залежність від ситуації (наприклад, розмова біля машини, перед верстатом чи у певному відділенні підприємства) дозволяє вживання емоційно забарвлених компонентів, наприклад, в метафоричних фахових виразах (*heißer Brüter*), скороченнях (*Schleifmaschine*), описових назвах, характерних для розмовного стилю (*Leberschaden*). Подвійна термінологія, тобто мовні дублети, найчастіше зустрічаються в так званих комутативних текстах, наприклад:

<i>Appendizitis</i>	<i>Blinddarmenzündung</i>
<i>Ophthalmologe</i>	<i>Augenarzt</i>
<i>Eutrophierung</i>	<i>Überdüngung</i>

Однак фахова лексика не є чимось справді протилежним загальнонавчаваній лексиці. Розглянувши будь-який фаховий текст, легко можна помітити, що в ньому є загальнонавчавана лексика і фахова лексика. Є цілий ряд спроб класифікувати фахову лексику.

В. Райнгардт розрізняє в фахових текстах лише „загальні” і „спеціальні” лексичні засоби, тобто загальнонавчавану лексику і фахову лексику з більшою чи меншою спеціалізацією в одній чи декількох галузях. Загальнонавчавану лексику він ділить на лексику „обумовлену обставинами” і „і стратегічно обумовлену” лексику, тобто посилення йде на текстову і прагматичну сторони властивостей терміну.

Для викладання німецької мови як іноземної в аграрному вузі найкраще підходить проста модель розподілу лексики у фахових текстах на:

- загальну лексику;
- загальнонаукову лексику;
- спеціальну лексику.

Такий розподіл не дозволяє точного розмежування між трьома групами, однак він допомагає при аналізі структури фахової лексики та при розробці матеріалів для занять з іноземної мови. Серед іншого з цього наукового дослідження видно, що поряд з допоміжними і модальними дієсловами високу частотність мають дієслова *geben, bestimmen, lassen, zeigen, machen, heißen, finden, stehen* та деякі інші. Серед іменників найбільш високочастотними лексемами були *Mensch, Beispiel, Entwicklung, Jahr, Begriff*. Підрахування дієслівного словника в межах одного фаху, наприклад, ветеринарній медицині, показує яким різним може бути їх рейтинг в різних підрозділах цього фаху:

	Анатомія	Терапія
1.	<i>liegen</i>	<i>bestehen</i>
2.	<i>bilden</i>	<i>auftreten</i>
3.	<i>ziehen</i>	<i>kommen</i>
4.	<i>bestehen</i>	<i>werden</i>
5.	<i>besitzen</i>	<i>führen</i>
6.	<i>entsprechen</i>	<i>zeigen</i>
7.	<i>verlaufen</i>	<i>geben</i>
8.	<i>entspringen</i>	<i>entstehen</i>
9.	<i>stehen</i>	<i>bleiben</i>
10.	<i>zeigen</i>	<i>sich entwickeln</i>

Г. Ерк у своїх дослідженнях показав, що в технічному тексті величиною в 500 слів відсоток загальнонаукової і спеціальної лексики як правило не перевищує 30 % загального словникового складу.

Ці дослідження загальнонаукової лексики дають змогу вийти на продуктивну схему походження термінів та їх семантичну класифікацію, а отже скоротити учбовий матеріал шляхом його системного упорядкування.

ЯРМОЛА О.В., канд. філос. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
grom50515@ukr.net

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЧНА РЕВОЛЮЦІЯ

Проблема штучного інтелекту має довгу історію. Ця історія формує розуміння самої проблеми, а також шляхів її розв'язання. Ще в античності ми можемо побачити два шляхи, яким рухалися філософи і науковці. Перший був пов'язаний із усвідомленням, що власне є мислення, пізнавальна діяльність, свідомість людини. Другий – був спрямований на створення механізмів, які певною мірою працюють без втручання людини. Перший шлях розвивався в межах саморефлексії. Його завданням було зрозуміти сутність духовного життя людини. Другий був спрямований назовні й спирався на видимість, на зовнішню схожість із процесами життєдіяльності організмів.

На думку стародавніх греків, те що здатне бути причиною власного руху має душу. Не дарма перший грецький і європейський філософ Фалес (бл. 624–547) приписував існування душі навіть неживим предметам – зокрема магніту й бурштину. Тому, перші механізми, які могли без втручання людини виконувати певну послідовність дій вважалися чудом, уподібнювалися живим істотам. Так відомий науковець і винахідник Герон Александрійський (І ст.н.е.) створив і описав у своїх працях багато дивовижних автоматичних систем, зокрема ляльковий театр, який користувався неабиякою популярністю.

Наслідуючи античних механіків, середньовічний чернець-францисканець Роджер Бекон (1214–1294) будував механічну людину, яка сучасникам здавалася продуктом магії та чародійства. Але це була лише зовнішня схожість: видимість не завжди говорить про сутність.

Доба Відродження та Нового часу дає нам приклади створення механізмів, які моделюють не лише зовнішню поведінку людини, але й процеси мислення. Серед найвідоміших творців: Леонардо да Вінчі (1452–1519), Б. Паскаль (1623–1662), Г. Ляйбніц (1642–1716).

Проте, вже в античності вимальовується й інший напрям пошуків. Не видимість, а сутність життя і мислення стали основним завданням дослідження. Головним гаслом цього напрямку стало твердження Геракліта Ефеського (бл. 544–483): «Багатознання розуму не навчає». Зрозуміло, що сам Геракліт найменше переймався, так би мовити, проблемами сучасної кібернетики. Але, у його вислові міститься вимога, яка важлива для розуміння сутності «штучного інтелекту». Не механічна сума знань, не звичайні «механічні» послідовні операції з об'єктами (зокрема – поняттями) породжують розум (інтелект), а щось інше. Пізніше філософ Сократ (469–399) стверджує, за свідченням Платона (427–347), що нічого для розуміння духовного життя людини не дає механічний опис функцій тіла. Мислення – це щось інше. Саме на процес мислення має бути спрямоване пізнання.

Праці Арістотеля (384–322) та подальший розвиток логіки й математики формують у науковців хибне уявлення, що мислення може бути автоматизоване. Але ж не про всю інтелектуальну діяльність говорить Арістотель. Лічильні логічно-математичні машини, калькулятори не є аналогом мислення людини. Вони лише автоматизують певні функції. Ці функції людського мислення не вичерпують самої сутності свідомості. Вони можуть здаватися дивними і незбагненими для нефахівця, пересічного громадянина. Але від цього вони не стають більш «інтелектуальними».

Розвиток сучасних інформаційних технологій відкриває нові можливості моделювання певних елементів мислення. Проте, в своїй основі вони не виходять за межі лічильних пристроїв Паскаля та Ляйбніца. Гра в шахи, наприклад, цілком можлива для сучасних комп'ютерних програм. Проте, виграючи у відомих гросмейстерів комп'ютер не спирається на те, що філософи називають душею, свідомістю. Комп'ютер механічно «прораховує»

можливі ходи, не «розуміючи», що вони означають. А така діяльність лише метафорично може бути названа «інтелектуальною».

Яким чином ми можемо зафіксувати факт появи «штучного інтелекту»? Це складне і не зовсім зрозуміле питання. Адже, що власне називати інтелектуальною діяльністю? Найоригінальнішу й, на перший погляд, найпростішу відповідь запропонував А. Тюрінг. Оскільки відомим нам на сьогодні зразком «інтелекту» є інтелект людини, то по відношенню до нього й потрібно визначати інтелект «штучний». Якщо людина не зможе шляхом запитань та відповідей (стародавній сократівський метод) визначити, що говорить не з людиною, а з машиною, це й буде доказом того, що ми стали свідками створення «штучного інтелекту». Проте, як зазначають деякі науковці, цей шлях уводить нас в бік від розв'язання проблеми. Прагнучі «замаскуватися» під людину, комп'ютер вдається до різних хитрощів (точніше хитрують програмісти). А здаватися людиною і бути людиною – це різні речі.

Таким чином, можна констатувати, що не зважаючи на всі досягнення сучасної науки і втілення цих досягнень у технологіях проблема штучного інтелекту далека від реального розв'язання.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

УДК 340

БРОВКО Н.І., канд. юрид.наук

Білоцерківський національний аграрний університет

09101959@mail.ru

РЕГІОНАЛЬНА ПРАВОВА СВІДОМІСТЬ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ

Правосвідомість – це відображення в індивідуальній свідомості духа і характеру діючих у суспільстві законів. Суть правосвідомості полягає у корекції та критиці чинних правових норм з позицій індивідуальної справедливості. Як форма свідомості і світогляду правосвідомість формується в процесі правової соціалізації особи і має складну структуру. Система правової соціалізації діє в суспільстві на кількох рівнях, визначаючи ставлення людини до права. На соціальному рівні правова система робить вплив на індивіда через демонстрацію поваги до права й закону офіційною владою. Поряд з цим в суспільстві існують національні традиції, історичний досвід попередніх поколінь, які визначають поведінку і діяльність людини в соціальному середовищі. На особистісному рівні домінує неусвідомлене копіювання права базових цінностей, що дозволяє ідентифікувати себе з певною культурою і суспільством. Внутрішньо-особистісний механізм правової соціалізації включає в себе: потреби, інтереси, ціннісні орієнтації, самосвідомість кожної конкретної особи, її мотиви, установки, цілі.

Категорія правосвідомості є актуальною та багатогранною незважаючи на те, що її досліджували та продовжують досліджувати науковці-правники. Значний відсоток науковців звертається до проблеми національної правосвідомості. Таким чином не досліджуваним залишається аспект регіональної правосвідомості. Постає ряд питань які потребують філософсько-правового, наукового та теоретико-правового дослідження: як співвідноситься регіональна правосвідомість українського селянства з їх національною правосвідомістю; що впливає на формування правосвідомості жителів сільського населення; чим відрізняється правосвідомість сільського населення різних регіонів; як вплинути на розвиток правосвідомості сільського населення.

Регіональна правосвідомість має колективний характер. Кожен регіон, кожна адміністративно-територіальна одиниця будучи частиною громадянського суспільства, має свою специфіку: територіальну, національну, політичну, економічну. Особливість правосвідомості мешканців окремих регіонів України зумовлена їх географічним розташуванням, історичними умовами, етнічним складом населення, господарсько-економічними особливостями, особливостями культури, правовими звичаями та традиціями, релігією, менталітетом, що знаходить свій прояв у особливостях мислення, розуміння, усвідомлення правової дійсності та правової реальності.

Незаперечним є той факт, що населення різних регіонів підпадає під вплив тих чи інших факторів у більшій мірі. Так на формування правосвідомості населення західних регіонів, у порівнянні з населенням центральних регіонів, значною мірою впливають релігійні норми. Особливо це стосується сільського населення, яке є специфічним прошарком громадянського суспільства.

На нашу думку правова свідомість сільського мешканця відрізняється від правової свідомості жителя міста. І на це впливає багато факторів. Тому ґрунтовний аналіз даного феномену є необхідним для подальшої розробки заходів, направлених на підвищення її рівня.

Список літератури

1. Скакун О.Ф. Правосознание в правовой системе Украины: эволюционные особенности, профессиональное и региональное измерение / О.Ф. Скакун // Право України. – 2013. – № 1. – 68 с.
2. Ямбушев Ф.Ш. Правовое сознание в механизме правового регулирования общественных отношений: дис. ... канд. юрид. наук / Ф.Ш. Ямбушев. – М., 2003.

УДК 347

ЄФРЕМОВА І.І., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ПРИВАТНИХ ОСІБ

Оскільки Україна репрезентує себе як павова держава, відповідно до ст. 22 Конституції України, права і свободи людини і громадянина забезпечуються належною діяльністю органів державної влади. Також, статтею 55 Конституції України засновано систему гарантій, яка передбачає право на судовий захист.

Однак, питання захисту приватних прав, вдосконалення процесуальної форми і визначення окремих процедур набувають певної актуальності. З огляду на сучасний стан реформування судової системи, підвищення значення рівня захисту приватних прав, також стає питання щодо вдосконалення механізму реалізації права на захист. В даному контексті необхідно вдосконалювати процесуальні засоби захисту приватних прав.

В загальному розумінні, процесуальні засоби захисту представляють певний юридичний механізм, який забезпечує реалізацію матеріальних норм у фактичну поведінку. Посилення такого роду механізмів в сучасних умовах особливо важливо у взаємовідносинах особи і влади, створенні юридичної рівності у взаєминах між учасниками правовідносин (державою і особою, об'єднаннями громадян).

Процесуальний механізм захисту приватних прав детально регламентує: до якого уповноваженого органу, в які терміни, в якій процесуальній формі повинна звернутися особа з метою реалізацією свого права на захист, як і в якому порядку він може захистити своє приватне право від порушення і т. д. Послідовна реалізація процедурного алгоритму повинна неминуче приводити до настання бажаного результату. Який результат можливо досягти і яким чином, повинен бути обов'язково зафіксований у певних правових актах.

Отже, процесуальний механізм захисту приватних прав – це регламентована процесуальними нормами права форма здійснення юридичної діяльності та окремих юридично-значимих дій суб'єктами приватного права, яка пов'язана із втіленням в життя певного порядку, визначеної послідовності дій спрямованих на усунення порушень або посягань на порушення приватного права, чітке визначення кроків спрямованих на захист прав та інтересів особи.

Для вдосконалення сучасного процесуального механізму захисту приватних прав, необхідно враховувати практику Європейського Суду з прав людини, оскільки вона визначає способи закріплення вироблених європейською судовою практикою правоположень, а не їх характер. Уніфікація і гармонізація законодавства України відповідно до Європейських принципів необхідна для формування єдиних підходів до забезпечення захисту приватних прав, але вже в межах національного процесуального законодавства.

Список літератури

1. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. – поточна редакція – Тлумачення від 15.03.2016, підстава v001p710-16.
2. Цивільний кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. – поточна редакція від 11.06.2016, підстава 1021-19.

МАКАРЧУК В.В., аспірант

Науковий керівник – **ЗАХАРЧЕНКО П.П.**, д-р юрид. наук
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ У ВЕЛИКОМУ КНЯЗІВСТВІ ЛИТОВСЬКОМУ

Спроби використати українське козацтво як військовий щит для захисту південних кордонів були здійснені задовго до об'єднання Королівства Польського і Великого князівства Литовського у єдину державу – Річ Посполиту, що, де-юре, сталося у 1569 р. Більшість етнічних українських земель, що нині входять до складу держави Україна, наприкінці XV – на початку XVI ст. були складовою частиною Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського.

Неспроможність центральної влади захистити свої кордони від військової агресії з боку Москви, Кримського ханства і Османської імперії, спонукала місцеве українське населення та адміністрацію прикордонних міст забезпечувати оборону рубежів Великого князівства Литовського власними силами. За усталеними принципами литовської держави захист кордонів покладался на старост, які мали консолідувати збройний контингент, що, як правило, формувався із представників земельної аристократії. Відтак, старости потребували значного воєнного потенціалу для збереження недоторканності державного кордону, а тому тримали біля себе загони чисельністю у 100–150 осіб.

Актуалізована нами проблема, українське козацтво на державній службі, пов'язана із початком залучення придніпровських козаків, як військової одиниці, на державну службу по охороні кордонів Великого князівства Литовського. У сучасній вітчизняній історіографії побутує думка про те, що найм козаків на військову державну службу започаткував себе у 1560-х роках. Таке твердження має сенс лише у тому разі, коли мова йде про реєстрове козацтво, тобто про військову організацію, створену для виконання відповідних функцій як у мирний, так і у військовий час. Проте, козацтво нерідко набиралося для участі у разових акціях воєнного характеру для нападу чи оборони тих чи інших об'єктів або залучалися для участі у тривалих, подекуди багатолітніх воєнних кампаніях.

Вперше з пропозицією зорганізувати козацькі ватаги чи, як називав її дослідник І. Каманін, провести «козацьку реформу», в основі якої перебувала ідея залучення дніпровських козаків до воєнної служби на постійній і оплатній основі, О. Дашкович запропонував на Городенському сеймі у 1522 р. [1, с. 60]. Він висловився за необхідність забудови дніпровських островів фортецями та за постійне перебування тут козацьких загонів чисельністю 2 тис. піших і 400 кінних козаків [2, с. 12].

Важливою інформацією у цьому описі Черкаського замку є рубрика під назвою «Доходъ и служба от козаков». У ній міститься інформація про козаків, що мешкають у Черкасах, «служать у містах у наймах боярам або міщанам, тіі мають старості колядки давати, ані сіна косити не повинні». А ті козаки, що не проживають у місті, мають платити старості «колядки по шість грошей і сіно косити толокою по два дні на літо за його стравою і за медом» [3, с. 82]. Із зазначеного фрагменту можна зробити висновок про те, що козаків наймали не лише громади міських жителів або керівник місцевої князівської адміністрації, а й приватні особи, бояри та міщани.

Межі інституту найму на військову службу істотно розширив новий староста канівський і черкаський Д. Вишневецький, якого історик і археолог початку XX ст. Д. Бантиш-Каменський назвав «мужем ума пылкого, отважный, искусный в ратном деле» [4, с. 74]. Не дарма у сучасній історіографії його небезпідставно вважають засновником Запорозької Січі, що у проміжку між 1554 і 1556 рр. нижче дніпровських порогів на острові Мала Хортиця збудував фортецю для захисту від татар. Саме з його постаті розпочинається новий етап боротьби українського козацтва за власні вигоди у тих геополітичних умовах, що

склалися у середині XVI ст. Цілком слушні думки сучасних дослідників козацтва О. Гуржія і Т. Чухліба про те, що у цей час започатковує себе практика «частих змін зверхниками українського козацтва підлеглості задля тиску на того чи іншого володаря-сюзерена з метою здобуття для себе більших «прав і привілеїв»» [5, с. 11]. Її сутнісний зміст полягав у відмові від попереднього і пошуках більш ефективного європейського монарха, який би міг забезпечити продуктивну організацію боротьби з татарською загрозою.

Отже, ініціаторами найму з метою організації на постійній основі охорони південних рубежів України і Великого князівства Литовського, до якої її території здебільшого входили, були місцеві старости, мешканці міст, замків, острогів, які власними коштами забезпечували функціонування охоронних підрозділів. У період староства у Каневі та Черкасах Д. Вишневецького практика фінансування козацьких загонів розширюється. Він не цурався матеріального і грошового забезпечення себе і ним сформованих загонів не лише з боку Великого князя Литовського, у підданстві якого перебував, а й від очільників сусідніх держав.

Список літератури

1. Каманин И. К вопросу о казачестве до Богдана Хмельницкого / И. Каманин. – К., 1894, – 364 с.
2. Кузьмин А. Запорожская Сечь: исторический и бытовой очерк / А. Кузьмин. – М.: Изд-во книжного магазина А.Д. Корчагина, 1904. – 96 с.
3. Архив Юго-Западной России, издаваемый временною комиссиею для разбора древних актов, высочайше утвержденною при Киевском военном, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. – Ч. 7, т. 1. – Акты о заселении Юго-Западной России (1386-1700 гг.). – К.: Тип. Г.Т. Корчак-Новицкого, 1886. – 647 с.
4. Бантыш-Каменский Д.Н. История Малой России от водворения славян в сей стране до уничтожения гетманства / Репринтне відтворення видання 1903 / Д.Н. Бантыш-Каменский. – К.: Час, 1993. – 656 с.
5. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Історія козацтва. Держава – військо – битви / О.І. Гуржій, Т.В. Чухліб. – К.: Арій, 2012. – 464 с.

УДК 341.9

НАСТИНА О.І., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

o.nastina@ukr.net

ПРОДАЖ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ ЯК ПРАВОВА МОЖЛИВІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ

Падіння якості землі спричиняє падіння врожайності, економічну кризу та безробіття. Сьогодні українське сільське господарство в царині розумного землекористування йде вже перевіреним радянським шляхом, який обіцяє сучасній Україні гарантовану низьку ефективність, а подекуди й правову безвихідь.

Для зростання врожаю землекористувачі постійно розширюють прощі орних земель, чим самим порушують сівозміни і чим вкрай повільно зростає ефективність використання добрив. Як авторитетно вказують науковці, із-за низького рівня використання добрив з 2000 році вміст гумусу в ґрунтах зменшився з 3,36 до 3,14 %. При цьому землі із вмістом гумусу нижче 2,5 % чорноземами вже не вважаються [1]. Оскільки 65,1 % всіх земель, що орендуються, передано в короткострокове користування строком до десяти років, то це не мотивує орендарів зберігати родючість. Землю потрібно терміново рятувати реформою.

Маловідомим фактом є те, що зменшення населення України головним чином пов'язане з його сільською частиною, зменшення чисельності якого за останніх 16 років склало 2,9 млн., або 18,1 %, що на 60 % вище за темпи скорочення міського населення [1]. При цьому на

сьогоднішній день єдиним способом отримання земельної ренти для власників, що не бажають або не мають можливості її обробляти, є здача останньою в оренду.

Щоб змінити становище на краще є необхідність оперативно змінювати інституційне середовище, а саме в першу чергу зупинити непрозорий перерозподіл прав оренди на землю по всій країні та нарешті запровадити вільний ринок землі. Чорноземи повинні потрапляти до рук до тих, хто на відкритому конкурсі купить довгострокові права оренди на наділ або земельну ділянку. Прогнозовано, що перемогти в земельних аукціонах продажу прав оренди на землю зможуть найефективніші господарства.

Суспільство має прийняти той факт, що 75 % земель сільськогосподарського призначення в Україні вже в руках приватних власників, тому потрібно дозволити людям та господарствам повноцінно цією землею користуватися. Одночасно потрібно запровадити прозорий та контрольований продаж земель держави. Як правовий механізм продажу земель Міністерство агропромислового комплексу України сьогодні пропонує поетапний запуск ринку землі і виступає проти участі іноземців [2].

Концепт запуску ринку землі в Україні в кілька етапів, який був запропонований експертною робочою групою, сформованою при Держгеокадастрі, є найбільш ліберальним з усіх можливих найближчим часом в Україні. У рамках цієї моделі на першому етапі, протягом двох років, на продаж виставляється частина державного земельного банку – до 1 млн га. Державні сільгоспземлі – і в цьому їхня перевага перед паями – як правило, становлять собою єдиний масив, що дає можливість розраховувати на інтерес до них з боку інвесторів.

З європейської практики відомо, що встановлення вільного ринку землі приводить до ефективнішого господарювання і збільшення врожайності зернових – у середньому на 30% у перші два роки. Фермери одержують стимул для концентрації землі у власності і як наслідок – доступу до кредитних ресурсів. Агрохолдинги залишаються з нульовим балансом, тому що кошти, які вони зараз недоплачують, користуючись дешевими земельними ресурсами, буде переорієнтовано на викуп частини земельного банку [2].

Моржні дійти висновків, що держава одержить позитивний економічний ефект від появи нового ефективного ринку земель.

Список літератури

1. Мартинюк М. Оптимальний сценарій земельної реформи / М. Мартинюк // Дзеркало тижня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.zn.ua/macrolevel/optimalnyy-scenariy-zemelnoy-reformy-.html>.

2. Дзеркало тижня, № 34 (24 вересня – 30 вересня) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zn.ua/ECONOMICS/v-minagropolitiki-vystupayut-za-poetapnyy-zapusk-rynka-zemli-225293_.html.

УДК 35.073.534(477)

РОСАВІЦЬКИЙ О.О., ст. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Ефективне і вільне здійснення прав людини – одна з головних ознак демократичного суспільства і правової держави. Права людини в сучасному українському суспільстві мають стати не другорядним завданням, що здійснюється у сфері функціонування виконавчої влади, а її найголовнішою метою, яка покликана принципово змінити історичну парадигму стосунків між державою і людиною.

Для реалізації принципів верховенства права та законності в сучасних умовах демократизації життя українського суспільства, а також у зв'язку з однорідністю відносин щодо надання адміністративних послуг, однорідністю норм, якими регулюються ці відносини, тривалою історією та широкою правовою базою адміністративні послуги заслуговують

на виділення їх в окремий інститут адміністративного права, під яким слід розуміти систему відносно відокремлених і пов'язаних між собою правових норм, що регулюють відносини, які виникають при реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи (за їх заявою) у процесі публічно-владної діяльності адміністративного органу.

26 грудня 2015 року президентом України було підписано закон №888-VIII "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України що до розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг" [62, с.30], що був проголосований Верховною Радою України 10 грудня, і який по своїй суті є першим закономірним кроком законодавця на шляху реформування вищезгаданих правових інститутів.

Адміністративна послуга – це правовідносини, що виникають при реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи (за їх заявою) в процесі публічно-владної діяльності адміністративного органу для отримання певного результату.

Кожна особа має отримувати якісні послуги як в приватному, так і в публічному секторі. Забезпечення належного рівня якості надання адміністративних послуг потребує здійснення низки системних заходів. Безпосереднім призначенням оцінки якості надання адміністративних послуг є підвищення якості надання адміністративних послуг, зокрема: залучення споживачів до оцінки якості надання адміністративних послуг, що дозволить чіткіше визначати пріоритетні проблеми у сфері надання адміністративних послуг та шляхи їх вирішення; більш об'єктивне оцінювання роботи органів влади з надання послуг задля вироблення критеріїв оцінки якості надання адміністративних послуг; на основі критеріїв оцінки якості надання адміністративних послуг визначення стандартів надання адміністративних послуг; можливість складання перспективних планів розвитку щодо покращання якості надання адміністративних послуг органами, що надають їх; можливість вживання заходів щодо покращання правового регулювання надання адміністративних послуг та здійснення кроків щодо удосконалення діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Враховуючи соціально-економічні реалії сучасного періоду, нестабільність суспільних відносин, які складаються в ході реформ, запровадження правового інституту адміністративних послуг здійснить позитивний вплив на вдосконалення та підвищення ефективності управлінської діяльності. Тому запровадження інституту адміністративних послуг є об'єктивною необхідністю, викликаною самим життям.

УДК 343.1

ЩЕРИЦЯ С.І., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет
shchieritsia@mail.ru

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОД

Процеси демократизації в суспільстві, безумовно, пов'язані з проведенням відповідних законодавчих реформ з метою створення реального механізму забезпечення прав людини і громадянина. Забезпечення цих прав знайшло відображення у кримінальній та кримінально-процесуальній галузях права, зокрема, в Кримінальному процесуальному кодексі України.

19 листопада 2012 року вступив у законну силу новий КПК України, який докорінно змінив систему досудового розслідування кримінальних правопорушень. Одним із нових для кримінального процесу стало введення особливих порядків провадження – кримінальне провадження на підставі угод, передбачене Главою 35 КПК України.

Слід відмітити цілком обґрунтовану думку В.Г. Гончаренка, який пов'язує надзвичайну важливість удосконалення кримінально-процесуального законодавства України з необхід-

ністю врахування як «світової практики, сучасного стану і чинників нашого законодавства та тенденцій його розвитку». При цьому не слід забувати про національні традиції та соціально-економічний потенціал нашої країни. Так, Глава 35 КПК передбачає можливість укладення двох видів угод: 1) угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим; 2) угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості. Укладання угоди про примирення або про визнання винуватості може ініціюватися у будь-який момент після повідомлення особі про підозру і до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку. Сторони угоди (незалежно від її виду) зобов'язані, крім іншого, узгоджувати міру покарання та звільнення від його відбування з випробуванням.

Угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої чи середньої тяжкості та у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення. Таким чином, при скоєнні тяжких та особливо тяжких злочинів зазначена угода не може бути укладена, за винятком кримінального провадження у формі приватного обвинувачення, яке здійснюється щодо кримінальних правопорушень, визначених ст. 477 КПК.

Угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої чи середньої тяжкості, тяжких злочинів, внаслідок яких шкода завдана лише державним чи суспільним інтересам. Укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні, в якому бере участь потерпілий, не допускається. Вказана угода не може бути укладена при скоєнні особливо тяжкого злочину.

Інститут угод у кримінальних провадженнях відомий не тільки в Україні, але і в англо-американській правовій системі. Наприклад, в США 90 % усіх кримінальних справ закінчуються укладанням угоди про визнання винуватості між прокурором та обвинуваченим. Така поширеність угод в США зумовлена тим, що їх укладання вигідне для обох сторін провадження. Так, обвинувачений може досягти перекваліфікації свого діяння на менш тяжке (наприклад, замість тюремного ув'язнення за фелонію (тяжкий злочин), особа погоджується на засудження до штрафу за місдмінор (злочин невеликої тяжкості), або «списання» частини обвинувачень, і в результаті отримати значно менше покарання, ніж те, що передбачене законом. Прокурор, в свою чергу позбавляється необхідності доводити вину обвинуваченого в суді, і тим самим позбавляється реального ризику програшу у суді присяжних.

Враховуючи вищевикладене, необхідно зазначити, що інститут угод у кримінальному судочинстві є втіленням концепції відновлювального правосуддя хоча і має свої відмінності. Головна мета інституту угод в кримінальному провадженні не встановлення істини у справі, а задоволення інтересів сторін. Наділення в ньому учасників сторін обвинувачення та захисту рівними правами є яскравим підтвердженням прагнення законодавця наблизити норми вітчизняного законодавства до європейських норм.

УДК 336.322:1

КОВАЛЬЧУК І.В., канд. юрид. наук

Білоцерківського національного аграрного університету
in.kovalchuk@gmail.com

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Виконання бюджету, як і управління суспільними фінансами загалом має проходити у відповідності до діючого законодавства та враховувати інтереси громадськості. Виконання основних законодавчих вимог можливо лише за умови ефективного фінансового контролю за виконанням місцевих та регіональних бюджетів. Фінансовий контроль є обов'язковим

елементом управління місцевими фінансами та єдиним дієвим інструментом, що дає змогу на належному рівні підтримувати фінансову дисципліну.

Фінансовий контроль на місцевому та регіональному рівні – це діяльність суб'єктів контролю, спрямована на попередження та своєчасне виявлення фактів незаконних та неефективних дій у сфері місцевих фінансів і передбачає оперативне прийняття управлінських заходів з виправлення виявлених недоліків, компенсацію заподіяної шкоди та застосування санкцій до винних осіб. Об'єктами фінансового контролю на місцевому рівні є місцеві бюджети, цільові фонди місцевого самоврядування, місцеві запозичення, комунальне майно та земля, а також фінансова діяльність учасників бюджетного процесу на місцевому рівні та підприємств комунальної власності. Суб'єктами фінансового контролю на місцевому рівні виступають органи державного управління, органи місцевого самоврядування, спеціалізовані структурні підрозділи галузевих міністерств, відомств і державних комітетів, фінансові та бухгалтерські служби установ, підприємств і організацій комунальної власності, а також громадяни та громадські об'єднання, які наділені контрольними повноваженнями щодо об'єктів фінансового контролю. Відповідно до чинного Бюджетного кодексу контрольними повноваженнями на загальнодержавному та місцевому рівні наділені Верховна Рада України, Рахункова палата, Міністерство фінансів України, Казначейство України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим та відповідні місцеві ради, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації та виконавчі органи відповідних місцевих рад з контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

На відміну від загальнодержавного рівня, де контрольні повноваження розмежовані між органами влади одного (вищого) рівня, на місцях контрольними повноваженнями наділені владні інституції різних рівнів. Це створює додаткові передумови для забезпечення ефективного контролю у сфері місцевих фінансів. Крім того, на місцевому рівні відбувається розширення об'єкту контролю, порівняно з центральним. Якщо на державному рівні об'єктом фінансового контролю в основному виступає діяльність виконавчої гілки влади, то на місцях контролю підлягають як дії виконавчої влади, так і представницької. Це зумовлено насамперед існуванням в країні єдиної законодавчої бази, якій повинні відповідати рішення, ухвалені органами місцевого самоврядування.

Система внутрішнього контролю на місцевому рівні повинна сприяти:

- ✓ досягненню належного рівня економії, ефективності і результативності в діяльності органу, відповідно до поставлених завдань;
- ✓ достовірності фінансової, статистичної й управлінської звітності;
- ✓ дотримання встановлених законодавством і керівництвом норм і правил;
- ✓ належного захисту активів від втрат.

Надзвичайно важливим елементом у системі фінансового контролю та нагляду за бюджетним процесом є громадський контроль. Громадський контроль здійснюється громадянами країни та їх об'єднаннями і спрямовується на попередження та виявлення фактів неврахування інтересів громади в управлінні місцевими фінансами. Суб'єктами цього виду контролю можуть виступати безпосередньо самі громадяни, політичні партії, громадські організації, професійні спілки та інші громадські об'єднання.

УДК 343.125+343.131

МОХОНЬКО О.О., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Elena_mohonko@ ukr.net

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Одним з факторів, що стримують становлення інститутів громадянського суспільства і розвитку демократичних політичних процесів в Україні є корупція та економічна злочинність.

Корупція спричиняє руйнівний вплив на усі сфери життя українського суспільства, є серйозною перешкодою для реформ в економіці, гальмує становлення ринкових інститутів, перешкоджає надходженню інвестицій та становить загрозу національній безпеці України.

У 2014 році за даними МВС зареєстровано 2412 кримінальних корупційних правопорушень та 2424 адміністративних корупційних правопорушень.

За законодавством України відповідальність за «корупційні правопорушення» встановлено Главою 13-А КпАП (6 статей) та Кримінальним кодексом України, в статтях: - 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368, 368-2, 368-3, 368-4, 369, 369-2 – «ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ»

Корупція обов'язково пов'язана із такими поняттями як неправомірна вигода, подарунок. За пропозицію, обіцянку, отримання прийняття пропозиції неправомірної вигоди передбачена кримінальна відповідальність, а за отримання подарунку, за певних умов, настає адміністративна відповідальність.

Неправомірна вигода – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

Подарунок – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, які надають або одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової.

Вартість подарунку – до 1 378 грн. – НЕ ПЕРЕДБАЧАЄ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.

Обмеження щодо вартості подарунків не поширюються на подарунки, які даруються близькими особами.

Вартість неправомірної вигоди для кваліфікації значення немає.

Неправомірна вигода	Розмір (нмдг)	Розмір (грн.)
ч. 1 ст. 368	до 100	до 137 799
ч. 2 ст. 368 (значний розмір)	від 100 до 200	137 800 – 275 599
ч. 3 ст. 368 (великий розмір)	від 200 до 500	275 600 – 688 999
ч. 4 ст. 368 (особливо великий розмір)	більше 500	більше 689 000

УДК 346.9

ПАХОМОВА А.О., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

pakhomova_a@ukr.net

СПЕЦИФІКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ДОГОВОРІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Новелою у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів агробізнесу стало використання так званих дистриб'юторських договорів. Дистриб'юторський договір ґрунтується на договорі купівлі-продажу. Відносини купівлі-продажу здебільшого є основними для правовідносин такого характеру, але ними не вичерпуються. За договором купівлі-продажу метою однієї сторони є купівля товару, а іншою – його продаж. А за дистриб'юторським договором перед виробником і дистриб'ютором стоїть тотожна мета – збут товару. Дистриб'юторський договір є таким собі симбіозом елементів правовідносин договорів поставки, страхування та транспортування.

Міжнародні дистриб'юторські договори широко застосовуються в світовій практиці збуту і в цілому сприяють його поліпшенню, оскільки постачальнику забезпечується можливість сконцентрувати свої намагання щодо збуту на визначеному колі осіб, а здебільшого і на одній особі. Він не має потреби підтримувати велику кількість контактів з

різними посередницькими підприємствами, отримує гарантовану можливість спілкуватися тільки з одним дистриб'ютором і легко долає перешкоди, що виникають у світовій торгівлі з мовних, правових та інших розбіжностей.

Необхідно зауважити, що дистриб'юторські договори належать до некваліфікованих в Україні, тобто таких, що безпосередньо не врегульовані чинним законодавством.

Дистриб'юторські відносини, безумовно, стимулюють конкуренцію товарів агро-виробників. Основна мета дистриб'юторства, полягає у просуванні товарів на ринок, – обслуговування споживачів, підтримка необхідної кількості товарних запасів – з одного боку, є найбільш ефективним методом збуту, а з іншого – іноді єдиною можливістю вийти на новий ринок і вільно конкурувати з уже зарекомендованими там виробниками [1].

Операції з давальницькою сировиною за своєю метою по суті є підрядом. Вони забезпечують збереження права власності замовника на сировину та готову продукцію під час усієї операції та надають можливість виконавцю отримувати прибутки без значних грошових вкладень у сировину. Ось чому такі операції користуються популярністю серед суб'єктів аграрного бізнесу. Як до учасників зовнішньоекономічних відносин, то при застосуванні давальницьких схем у виробництві продукції вони забезпечують себе також певними перевагами при нарахуванні податків.

Спираючись на Закон України «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» визначають, що операція з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах – операція з перероблення (оброблення, збагачення чи використання) давальницької сировини внаслідок технологічного процесу зі зміною коду по ТН ЗЕД (незалежно від кількості виконавців), а також етапів (операцій з перероблення цієї сировини) з метою отримання готової продукції за відповідну плату.

Також, операцією з давальницькою сировиною у відносинах із іноземним контрагентом є операція, в якій сировина замовника на конкретному етапі переробки, а також – на заключному, є основним матеріалом та її вартість становить не менш як двадцять відсотків загальної вартості готової продукції. Крім того, обов'язковим є попереднє здійснення поставки виконавцю давальницької сировини відносно повернення виготовленої з неї готової продукції замовнику.

Список літератури

1. Цірат Г. Договори у сфері зовнішньої торгівлі / Ганна Цірат // Юридичний журнал. – 2004. – № 2 (20). – С. 71.

УДК 351.824.1:631.11

ЛОМАКІНА І.Ю., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В СФЕРІ ЦІНОУТВОРЕННЯ

Державне регулювання сільського господарства України в сфері ціноутворення передбачає: здійснення державних інтервенцій; проведення державних заставних закупівель; регулювання вартості електричної та теплової енергії, природного газу, вугілля, води, які поставляються (продаються) виробникам сільськогосподарської продукції, а також вартості послуг (тарифів) з транспортування сільськогосподарської продукції, її зберігання, навантаження, перевантаження тощо; регулювання вартості послуг ветеринарної медицини, хлібної інспекції, карантинної інспекції; дотування тваринницької продукції; регулювання експортно-імпорتنих операцій.

Зміст державного цінового регулювання полягає у здійсненні Аграрним фондом державних інтервенцій в обсягах, що дозволяють встановити ціну рівноваги на рівні, не

нижчому за мінімальну закупівельну ціну (фінансові інтервенції) та не вищому за максимальну закупівельну ціну (торгові інтервенції).

Застосовуючи економічні заходи цінового регулювання держава стимулювала сільськогосподарських товаровиробників до збільшення обсягу продукції, призначеної для державних ресурсів, шляхом виплати надбавок до встановлених закупівельних цін за реалізовану державі сільськогосподарську продукцію, оплати продукції понад державне замовлення у вільно-конвертованій валюті або шляхом компенсації на паритетній основі матеріально-технічними ресурсами і товарами народного споживання та ін.

УДК 321.01 (477)

МЕЛЬНИК Л.М., канд. політ. наук
ХАРЬКОВЩЕНКО Ю.Є., канд. філос. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Milam2015@ukr.net

ПИТАННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У ПОЛІТИЧНИХ ПОГЛЯДАХ М. ДРАГОМАНОВА

На сьогоднішній день для України в умовах реформи децентралізації проблема ролі громади в прийнятті рішень не втрачає своєї актуальності. До проблем формування та функціонування територіальної громади звертався М. Драгоманов у політичних творах.

Варто зазначити, що на хід формування у мислителя концепції громади вплинули ті політичні умови, які склалися у другій половині XIX – поч. XX ст. у Австро-Угорській і Російській імперіях. У той історичний проміжок часу на європейському континенті виникає низка таємних товариств, що борються за національне та соціальне визволення, на цьому ж ґрунті виникають низка організацій, своєрідних громад (Кирило-Мефодіївське товариство, громади, які діяли в 60-70-х роках у Києві, Харкові, Чернігові, Одесі, Полтаві та інших містах), метою яких було виборювання та відстоювання інтересів українського народу.

Підкреслимо, що для М. Драгоманова метою було безкласове суспільство, а децентралізація – засобом його досягнення. Основою організації майбутнього суспільства в політичній концепції М. Драгоманова виступає громада. Громада у нього є добровільним об'єднанням вільних людей, яким не можна нав'язувати свою волю примусом на відміну від держави.

Виходячи з історичних традицій за зразком Сполучених Штатів Америки мислитель указує на закономірності формування, розвитку громад як необхідної складової у вдалому функціонуванні системи державних політичних інститутів.

Даний принцип побудови федеративної держави, на думку М. Драгоманова, призведе до того, що федерація поступово втрачатиме характер державної влади і, з часом, запанує загальнонародне самоврядування, органи якого одержують повноваження від спілки спілок і федеративного об'єднання країв, земель.

Основним завданням кожної громади є дотримання політичної свободи, під якою мислитель розумів не що інше як суспільне визнання прав і свободи особистості, її недоторканість.

Мислитель у політичних творах переконує, що людство втратило первісну свободу й постійно прагне її повернути, але на заваді держава, навіть і за тієї умови, якщо й демократична, оскільки і в цьому випадку депутати стають головуючими над народом і вирішують державні справи, не враховуючи його волю. Тому М. Драгоманов пропонує впровадити врядування, щоб «була воля кожному і вільне громадянство й товариство людей й товариств» [Драгоманов М. Передне слово до громади] про державну організацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/drag/drag.htm>.]

ТЕРЕЩУК М.М., ст. викладач
Білоцерківський національний аграрний університет
tereschuk2004@ukr.net

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ЕПОХУ НОВОГО ЧАСУ

Процес формування такого явища як юридична відповідальність невід’ємно пов’язаний зі становленням права в цілому. Незважаючи на те, що дихомія права, тобто розмежування на приватне та публічне дістало свого обґрунтування в Античному Римі, застосування юридичної відповідальності мало місце раніше – ще за часів виникнення перших протодержав у світі. Сучасна юридична наука розрізняє види юридичної відповідальності за галузевим принципом, що автоматично вказує її приналежність до публічних чи приватних галузей права.

Кардинальні зміни державного та суспільного характеру відбулися після буржуазних революцій у Європі та проголошення незалежності США.

Цей період характеризується прийняттям конституцій, розвитком правових систем та виникненням галузі конституційного права. Зрозуміло, що наявність конституцій зумовило виокремлення ще одного виду юридичної відповідальності, який спрямований на захист конституції та конституційного ладу органами державної влади – конституційно-правової.

Вперше на законодавчому рівні визначено принципи, основні засади та підстави притягнення органів державної влади та посадових осіб за правопорушення, направлені проти положень конституційних актів держави. Так, в Англії, Актом про устрій 1701 року було визначено принципи престолонаслідування та визначено верховенство парламенту.

Крім цього, цим документом проголошувався інститут контрасигнатури, в результаті якого монарх визнавався безвідповідальною особою.

Уряд визнався органом, відповідальним перед парламентом.

Не менш вагома новизна нормативного характеру у сфері конституційно-правової відповідальності з’являється у Конституції Сполучених Штатів Америки, в якій вводилася система «стримувань та противаг». Згідно її положень Конгрес отримував право притягнути до відповідальності президента в порядку імпичменту, а президент, в свою чергу, залашав за собою право вето на закони, прийняті парламентом.

Значні зміни у державно-правовому житті Франції також знаходять своє відображення у конституційних актах того часу.

Так, Декларація прав людини і громадянина 1789 року надавала можливість королю використовувати право вето на закони, прийняті парламентом, а також проголошувався принцип відповідальності уряду або окремого міністра, а не короля за прийняті ним розпорядження, тобто вводився інститут контрасигнатури.

Ще однією характерною рисою конституційної відповідальності у буржуазній Франції початкового періоду її існування була відсутність відповідальності депутата перед виборцями, оскільки Конституція 1791 року проголошувала депутата представником всієї нації, а не окремої групи виборців, тому відповідальність юридичного характеру він міг нести виключно перед судом в порядку, передбаченому законом.

Таким чином, зміни, що відбулися після буржуазних революцій дали поштовх до обмеження монархічної влади або її повного знищення, проголошення верховенства парламенту як представницького органу державної влади, конституційного закріплення прав і свобод людини і громадянина, обмеження гілок влади шляхом запровадження системи «стримувань та противаг» та законодавчого визначення принципів та підстав притягнення до конституційної відповідальності суб’єктів конституційних правовідносин. Значна кількість таких положень існує в конституціях країн сучасного світу.

Крім виникнення конституційно-правової відповідальності у цей період, продовжили свій розвиток й інші види юридичної відповідальності публічно-правового характеру.

Крім цього, разом з виникненням конституційного права, заснованого на положеннях конституцій та інших нормативно-правових актів конституційно-правового характеру, виникає й конституційно-правова відповідальність, як інструмент захисту конституції, державного ладу і надає можливість здійснювати контроль громадянським суспільством над діяльністю держави в особі її органів та посадових осіб.

УДК 342.9:633/635

САМОЙЛОВИЧ А.А., ст. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет
a.samoylovych@gmail.com

СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ У ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА

Сучасний стан розвитку суспільства потребує розумного, прагматичного підходу до питань реалізації адміністративної відповідальності у галузі рослинництва, оскільки сільське господарство є стратегічною галуззю майже усіх країн світу. У нас є чимало негативних чинників, які гальмують розвиток даної галузі внаслідок порушення норм адміністративного права. Правопорушник завжди є особа, наділена правами та обов'язками, тобто виникає питання визначення суб'єкта адміністративної відповідальності.

У адміністративній деліктології виділяють два види суб'єктів правопорушень, це загальний та спеціальний.

Спеціальний суб'єкт – це фізична особа, яка, має загальні ознаки, має інші властиві їй специфічні ознаки, має адміністративно-правові ознаки, які визначають її статус, передбачений відповідним складом правопорушення.

До спеціальних суб'єктів адміністративної відповідальності, на думку Т. Мацелик і В. Білої, можуть бути застосовані суворіші санкції порівняно із загальним суб'єктом адміністративної відповідальності, дисциплінарні стягнення замість адміністративних, а за окремі правопорушення спеціальні суб'єкти взагалі можуть не притягатися до адміністративної відповідальності [2, с. 416].

Важливу роль при правильному визначенні суб'єкта адміністративного правопорушення має визначення повноважень особи.

Службові повноваження – це комплекс службових обов'язків і відповідних прав, які забезпечують виконання посадовою особою встановлених посадою функцій. Ці функції можна об'єднати у три основні групи: організаційні, виконаво-розпорядчі, представницькі [3 с. 388].

При скоєнні адміністративного правопорушення у галузі рослинництва шкода наноситься певним інтересам галузі сільського господарства, а саме:

- зернове господарство;
- цукробуряківництво;
- картоплярство та овочівництво;
- льонарство;
- плідівництво;
- кормовиробництво.

Правопорушення у галузі рослинництва окрім, передбачених у главі 9 КУпАП, також можуть скоюватися наприклад, за ст. ст. 83, 831 КУпАП.

Тобто суб'єктами адміністративного правопорушення (проступку) у галузі рослинництва є службові особи сільськогосподарських підприємств, винні у зменшенні

урожайності сільськогосподарських культур, їх псуванні та знищенні, неправильному застосуванні засобів захисту рослин та заходів карантину рослин.

Список літератури

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // (Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст. 1122).

2. Адміністративне право України: словник термінів / [Д. Є. Андрєєва, А. В. Басов, Ю. Ю. Басова, В. М. Бевзенко та ін.]; за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова; Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т». – К.: Ін Юре, 2014. – 520 с.

3. Янюк Н. Основи адміністративно-правового статусу посадової особи / Н. Янюк // Вісник Львів. ун-ту. Сер. юридична. – Львів, 2001. – Вип. 36. – 629 с.

УДК 342.42

МЕЛЬНИК О.Г., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

somaly7@yandex.ua

ОПТИМАЛЬНА СИСТЕМА ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ ЯК ПРИКЛАД ДЛЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Вже довгий час тема децентралізації була одною з найбільш актуальних політико-правових тем у світі. Це стосується як держав пострадянського простору, так і Східної Європи, де даний процес розпочався лише на початку 90-х років. Однак на сьогодні вже варто говорити про суттєвий прогрес держав у цьому напрямі та про досягнення ними загальної позитивної мети.

Важливим є створення оптимальної системи територіального устрою та ефективного місцевого самоврядування, реформування органів державної влади. Окремим питанням стоїть боліше для суспільства питання підвищення якості надання публічних послуг, покращання місцевої інфраструктури тощо.

Сьогодні безперечно є доцільним уважніше дослідити досвід різних європейських країн щодо реалізації реформ децентралізації, а також, на основі проведеного аналізу, виробити конкретні рекомендації щодо реалізації реформи місцевого самоврядування в Україні.

Втілюючи у життя процес децентралізації, держави Європи так або інакше розуміли необхідність вдосконалення свого адміністративно-територіального устрою, але не однаково підходили до вирішення цього питання. Так, багато з них проводили певні реформи адміністративно-територіального устрою, інші ж тільки частково змінювали окремі його елементи або взагалі не здійснювали ніяких кроків та не проводили жодних змін.

Так як для багатьох європейських держав, метою яких була децентралізація чи автономізація громад, характерною була відсутність у місцевих органів влади достатньої територіальної та матеріальної бази для надання відповідного рівня публічних послуг і необхідне забезпечення суспільства у формі сучасних громад – численні реформи публічної адміністрації в таких державах розпочиналися, в першу чергу, з укрупнення адміністративно-територіальних одиниць, створення різних регіональних форм управління.

Для реалізації своїх євроінтеграційних прагнень Україні варто підвищити ефективність публічної адміністрації, аби бути адміністративно здатною втілювати європейську політику. Безперечно, успішна реалізація реформи місцевого самоврядування сприятиме більш ефективній реалізації Україною політики європейської інтеграції, розвитку співробітництва з Європейськими інституціями.

УДК 349.3

МАЛИШКО І.В., ст. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

malovichkoInna@meta.ua

АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ДІТЕЙ

Законодавство України про соціальний захист безпритульних дітей пройшло тривалий час свого розвитку, в якому можна виокремити наступні періоди: 1) дорадянський; 2) радянський; 3) пострадянський (сучасний).

На території сучасної України соціальний захист у цілому почався з доброчинності. У часи Київської Русі проявлялися гуманність, співчуття та милість у ставленні народу до бездоглядних і безпритульних.

Особливої уваги заслуговує розвиток законодавства починаючи з часів здобуття Україною незалежності. Дослідження міжнародно-правової нормативної бази у сфері соціального захисту людини, зокрема, дозволяє стверджувати, що на сьогоднішньому етапі розвитку відсутні спеціальні нормативно-правові акти із соціального захисту бездомних і безпритульних осіб. Існують лише деякі норми, які закріплюють право кожного на житло та на підтримку з боки держави у разі його відсутності тощо. Проте, закріплення даних положень навіть у такому об'ємі є базою для формування національного законодавства у сфері соціального захисту даної суспільної групи. Слід зауважити, що соціальний захист населення та бездомних осіб і безпритульних дітей, у тому числі, здійснюється в Україні відповідно до положень міжнародно-правових актів, ратифікованих державою.

Перед Україною на сьогоднішній день постає завдання сформувати таке законодавство у сфері соціального захисту безпритульних дітей, яке б повністю відповідало стандартам, закріпленим у міжнародно-правових актах, ратифікованих Україною, та ратифікувати ряд актів, необхідних для інтеграції держави у Європу, що в майбутньому призведе до високого рівня соціального захисту даної категорії населення та ефективності їх реінтеграції у суспільство.

УДК 342.761

КУЗЬМЕНКО Я.П., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЖИТТЯ

«Життя» як правова категорія має достатньо глибоке коріння дослідження і прагнень до його юридичної визначеності.

Перші прояви захисту людського життя в процесі міжособистісного спілкування мали місце ще в первісному суспільстві. На думку науковців, «вже в глибокій давнині люди стали розуміти, що боротьба, доведена до непримиренності, до такого озлоблення, при якому сторони знищують одна одну або настільки втрачають повагу одна до одної, що не здатні вести переговори і встановлювати мир, вкрай шкодить обом сторонам».

Первіснообщинний лад характеризувався наявністю так званих «мононорм», тобто норм, які не можуть бути кваліфіковані як норми релігії, моралі, звичаєвого права – це правила, сформовані на засадах звички, що обумовлена доцільністю певної поведінки, яка є корисною для окремої особистості лише в тих межах, в яких вона корисна для роду, племені. Ці норми ніколи не давали переваг одного члена роду над іншим, тобто закріплювали умовну

«первісну рівність», але суть цієї рівності полягала у відсутності свободи, оскільки людина цілком поглиналася суспільством, а життєдіяльність індивіда була досить жорстко регламентованою.

Проте, і в більш пізній період розгляд проблематики «життя» як правової категорії, а також права людини на життя здебільшого зводився до обмеження факторів правомірного (смертна кара, кровна помста і т. ін.) чи неправомірного характеру (навмисне чи ненавмисне вбивство і т. ін.) Представників політико-правової думки цікавило не стільки само по собі право на життя, скільки форми, засоби його позбавлення. Така ситуація зберігалась до середини ХХ століття, коли вчені почали звертати увагу на правові механізми захисту життя, момент його виникнення і засоби припинення.

Таким чином, майже вся історія еволюції права людини на життя обмежувалася лише зміною ставлення до виникнення життя і засобів його позбавлення та розширенням чи звуженням підстав для позбавлення життя. Зазначену обставину можна сміливо визначити як спільну рису історії розвитку правової думки усіх без виключення народів та держав.

Наприклад, Закони царя Хаммурапі, пам'ятка права Стародавнього Вавилону, передбачала, що «якщо людина почне, клянучись, звинувачувати іншу людину у вбивстві, але не доведе цього, то її потрібно вбити». Загалом в Законах царя Хаммурапі йдеться про тридцять чотири склади злочину, за вчинення яких передбачена смертна кара.

У сучасних дослідженнях теологічного характеру «права на життя» вважається майже незаперечним, що «норма «не вбивай» універсальна: спочатку дане людині право на життя і заборона на вбивство зовсім не залежали від «тяжкості злочину». На жаль, підтвердження цієї тези ми не знаходимо в біблійних текстах. Перший вбивця Каїн випрошує в Бога поблажливості, адже «кожен, хто стріне мене, той уб'є мене» (Буття, 4, 14), на що Бог дає таку відповідь: «Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде помщений» (Буття, 4, 15). Проте, така семикратна помста не зупиняє вбивств, і вже Каїновий нащадок Лемех збільшує помсту в геометричному вимірі: «Я вбив мужа за виразку свою, а дитину – за рану свою. Якщо за Каїна помститься усмеро, то за Лемеха – у сімдесят раз по семеро» (Буття, 4, 23 – 24).

Значну кількість положень, які провокують до вбивства можна знайти і в староіндійських віруваннях. Наприклад, «Закони Ману» передбачали, що «Вбивство при жертвопринесенні – не вбивство» (V, 39), «втрачене, а потім знайдене майно необхідно залишити під наглядом особливих слуг; кого він при цьому виявить як крадіїв, тих потрібно наказати позбавити життя за допомогою слона» (VIII, 34), «при викраденні знатних людей і особливо жінок, а також кращого дорогоцінного каміння злочинець заслуговує смертної кари» (VIII, 323), «тих, хто складає брехливі накази, підкупує його радників, вбиває жінок, дітей та стариків, а також тих, хто служить його ворогам, цар має стратити» (IX, 232), «при першій крадіжці необхідно наказати відрізати у крадія два пальця, при другій – руку і ногу, при третій він заслуговує на смертну кару» (IX, 277).

Проте, вже в Римський період ми можемо спостерігати перші прояви ідеї про негативний характер смертної кари. Зокрема, Цицерон проголошував: «Нещастя, коли відчуваєш на собі всю ганьбу кримінального суду, нещастя, коли у тебе конфіскують майно, нещастя – піти у вигнання; однак навіть у цьому гіркому становищі людина зберігає хоча б видимість свободи. Насамкінець, якщо нам судилось померти, то помремо як вільні люди – не від руки ката, і не з закутаною головою, і нехай про хрест навіть не говорять – не тільки тоді, коли мова зайде про особи римських громадян; ні, вони не повинні ані думати, ані слухати про нього, ані бачити його. Адже не лише бути підданим такому вироку і такому покаранню, але навіть опинитися в такому становищі, чекати його, врешті, навіть чути про нього принизливо для римського громадянина і взагалі для вільної людини».

Таким чином, представники політико-правової думки XVIII століття ще не відкидали смертної кари, але вже розглядали це питання принаймні в трьох аспектах: а) не ототожнювати вбивство з покаранням; б) при визначенні покарання керуватися принципами гуманності; в) не зловживати застосуванням смертної кари.

В молодій радянській державі питання захисту права людини на життя також вирішувалось неоднозначно. Так, після Жовтневої революції смертна кара була скасована

одним з декретів Другого Всеросійського з'їзду Рад. Деякий час каральні органи її не застосовували, але 21 лютого 1918 року Рада народних комісарів РСФРР приймає декрет «Соціалістична батьківщина в небезпеці!», який допустив можливість застосування розстрілу на місці за скоєння державних злочинів. А постанова Ради народних комісарів РСФРР «Про червоний терор» в вересні 1918 року не лише закріпило це положення, але й поширило його на осіб, які брали участь в діяльності ворожих організацій. Законодавчо смертна кара у вигляді розстрілу була закріплена в Керівних началах з кримінального права РСФРР 1919 року – першому законодавчому акті, де були регламентовані основні положення і інститути нового кримінального права.

Незабаром питання про скасування смертної кари було поставлене знов. Його ініціатором виступив Ф. Дзержинський. Таким чином в 1920 році зазначений вид покарання був знову скасований.

Отже, дослідників цікавило передовсім не стільки само по собі право людини на життя, скільки форми та засоби його позбавлення. Докорінно зазначена ситуація змінилася у другій половині ХХ століття, коли вчені почали звертати увагу на правові механізми захисту життя, момент його виникнення і засоби припинення. Одними з перших міжнародно-правових документів, в яких право людини на життя було закріплене в якості самостійного права можна вважати Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, ухвалену країнами-учасниками Ради Європи 04 листопада 1950 року, та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 року.

Список літератури

1. Буткевич О. Право людини на життя в історії міжнародного права / О. Буткевич // Європейський суд з прав людини. Судова практика / [за заг. ред. В. Г. Буткевича]. – К. : Ред. журн. «Право України», 2011. – (Додаток до журн. «Право України». – Вип. 2: Стаття 2 ЄКПЛ «Право на життя» : у 3 кн.). – 2011. – Кн. 2.

2. Литвиненко І. Л. Генезис прав людини в історії політико-правової думки світу та України / І. Л. Литвиненко // Вісник Хмельницького інституту регіональн Законны Хаммурапи (Извлечения) // Крестовская Н. Н. История государства и права зарубежных стран: [практикум] / Крестовская Н. Н. – Харьков: ООО «Одиссей», 2002. – С. 14–39.

3. Законы Хаммурапи (Извлечения) // Крестовская Н. Н. История государства и права зарубежных стран: [практикум] / Крестовская Н. Н. – Харьков : ООО «Одиссей», 2002.

4. Законы Ману [Електронний ресурс] / Законы Ману. – Режим доступу : <http://eraved.com.ua/manu.phpid410>.

УДК 37.014.12:34(477)

КРАВЦОВА К.М., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Katya_kr.bigmir.net

СУТНІСТЬ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Насамперед необхідно визначити, що Конституція України гарантує кожному громадянину право на освіту.

Правова освіта – це структурний компонент освіти в Україні, процес набуття правових знань, навичок та вмінь, формування поваги до права, закону, прав та свобод людини, відповідних правових орієнтацій та оцінок, правових поведінкових установок та мотивів правомірної поведінки тощо.

Право громадян України на набуття необхідного обсягу правових знань забезпечується мережею загальних та спеціалізованих закладів освіти незалежно від форм власності, правовим інформуванням населення через засоби масової інформації та культурно-освітні установи.

Правова освіта є обов'язковим елементом навчально-виховного процесу в усіх дошкільних виховних, середніх загальноосвітніх, професійних навчально-виховних, вищих навчальних закладах, закладах підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів. Розбудова України як демократичної, правової, соціальної держави, головним обов'язком якої є утвердження та забезпечення прав та свобод людини, зумовлює необхідність підвищення рівня правової культури населення, потребує вирішення питань подальшого розвитку правосвідомості подолання правового нігілізму, задоволення потреб громадян в одержанні правових знань. Недостатня правова обізнаність громадян часто є причиною порушень їх основних прав і свобод у повсякденному житті, серйозною перешкодою в реалізації ними конституційно закріплених норм. Таке становище зумовлює потребу у всебічному роз'ясненні правових актів, утвердженні їх у свідомості громадян та втіленні у практику. Це може бути забезпечено, насамперед, шляхом удосконалення правової освіти населення.

Для подальшого вдосконалення правової освіти населення в межах державного замовлення створюються загальні і навчальні телевізійні та радіомовні канали, а також запроваджуються сторінки, рубрики та інші популярні форми надання правової інформації.

Державні заклади, підприємства та організації культури проводять відповідну правосвітню та правовиховну діяльність.

З цією метою за участю органів виконавчої влади, відповідних управлінь юстиції, навчальних закладів і наукових установ на громадських або договірних засадах створюються лекторії, кінолекторії, проводяться виставки друкованої продукції правового спрямування, зустрічі з фахівцями-юристами, читацькі конференції та інші заходи.

Отже, правове виховання має бути спрямоване передусім не на конкретні цілі, що стоять перед державою, а на ідеї правової держави із загальнолюдськими цінностями, що становлять їхнє підґрунтя. Тому, на думку вченого, є доцільним перебудувати всю систему правового виховання, поклавши в основу її не абстрактно-догматичні постулати та ідеологічні конструкції, що обґрунтовували правомірність відправлення влади тими чи іншими політичними силами (як це було в нещодавньому минулому), зокрема загальнолюдські цінності, які дедалі більше стверджуються в процесі демократизації суспільства.

УДК 341

СОКИРИНСЬКА О.А., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ІСТОРИЧНИХ ПАМ'ЯТОК ПІД ЧАС МІЖНАРОДНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Норми міжнародного гуманітарного права застосовуються з самого початку збройного конфлікту, навіть якщо жоден з учасників конфлікту не оголосив офіційно про початок військових дій. Таким чином, важливим є сам факт наявного збройного конфлікту, а його напруженість та масштаб значення не мають. Учасники будь-якого конфлікту зобов'язані дотримуватись тих самих норм, що й учасники збройного конфлікту між державами.

Міжнародно-правові норми, що спрямовані на захист культурних цінностей від пошкодження та розграбовування, сягають ще до часів Громадянської війни у США. Побойща цієї війни призвели до появи у 1863 році «Кодекса Лайбера», який своїми нормами взяв під захист бібліотеки, наукові колекції й витвори мистецтва. Дія цього кодексу розповсюджувалась тільки на американське військо, однак від суттєво вплинув на цілий ряд міжнародних угод, які призвели, врешті рещт, до укладення у 1954 році Конвенції про захист культурних цінностей. В цій Конвенції міститься визначення культурних цінностей в широкому розумінні і включає в себе важливі пам'ятки архітектури, витвори мистецтва,

книги та рукописи, що мають історичне значення, музеї, великі бібліотеки, місця археологічних розкопок та історичні будівлі.

У 1977 році конвенція була підкріплена Додатковим протоколом 1, зокрема, стаття 53 забороняє здійснювати будь-які ворожі акти, спрямовані проти тих історичних пам'яток, витворів мистецтва або місць здійснення культу, які є культурним та духовним спадком народів. Важливо зазначити, що протоколи встановлюють захист від руйнування й для інших видів приватної власності, яка не пов'язана із здійсненням військової діяльності та не використовується в ній.

Стаття 53 забороняє також використання культурних цінностей «для підтримки військових зусиль» – наприклад, використання національної історичної будівлі у якості командного центру. В таких випадках руйнація або пошкодження культурних цінностей не обов'язково буде вважатись військовим злочином. В Конвенції 1954 року йдеться про те, що обов'язок не спричиняти шкоди культурним цінностям може бути порушено тільки у випадку, якщо військова необхідність «наполегливо потребує» такого порушення. Поняття «військової необхідності» у конвенції не визначено, але воно, можливо, буде застосовуватись до таких випадків як, наприклад, пошкодження церкви під час нанесення бомбового удару по військовому заводу, що знаходився неподалік або руйнування музею, який використовувався як склад для зброї.

Після Другої світової війни Нюрнбергський трибунал вперше зазначив, що за військові злочини в сфері культури повинні нести відповідальність конкретні особи. Декілька нацистських посадових осіб засудили до смертної кари за сукупністю злочинів серед яких вперше було включено й знищення культурних цінностей. Використовуючи даний прецедент, трибунал по військовим злочинам у Югославії був уповноважений здійснювати судове переслідування осіб, які несли відповідальність за захоплення, знищення та навмисне пошкодження культурних, благодійних, учбових, художніх та наукових установ, історичних пам'яток, художніх та наукових творів.

Основна проблема швидкого вирішення питання настання відповідальності за аналогічні дії полягає в тому, що конвенції, які врегульовують питання військових злочинів в сфері культури, не вказують на покарання, що їх повинні покладати на правопорушників.

УДК 349:4

БИКОВЕЦЬ О.І., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет
yalo77@ukr.net

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ПРИБЕРЕЖНИХ ЗАХИСНИХ СМУГ

На сьогоднішній день питання охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності, з уваги на екологічну ситуацію в країні, є досить актуальне. Саме з цією метою вздовж річок, морів і навколо озер, водосховищ та інших водойм в межах водоохоронних зон виділяються земельні ділянки під прибережні захисні смуги. Дане положення закріплене в ст. 88 Водного кодексу України та ст. 60 Земельного кодексу України.

Так, прибережні захисні смуги встановлюються по берегах річок та навколо водойм уздовж урізу води шириною:

- а) для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менш як 3 гектари – 25 метрів;
- б) для середніх річок, водосховищ на них, водойм, а також ставків площею понад 3 гектари – 50 метрів;
- в) для великих річок, водосховищ на них та озер – 100 метрів.

Прибережні захисні смуги встановлюються на земельних ділянках усіх категорій земель, крім земель морського транспорту.

У контексті аналізу наведеної норми необхідно відзначити, що земельні ділянки, на яких встановлюються прибережні захисні смуги у відповідності до вищевказаних норм, можуть відноситися у усіх категорій земель, що передбачені ст. 19 Земельного кодексу України, однак це прямо суперечить нормі п. б) ч. 1 ст. 58 Земельного кодексу України, відповідно до якої прибережні захисні смуги вздовж морів, річок та навколо водойм, крім земель, зайнятих лісами, належать до земель водного фонду, а також правовій суті закріпленому в законодавстві принципу поділу земель на категорії. У відповідності до ст. 19 Земельного кодексу України землі України за основним цільовим призначенням поділяються на 9 категорій, а Наказом державного комітету України із земельних ресурсів від 23.07.2010 року № 548 «Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель» визначено види функціонального використання земель в межах кожної категорії. А також, з огляду на ст.ст. 91, 96 Земельного кодексу України, які закріплюють правило використання земельних ділянок виключно за цільовим призначенням, земельні ділянки не можуть одночасно відноситися до різних категорій земель. Усунути дану колізію норм можливо завдяки приведенню у відповідність ч. 4 ст. 88 Водного кодексу України.

На практиці така колізія норм чинного законодавства призводить до виникнення спірних земельних питань, які в переважній більшості вирішуються в судовому порядку. Зокрема має місце факт винесення меж прибережної захисної смуги в натуру, порушуючи право приватної власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення, без відповідного проекту землеустрою, розробка якого передбачена Постановою Кабінету Міністрів України від 8 травня 1996 року № 486 «Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них».

Вищевказана Постанова КМУ заслуговує на особливу увагу при вивченні даної теми, оскільки Порядок встановлює єдиний правовий механізм визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режим ведення господарської діяльності в них. У межах водоохоронних зон виділяються землі прибережних захисних смуг та смуги відведення з особливим режимом їх використання відповідно до статей 88–91 Водного кодексу України. Розміри і межі водоохоронних зон визначаються проектом на основі нормативно-технічної документації.

Проекти цих зон розробляються на замовлення фізичних та юридичних осіб, узгоджуються з власниками землі, землекористувачами, Мінприроди, Держводагентством та територіальними органами Держземагентства, а на території Автономної Республіки Крим - з органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів, водного господарства та земельних ресурсів і затверджуються відповідними місцевими органами виконавчої влади або виконавчими комітетами рад.

Отже, фактичні розміри і межі прибережних захисних смуг існують не в силу їх законодавчого закріплення, а для визначення, встановлення та закріплення меж прибережної захисної смуги, та як наслідок віднесення цієї території до земель водного фонду законодавством України передбачений відповідний порядок, який полягає у розробці відповідного проекту та виділення на його підставі земель водоохоронних зон та прибережних захисних смуг.

Відповідно до наведених вимог законодавства водоохоронна зона із прибережною захисною смугою, як об'єкт права, існує з моменту її визначення як такого в порядку, передбаченому законом чи іншим нормативно-правовим актом. Тобто про наявність прибережної захисної смуги свідчить проект встановлення прибережної захисної смуги, або кадастровий план земельної ділянки, на якій відображено таку зону (смугу), або містобудівна документація.

Список літератури

1. Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР // ВВР України. – 1995. – № 24. – ст. 189.
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III // ВВР України. – 2002. – № 3. – ст. 27.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 травня 1996 року № 486 «Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них». – Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/486-96-%D0%BF>.

4. Земельний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. Курила В.І. – К.: Центр учб. літератури, 2016. – 512 с.

УДК 351.824.1:631.11

ЛОМАКІНА І.Ю., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В СФЕРІ ЦІНОУТВОРЕННЯ

Державне регулювання сільського господарства України в сфері ціноутворення передбачає: здійснення державних інтервенцій; проведення державних заставних закупівель; регулювання вартості електричної та теплової енергії, природного газу, вугілля, води, які поставляються (продаються) виробникам сільськогосподарської продукції, а також вартості послуг (тарифів) з транспортування сільськогосподарської продукції, її зберігання, навантаження, перевантаження тощо; регулювання вартості послуг ветеринарної медицини, хлібної інспекції, карантинної інспекції; дотування тваринницької продукції; регулювання експортно-імпортних операцій.

Зміст державного цінового регулювання полягає у здійсненні Аграрним фондом державних інтервенцій в обсягах, що дозволяють встановити ціну рівноваги на рівні, не нижчому за мінімальну закупівельну ціну (фінансові інтервенції) та не вищому за максимальну закупівельну ціну (торгові інтервенції).

Застосовуючи економічні заходи цінового регулювання держава стимулювала сільськогосподарських товаровиробників до збільшення обсягу продукції, призначеної для державних ресурсів, шляхом виплати надбавок до встановлених закупівельних цін за реалізовану державі сільськогосподарську продукцію, оплати продукції понад державне замовлення у вільно-конвертованій валюті або шляхом компенсації на паритетній основі матеріально-технічними ресурсами і товарами народного споживання та ін.

УДК 327 (73)

ДУЖА І.А., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

Kitne_box@ukr.net

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІДНОСИН МІЖ КИТАЄМ І США

Одним із ключових напрямків міжнародних відносин в Тихоокеанському регіоні є регіональне партнерство між США та Китаєм. США, на сьогодні, є єдиною наддержавою, тоді як КНР являється, не менш як, могутньою регіональною державою, котра має потенціал зайняти лідируючі позиції не тільки в даному регіоні але й за його межами. Така постановка питання може кардинально змінити характер та структуру міжнародних відносин.

Не дивлячись на те, що Сполучені Штати ведуть політику стримування та недопущення появи нового лідера, що пов'язане зі збереженням свої лідерський позицій, ми не можемо не констатувати той факт, що Китай, на сьогодні, є найбільшим торговельним партнером США. Відповідно до стратегічних документів США, КНР традиційно сприймається як можливий партнер не тільки в економічній та безпековій сфері а й у розв'язання глобальних проблем.

Політика США щодо КНР має досить обережний та обґрунтований характер відповідно до міжнародної обстановки та безпосередньо без пекових інтересів США.

Створення нової розстановки сил, переміщення центру економічного і політичного тяжіння до Сх. Азії, посилення впливу Китаю та конкуренції між регіональними центрами вимагає змін в політиці азійсько-тихоокеанській політиці.

В свою чергу Китай відзначився своєю активною політикою спрямованою на першість в АТР, в першу чергу як через членство в регіональних об'єднаннях та і через торгівельне партнерство майже з усіма країнами регіону.

Курс на економічне та військово зростання Китаю на протипагу інтересам США стимулював пошук американським політикумом ефективних інструментів стримування КНР.

Специфічність позиції Китаю визначила – з посиленням силового компоненту – підходи до нього з боку США – тенденції, що знайшла відображення в «Стратегії національної безпеки» і військових стратегіях США від 2015 року. Загалом специфікою СНБ 2015 стала декларація особливих можливостей Америки щодо захисту її національних інтересів «через потужне і перманентне лідерство» «що базується на економічній і технологічній силі та цінностях американського народу» [2]. Китайська проблематика розглядалася у цьому відношенні у вимірі орієнтації на партнерські відносини сторін поряд із готовністю протидіяти негативним, з погляду американських інтересів, дій з боку Китаю.

Щодо стратегічної лінії США щодо Китаю, то вона набула в НВС США (червень 2015) однозначно чітке тлумачення: «Ми підтримуємо зростання Китаю та заохочуємо його щодо партнерства задля більшої міжнародної безпеки. Однак його претензії до майже усього Південно-Корейського моря не відповідають міжнародному праву. Китай виступає з агресивним претензійними зусиллями щодо територій, що дозволить йому розміщувати військові сили в життєво важливих міжнародних морських шляхах». [1]

Конкретизований зовнішньополітичний курс США щодо Китаю, котрий прагне здобути статус регіонального лідера АТР, все більш чітко набуває окреслення Realpolitic [3] – курсу, в основі якого – готовність активної протидії намірам реального чи можливого супротивника.

Надзвичайний обсяг економічних зв'язків як прагматичний елемент відносин по лінії КНР-США стає серйозною перешкодою щодо відвертої конфронтації сторін.

Список літератури

1. National Security Strategy. The White House. Washington. February 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.whitehouse.gov/blog/2015/02/06/president-obamas-national-security-strategy-2015-strong-and-sustainable-american-lea>.
2. The National Military Strategy of the United States of America. Redefining America's Military Leadership. 2011[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.jcs.mil//content/files/2011-02/020811084800_2011_NMS_-_08_FEB_2011.pdf.
3. Дудко І.Д. Стратегічна парадигма США на початку 2010-х рр.: дилема підходів і шляхів реалізації // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 107 (ч. 1). – С. 46–53.

УДК 349.4(477)

САЛЬМАН І.Ю., д-р юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАБУТТЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК В УКРАЇНІ ІНОЗЕМНИМИ ЮРИДИЧНИМИ ОСОБАМИ

Проблема набуття земельних ділянок в Україні іноземними юридичними особами не є для України новою, залишаються «білі плями» у правовому регулюванні набуття земельних ділянок в Україні іноземними юридичними особами. Стаття 80 Земельного кодексу України передбачає, що одним з суб'єктів права власності на землю є юридичні особи.

Стаття 82 ЗКУ передбачає, що іноземні юридичні особи можуть набувати права власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення, але з певними обмеженнями.

Обмеження полягають в наступному:

а) земельні ділянки повинні знаходитись в межах населених пунктів у випадку придбання об'єктів нерухомого майна;

б) земельні ділянки повинні набуватися для спорудження об'єктів нерухомого майна з метою ведення господарської діяльності;

в) земельні ділянки, що набуваються, можуть знаходитись і за межами населених пунктів, однак в цьому випадку вони повинні знаходитись під об'єктами нерухомості, що набуваються.

Аналіз цієї норми дозволяє дійти наступних висновків. Первинним для інвестора-нерезидента є необхідність набуття саме об'єкта нерухомості, розташованого на цій земельній ділянці. Таким чином, перше обмеження полягає в конфігурації об'єкта нерухомого майна. Друге обмеження пов'язане зі словами «для спорудження об'єктів нерухомого майна з метою ведення господарської діяльності».

Таким чином, у разі зацікавленості потенційного іноземного інвестора в придбанні земельної ділянки, на якій немає ніякого об'єкта нерухомості, у нього залишається лише один шлях вирішення такої проблеми: або звернутися до послуг юридичної особи-резидента з метою участі в схемі набуття земельної ділянки, включаючи мету створення спільного підприємства, або самостійно створювати резиденту юридичну особу, яка з моменту держаної реєстрації набуває статусу української юридичної особи.

Аналізуючи вищевикладене можна дійти висновку, що чинне законодавство отримало спрямоване на закріплення легалізації приватної власності на землю визнання землі як нерухомого майна, в якому об'єднуються риси природного об'єкта і товарно-матеріальної цінності.

УДК 338.242.4

АРБУЗОВА Т.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

tv_arbuzova@ukr.net

МЕХАНІЗМ ТА ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

В ринковій економіці держава перебуває в статусі партнера і конкурента приватних фірм і несе відповідальність за поставку специфічних матеріальних благ і послуг суспільству. Держава та її органи, подібно до інших виробників, отримують (чи мають отримувати) ресурси лиш постільки, поскільки їм вдається продемонструвати споживачам (платникам податків) свою здатність задовольняти їх запити краще потенційних конкурентів з числа приватних фірм. Інструментами для забезпечення потреб є передусім бюджет і державна власність. За споживачами, в ролі яких виступають виборці, залишається безспірне право вимагати мінімізації своїх затрат (податків). Таке тлумачення функцій держави має бути покладене в основу ідеології державного адміністрування в Україні.

До основних форм державної діяльності в ринковій економіці слід віднести забезпечення формування юридичних норм, регулювання економічної діяльності, виробництво товарів і послуг, продаж благ, перерозподіл доходів.

Першочерговою роллю держави є створення юридичних норм, в рамках яких фірми і окремі особи можуть вступати в економічну взаємодію. Держава є гарантом виконання взаємних зобов'язань, які беруть на себе вільно взаємодіючі індивіди. Відсутність правового порядку паралізувало б ринок.

Держава регулює ділову активність, намагаючись захистити робітників, споживачів, довкілля, не допустити антиконкурентну практику, дискримінацію. Держава є сама виробником товарів і послуг безпосередньо на підприємствах державного сектору економіки. Але її вплив на виробничі рішення приватних фірм завдяки регулюванню, податкам, субсидіям, змінює їх поведінку, зачіпає основні види їх діяльності. Приватний сектор може виявитися неспроможний виробляти певні блага, які є суспільно важливими. Уряд заохочує одні види діяльності, субсидуючи їх, і стримує інші, стягуючи податки.

Уряд купує товари і послуги. Більша частина з того, що купується державою, нею виробляється. Багато закупівель здійснюється у приватних фірм (наприклад, зброя), водночас продається частина благ приватним фірмам і кінцевим споживачам (електроенергія, залізничні послуги тощо), які часто надаються суспільству безкоштовно (національна оборона).

Перерозподілі доходів державою – це вилучення коштів у одних і передача їх іншим (трансфертні платежі), що включають державні допомоги і соціальне страхування.

Предметом державного адміністрування є методи управління, за допомогою яких вирішуються завдання держави і його структур різного рівня та які дозволяють досягати цілей, здебільшого відмінних від цілей комерційної діяльності – отримання прибутку.

Зміст

РИБАК Н.О. ДОЦІЛЬНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНИХ ОБ'ЄДНАНЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ.....	3
ПОНЕДІЛЬЧУК Т.В. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	3
КАРПУСЬ Д.О. ВСТУПНА ЛЕКЦІЯ М.В. ДОВНАР-ЗАПОЛЬСЬКОГО В УНІВЕРСИТЕТІ СВ. ВОЛОДИМИРА.....	4
ГУРА А.М. РОЗВИТОК БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УКРАЇНІ.....	6
ГАЛЕНКО О.І. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ БЕЗБИТКОВОГО ЗЕРНОВОГО ВИРОБНИЦТВА В АГРАРНИХ ФОРМУВАННЯХ.....	7
ШЕВЧЕНКО А.О. РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	8
ЗАДОРОЖНА Р.П. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ BIG DATA ЯК РІЗНОВИДУ ДАНИХ.....	9
ТКАЧЕНКО М.В., ТКАЧЕНКО С.В., ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВАРІАНТІВ ОПТИМІЗАЦІЇ СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАЛЕЖОСТІ ВІД ПЛЕМІННОЇ ЦІННОСТІ ТА ІНТЕНСИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БУГАВ.....	10
НЕПОЧАТЕНКО А.В., НЕПОЧАТЕНКО І.А. ПОРІВНЯЛЬНИЙ РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ЗМІНИ КІЛЬКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ ТА ЗАЙНЯТОГО СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ПЕРІОД 2000–2015 рр.....	11
БОНДАРЕНКО Р.І. ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ КЛАСТЕРІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	12
НЕПОЧАТЕНКО В.А., НЕПОЧАТЕНКО І.А. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕМПЕРАТУРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ПАРАМЕТРІВ КРИСТАЛІЧНОЇ ГРАТКИ У СЕГНЕТОЕЛЕКТРИКАХ ПРИ ФАЗОВОМУ ПЕРЕХОДІ $m3mF4mm$	13
МЕЛЬНИЧЕНКО О.П. КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ НА РОЗВИТОК ПЕВНИХ ГАЛУЗЕЙ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	14
РЕВИЦЬКА У.С. ВИДИ СТАТИСТИЧНИХ ГІПОТЕЗ.....	14
СТРИГІНА О.А. ДЕЯКІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	15
ДИРДА В.О. ЗАСТОСУВАННЯ МОНОХРОМАТИЧНОГО ЕЛЕКТРОМАГНІТНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ ОПТИЧНОГО ДІАПАЗОНУ У ПТАХІВНИЦТВІ	16
ПАТКІН Є.Д. ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОЇ ЦІНИ АЗІЙСЬКОГО АРИФМЕТИЧНОГО ОПЦІОНУ ДЛЯ НЕПОВНИХ РИНКІВ.....	17

ТРОФИМЧУК М.І. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ.....	17
ЗАМКЕВИЧ Б.М. МОРАЛЬ І ЕКОНОМІКА.....	18
БОНДАР О.С. МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	19
ДРОЗДЕНКО В.О. МІНІМІЗАЦІЯ ВАРТОСТІ СТРАХОВИХ КОНТРАКТІВ ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕКІЛЬКОХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ.....	19
САВЧУК О.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	20
ВАРЧЕНКО О.М. ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОСВІТИ У США ТА НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ ЙОГО У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРАКТИЦІ.....	22
РУДИЧ О.О. РИНОК ПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНО-СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ.....	23
АРТІМОНОВА І.В. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ КОН'ЮНКТУРИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ.....	24
ТКАЧЕНКО К.В. ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА.....	25
БАТАЖОК С.Г. ФОРМУВАННЯ І РОЗПОДІЛ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ.....	26
ГУТКО Л.М. РИНОК АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	28
ГЕРАСИМЕНКО І.О. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПОТЕКИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	29
ШАЦІЛО Н.І. ФІСКАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	30
ЛИПКАНЬ О.В. ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ.....	31
КАЧАН Д.А. АМОРТИЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ТЕХНІЧНИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	32
СВИНОУС І.В. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	34
ХОМЯК Н.В., ГРИЩЕНКО Д.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ.....	34
СТАДНІК Л.І. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НОРМАТИВНО-ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ЯК БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ.....	35

ЗАБОЛОТНИЙ В.С. ОБЛІК ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ПКУ	36
ХОМОВИЙ С.М. ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНТРОЛЮ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ.....	37
ТОМІЛОВА Н.О. СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО ОБЛІКУ	38
ГАВРИК О.Ю., ЧИЖЕВСЬКИЙ О.Л. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КАТЕГОРІЇ «ВИТРАТИ».....	39
ЩЕНКО В.А., ПІДГОРНИЙ А.В. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ЕФЕКТИВНІСТЬ» СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	40
ОДНОРОГ М.А. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	42
ГУБЕНКО В.І. АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ З ЄС: СТАН ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ РОСІЇ.....	42
АРБУЗОВА Т.В. СВІТОВИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	43
ІВАНОВА Л.С. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У МОЛОКОПРОДУКТОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ АПК.....	44
ПОЛЩУК С.П. ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	45
ШПАК М.В. ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	46
БІЛИК О.В. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ	47
ЛОБУНЕЦЬ В.І. НАПРЯМИ РОЗШИРЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС.....	48
БЕЗКРОВНИЙ А.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МІЖГАЛУЗЕВОГО ОБМІНУ В АПК УКРАЇНИ.....	49
КОЛІСНИК О.І. РОЗВИТОК РИНКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ.....	50
ВИХОР М.В. РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	51
СОКОЛЬСЬКА Т.В. ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТА БЕЗПЕЧНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ АГРОСФЕРИ ВІДПОВІДНО ДО ПОЛОЖЕНЬ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС.....	52

Шемігон О.І. Розвиток кооперативних форм господарювання в аграрній сфері.....	53
Коваль Н.В. Якість життя як показник результативності соціальної політики держави.....	54
Гринчук Ю.С. Стратегічне управління відтворенням виробничо-ресурсного потенціалу аграрних підприємств.....	55
Утеченко Д.М. Формування раціонального землекористування як умова розвитку сільських територій.....	56
Стариченко М.А. Інвестиційне забезпечення раціонального ресурсокористування аграрних підприємств.....	58
Вергій Ж.С. Корпоративна соціальна відповідальність агробізнесу.....	59
Биба В.А. Методичні підходи до типізації сільськогосподарських товаровиробників України.....	60

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УМОВАХ РЕФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У АГРАРНІЙ ОСВІТІ ТА НАУЦІ

Борщовецька В.Д. Труднощі формування англомовної лексичної компетентності у студентів немовних ВНЗ	62
Шмирова О.В. Формування механізмів іншомовного фахового спілкування студентів-аграріїв	62
Синякова В.Б. Мотивація студентів як один із основних факторів успішної професійної підготовки	63
Ордіна Л.Л. Педагогічні умови активізації творчих здібностей майбутніх фахівців у процесі організації самостійної роботи у ВНЗ	64
Будугай О.Д. Специфіка роботи з лінгвокраїнознавчим матеріалом на заняттях з французької мови у студентів-аграріїв	65
Марчук В.В. Сутність та характер структурних компонентів системи ціннісних орієнтацій у студентів-аграріїв	66
Погоріла С.Г. Критерії готовності магістрів з економіки і підприємництва до педагогічної діяльності	67
Резнік В.Г. Формування іншомовної компетенції майбутніх фахівців: інноваційні методики навчання Гете-Інституту	68
Тимощук Г.В. Підвищення мотивації до навчання китайської мови за допомогою мультимедійних засобів	70
Носенко М.М. Формування лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх перекладачів на заняттях з німецької мови	71
Столбецька С.Б. Інтерактивна діяльність студентів та викладачів у процесі навчання: прагматичний аспект	72
Пилипенко І.О. Методичні принципи формування професійно орієнтованої англомовної граматичної компетенції майбутніх філологів	72
Гетьман Т.Є. Методика навчання майбутніх перекладачів усного англомовного двостороннього перекладу у галузі агрономії	73
Вакалюк Н.І. Підготовка студентів-лінгвістів до науково-дослідної роботи	74
Баран Н.А. Студент як суб'єкт формування риторичних умінь у процесі навчання за фахом	75
Велика К.І. Застосування інформаційно-комунікативних та електронно-освітніх технологій в процесі навчання іноземних мов студентів аграрних ВНЗ	76
Зелінська В.А. Упровадження сучасних моделей навчання іноземної мови за професійним спрямуванням для студентів аграрних спеціальностей	78
Стрілецька С.В. Доперекладацький аналіз тексту як перша складова частина процесу перекладу	79

Карпенко С.Д. Українська народна казка в студіях Івана Франка	81
Щаслива Н.С. Мовні засоби інтертекстуальності та прецедентності в автобіографічному дискурсі	82
Колісник М.Ю. Особливості англомовної комунікації у Facebook серед носіїв і не носіїв мови	83
Береговенко Н.С. Англійські параметричні прикметники та їх переклад українською та російською мовами (на матеріалах фільмів каналу ВВС, The Blue Planet та Life)	84
Волошкова Н.В. British women and their travel accounts of Ukraine (1780–1830)	85
Демченко Н.С. Аксиологічний статус англійської гендерної картини світу (на матеріалі пареміології)	86
Боньковський О.А. Термінологічний аналіз німецької сільськогосподарської лексики: види класифікації	87
Ярмола О.В. Штучний інтелект і сучасна технологічна революція	89

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Бровко Н.І. Регіональна правова свідомість сільського населення як складова частина національної правосвідомості	91
Єфремова І.І. Процесуальний механізм захисту прав приватних осіб	92
Макарчук В.В. Українське козацтво на державній службі у великому князівстві Литовському	93
Настіна О.І. Продаж земель в Україні як правова можливість підвищення врожайності	94
Росавіцький О.О. Щодо питання надання адміністративних послуг в Україні	95
Щериця С.І. Загальні положення кримінального провадження на підставі угод	96
Ковальчук І.В. Правове регулювання здійснення фінансового контролю на регіональному рівні	97
Мохонько О.О. Кримінальна відповідальність за корупційні правопорушення	98
Пахомова А.О. Специфіка зовнішньоекономічних договорів в аграрному секторі	99
Ломакіна І.Ю. Державне регулювання сільського господарства України в сфері ціноутворення	100
Мельник Л.М., Харьковщенко Ю.С. Питання децентралізації у політичних поглядах М. Драгоманова	101
Терещук М.М. Розвиток інституту публічно-правової відповідальності в епоху нового часу	102
Самойлович А.А. Суб'єкти адміністративного правопорушення у галузі рослинництва	103
Мельник О.Г. Оптимальна система територіального устрою в європейських державах як приклад для децентралізації влади в Україні	104
Малишко І.В. Аналіз становлення законодавства про соціальний захист безпритульних дітей	105
Кузьменко Я.П. Становлення та розвиток концептуальних засад права людини на життя	105
Кравцова К.М. Сутність правової освіти в Україні	107
Сокиринська О.А. Міжнародно-правові механізми захисту культурних цінностей та історичних пам'яток під час міжнародних збройних конфліктів	108
Биковець О.І. Правовий режим прибережних захисних смуг	109
Ломакіна І.Ю. Державне регулювання сільського господарства України в сфері ціноутворення	111

Дужа І.А. Правові аспекти особливостей відносин між Китаєм і США	111
Сальман І.Ю. Правове регулювання набуття земельних ділянок в Україні іноземними юридичними особами	112
Арбузова Т.В. Механізм та форми реалізації державної діяльності в ринковій економіці	113